

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 10. juuli 2023
(OR. en)

11502/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0227(COD)

AGRI 379
AGRILEG 122
SEMENCES 28
PHYTOSAN 40
FORETS 81
CODEC 1299

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	6. juuli 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 414 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, milles käsitletakse taimse paljundusmaterjali tootmist ja turustamist liidus ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) 2016/2031, 2017/625 ja 2018/848 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 66/401/EMÜ, 66/402/EMÜ, 68/193/EMÜ, 2002/53/EÜ, 2002/54/EÜ, 2002/55/EÜ, 2002/56/EÜ, 2002/57/EÜ, 2008/72/EÜ ja 2008/90/EÜ (taimset paljundusmaterjali käsitlev määrus)

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 414 final.

Lisatud: COM(2023) 414 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 5.7.2023
COM(2023) 414 final

2023/0227 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

milles käsitletakse taimse paljundusmaterjali tootmist ja turustamist liidus ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) 2016/2031, 2017/625 ja 2018/848 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 66/401/EMÜ, 66/402/EMÜ, 68/193/EMÜ, 2002/53/EÜ, 2002/54/EÜ, 2002/55/EÜ, 2002/56/EÜ, 2002/57/EÜ, 2008/72/EÜ ja 2008/90/EÜ (taimset paljundusmaterjali käsitlev määrus)

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEC(2023) 414 final} - {SWD(2023) 410 final} - {SWD(2023) 414 final} -
{SWD(2023) 415 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Põllukultuuride, köögiviljade ning viina- ja viljapuude taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise eeskirjad on liidu tasandil kehtinud alates 1960. aastatest. Nende alla kuuluvad järgmised direktiivid (üheskoos nimetatud „taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivid“):

- nõukogu direktiiv 66/401/EMÜ söödakultuuride seemne turustamise kohta¹;
- nõukogu direktiiv 66/402/EMÜ teraviljaseemne turustamise kohta²;
- nõukogu direktiiv 68/193/EMÜ viinamarjade vegetatiivse paljundusmaterjali turustamise kohta³;
- nõukogu direktiiv 2002/53/EÜ ühise põllumajandustaimsortide kataloogi kohta⁴;
- nõukogu direktiiv 2002/54/EÜ peediseemne turustamise kohta⁵;
- nõukogu direktiiv 2002/55/EÜ köögiviljaseemne turustamise kohta⁶;
- nõukogu direktiiv 2002/56/EÜ seemnekartuli turustamise kohta⁷;
- nõukogu direktiiv 2002/57/EÜ õli- ja kiudtaimede seemne turustamise kohta⁸;
- nõukogu direktiiv 2008/72/EÜ köögiviljade paljundus- ja istutusmaterjali, välja arvatud seemne turustamise kohta⁹ ja
- nõukogu direktiiv 2008/90/EÜ puuviljade tootmiseks ettenähtud viljapuude paljundusmaterjali ja viljapuude turustamise kohta¹⁰.

Peale selle reguleeritakse nõukogu direktiiviga 98/56/EÜ¹¹ dekoratiivtaimede paljundusmaterjali turustamist.

¹ Nõukogu 14. juuni 1966. aasta direktiiv 66/401/EMÜ söödakultuuride seemne turustamise kohta (EÜT 125, 11.7.1966, lk 2298).

² Nõukogu 14. juuni 1966. aasta direktiiv 66/402/EMÜ teraviljaseemne turustamise kohta (EÜT 125, 11.7.1966, lk 2309).

³ Nõukogu 9. aprilli 1968. aasta direktiiv 68/193/EMÜ viinamarjade vegetatiivse paljundusmaterjali turustamise kohta (EÜT L 93, 17.4.1968, lk 15).

⁴ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/53/EÜ ühise põllumajandustaimsortide kataloogi kohta (EÜT L 193, 20.7.2002, lk 1).

⁵ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/54/EÜ peediseemne turustamise kohta (EÜT L 193, 20.7.2002, lk 12).

⁶ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/55/EÜ köögiviljaseemne turustamise kohta (EÜT L 193, 20.7.2002, lk 33).

⁷ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/56/EÜ seemnekartuli turustamise kohta (EÜT L 193, 20.7.2002, lk 60).

⁸ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/57/EÜ õli- ja kiudtaimede seemne turustamise kohta (EÜT L 193, 20.7.2002, lk 74).

⁹ Nõukogu 15. juuli 2008. aasta direktiiv 2008/72/EÜ köögiviljade paljundus- ja istutusmaterjali, välja arvatud seemne turustamise kohta (ELT L 205, 1.8.2008, lk 28).

¹⁰ Nõukogu 29. septembri 2008. aasta direktiiv 2008/90/EÜ puuviljade tootmiseks ettenähtud viljapuude paljundusmaterjali ja viljapuude turustamise kohta (ELT L 267, 8.10.2008, lk 8).

¹¹ Nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiv 98/56/EÜ dekoratiivtaimede paljundusmaterjali turustamise kohta (EÜT L 226, 13.8.1998, lk 16).

Taimse paljundusmaterjali turustamise direktiive hinnati esimest korda 2008. aastal. Sellel hindamisel ning 2013. ja 2022. aastal tehtud täiendavates uuringutes, milles käsitleti vastavalt üht varasemat õigusaktide läbivaatamise ettepanekut ja käesolevat ettepanekut, leidis kinnitust asjaolu, et direktiividel on olnud märkimisväärne mõju taimse paljundusmaterjali vabale liikumisele, kättesaadavusele ja kvaliteedile ELi turul. Seega on kõnealustel õigusaktidel olnud oluline roll taimse paljundusmaterjali ühtse turu loomisel ELis. Siiski osutati nendes uuringutes ka sellele, et õigusraamistik on keerukas ja killustatud, mis võib omakorda suurendada ebakindlust ja liikmesriikidevahelisi erinevusi õigusaktide rakendamisel. See tekitab ettevõtjatele ebavõrdseid tingimusi taimse paljundusmaterjali turustamisel kogu liidus. Samuti tuleb õigusraamistik vastavusse viia teaduse ja tehnoloogia hiljutiste arengusuundumustega ning kestlikkuse, kliimamuutuste ja elurikkuse küsimustega seotud uute poliitikaeesmärkidega.

Käesolevas ettepanekus tutvustatakse uut lähenemisviisi, mille puhul kõik taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivid asendatakse ühe määrusega. Kavandatava taimset paljundusmaterjali käsitleva määruse eesmärk on ühtlustada rakendamist, suurendada tõhusust, vähendada halduskoormust ja toetada innovatsiooni. Eeskätt võetakse selles arvesse vajadust tagada taimse paljundusmaterjali tootmise kohandatavus muutuvatele põllumajandus-, aiandus- ja keskkonnatingimustele, tegeleda kliimamuutustest tingitud probleemidega, soodustada bioloogilise mitmekesisuse kaitset põllumajanduses ning vastata põllumajandustootjate ja tarbijate kasvavatele ootustele taimse paljundusmaterjali kvaliteedi ja kestlikkuse suhtes.

Samuti on ettepaneku eesmärk hõlbustada taimse paljundusmaterjali tootmise ja sordiaretuse tehnika arengut, et pidada sammu Euroopa ja ülemaailmsete standardite kiire arenguga. Sellega luuakse raamistik digitehnoloogia ja uudse tehnoloogia kasutuselevõtuks, näiteks biomolekulaarsed meetodid sordiehtsuse tuvastamiseks.

Käesoleva algatuse üldeesmärk on tagada kõigile kasutajatele mitmekesine valik kvaliteetset taimset paljundusmaterjali, mis on kohanenud praeguste ja prognoositud tulevaste kliimatingimustega; see omakorda soodustab toiduga kindlustatust, elurikkuse kaitset ja metsaökosüsteemide taastamist. Kestlikkuse parandamisel on keske tähtsusega täiustatud kestlikkusnäitajatega sortide ja eliitmaterjali kättesaadavus ja juurdepääs neile; selleks tuleb tagada põllumajanduskultuuride stabiilne saagikus ja metsaökosüsteemide tootlikkus. Konkreetsemad eesmärgid on järgmised:

- suurendada õigusraamistiku selgust ja sidusust aluspõhimõtteid käsitlevate lihtsustatud, täpsustatud ja ühtlustatud põhieeskirjadega, mis vastavad tänapäevasele õiguskontekstile;
- võimaldada uute teaduslike ja tehniliste lahenduste kasutuselevõttu;
- tagada tulevaste katsumustega toimetulekuks sobiva taimse paljundusmaterjali kättesaadavus;
- toetada taimede ja metsade geneetiliste ressursside säilitamist ja säästvat kasutamist;
- ühtlustada taimse paljundusmaterjali ametlike kontrollide raamistikku;
- parandada taimset paljundusmaterjali käsitlevate õigusaktide sidusust taimetervisealaste õigusaktidega.

Kavandatav määrus on osa õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmist.

Pärast liikmesriikide ja sidusrühmadega konsulteerimist järeldati, et nõukogu direktiiv 98/56/EÜ on endiselt asjakohane dekoratiivtaimede paljundusmaterjali sektori vajaduste täitmiseks; seega ei kuulu kõnealune direktiiv kavandatava määruse kohaldamisalasse.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Viimastel aastatel on hakatud üha enam mõistma, et liidu põllumajanduspoliitika on strateegiliselt oluline isemajandamise, põllumajanduslike toiduainetega kindlustatuse ja põllumajanduslike toiduainete ohutuse seisukohast.

Kavandatav määrus esitatakse sellel taustal. Samuti moodustab see osa üldisest poliitikast, mis on kehtestatud Euroopa rohelise kokkuleppe¹² ja sellega seotud strateegiatega: strateegia „Talust taldrikule“,¹³ ELi elurikkuse strateegia aastani 2030¹⁴ ja ELi kliimamuutustega kohanemise strateegia¹⁵.

Ettepanek on kooskõlas strateegiaga „Talust taldrikule“, mille eesmärk on muuta toidusüsteemid õiglaseks, tervislikuks ja keskkonnahoidlikuks ning seeläbi kestlikumaks, tagades taimse paljundusmaterjali kättesaadavuse ja seega põllumajandustootmise stabiilsuse ja toiduga kindlustatuse. Selle eesmärk on aidata kaasa kestlikule toidutootmisele ja kliimamuutustega kohanemisele ning suunata sordiaretus kestlikuma arengu teele. Sel eesmärgil kehtestatakse kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtusega sortide katsetamise ja turustamise eeskirjad.

Peale selle on ettepaneku eesmärk toetada taimede geneetiliste ressursside säilitamist ja säästvat kasutamist ning soodustada bioloogilist mitmekesisust põllumajanduses; selleks kehtestatakse leebemad ja kohandatud eeskirjad mahepõllumajanduslike sortide, säilitussortide, seemnete säilitamise võrgustike ning põllumajandustootjate mitterahalise seemnevahetuse vahel. Samuti hõlbustatakse sellega sellise heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali tootmist ja turustamist, mis ei kuulu ühegi sordi alla.

Ettepanekuga luuakse ühtlasi raamistik, et võtta kooskõlas Euroopa digistrateegiaga¹⁶ kasutusele digitehnoloogia kõigi sertifitseerimistegevuste registreerimiseks, võimaldada liikmesriikidel esitada sordiandmeid elektrooniliselt ühe ühtse portaali kaudu (ELi sordiportaali) ning pakkuda hilisemas etapis võimalust väljastada elektroonilisi ametlikke etikette.

¹² Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640 final).

¹³ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (COM(2020) 381 final).

¹⁴ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“ (COM(2020) 380 final).

¹⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“ (COM(2021) 82 final).

¹⁶ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Digikompass 2030: Euroopa tee digikümnendil“ (COM(2021) 118 final).

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesolevas ettepanekus kehtestatakse eeskirjad taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise kohta ELis; need nõuded on vajalikud ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks. Seega on käesoleva ettepaneku õiguslik alus Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 43 lõige 2, millega on sätestatud õiguslik alus ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks vajalike sätete vastuvõtmiseks.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

ELi toimimise lepingu artikli 4 lõike 2 punkti d kohaselt jagavad EL ja liikmesriigid pädevust põllumajanduse ja kalanduse, välja arvatud mere bioloogiliste ressursside kaitse valdkonnas.

Alates taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivide vastuvõtmisest on kõiki taimse paljundusmaterjali turustamise valdkondi väga suurel määral reguleeritud liidu tasandil. Direktiivide vastuvõtmine on aidanud oluliselt kaasa taimse paljundusmaterjali siseturu loomisele. 2013. ja 2023. aastal koostatud mõjuhindangutes kinnitati, et taimse paljundusmaterjali turustamist käsitlevatel kehtivatel ELi nõuetel on üldjoontes olnud positiivne mõju taimse paljundusmaterjali vabale liikumisele, kättesaadavusele ja kvaliteedile liidu turul ning et seega on need hõlbustanud liidusisest kaubandust. Kui liidu taimse paljundusmaterjali turg oleks killustatud 27 riiklikuks süsteemiks, takistaks see oluliselt taimse paljundusmaterjali liikumist siseturul ning suurendaks rahalist koormust, mis kaasneb sortide registreerimise ning vajalike kvaliteedi- ja identifitseerimiskontrollidega. Seega on asjaomaseid poliitikaeesmärke võimalik paremini saavutada ainult liidu tasandil reguleerimisega.

- **Proportsionaalsus**

Nagu selgitatakse käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhindangu punktis 7.4, piirduvad kavandatavad meetmed meetmetega, mis tuleb tulemuslikkuse ja tõhususe tagamiseks võtta liidu tasandil. Selleks et täita need vajadused ja võtta arvesse taimse paljundusmaterjali liikide ja eri tüüpide olulisi erinevusi, asendatakse taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivid ühe taimset paljundusmaterjali käsitleva määrusega, mille puhul on kavas käsitleda kõiki elemente, mis on vajalikud laia valiku taimse paljundusmaterjali tootmiseks ja turustamiseks, näiteks seemned, pookealused, oksad, mugulad, väikesed taimed, terved puud, põllumajanduskultuurid, kartulid, köögiviljad, viina- ja viljapuud jms.

Seda liiki õigusakt on sobivaim, võttes arvesse, et ettepaneku üks põhielement on kehtestada ühtlustatud eeskirjad taimse paljundusmaterjali tootmiseks ja turustamiseks. Ühtsed nõuded taimse paljundusmaterjali kohta on kõige asjakohasem viis, et tagada i) selle kõrge kvaliteet kasutajate jaoks, ii) siseturu nõuetekohane toimimine ja võrdsed võimalused ettevõtjatele ning iii) kestlik põllumajandus- ja toidutootmine.

Tuleb tagada, et kõik liikmesriigid kohaldaksid samasuguseid kõrgeid standardeid, millest paljud on kokku lepitud rahvusvahelisel tasandil; seega tuleb vähendada võimalust teha erandeid ning kohaldada seeläbi madalamaid standardeid, välja arvatud juhul, kui see on kavandatava määрусega lubatud. Selliste standarditega kaitstakse ka ettevõtjate huve ja konkurentsi ning välistatakse võimalus kohaldada liikmesriikide lõikes erinevaid ja diskrimineerivaid eeskirju.

Selleks et kohandada tehnilised nõuded konkreetsetele agroökoloogilistele tingimustele, võivad liikmesriigid teatavatel tingimustel, ajutises korras, nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja komisjoni loal kehtestada taimsele paljundusmaterjalile riigi tasandil rangemaid kvaliteedinõudeid. Samuti tagatakse liikmesriikidele paindlikkus rakendada eeskirju, mis käsitlevad sortide kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse kontrollimist kohalikele agroökoloogilistele tingimustele kohandatud viisil.

- **Vahendi valik**

Käesolev ettepanek esitatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse vormis. Muud vahendid ei oleks asjakohased, sest meetme eesmärke saab kõige tõhusamalt saavutada kogu liidus täielikult ühtlustatud nõuetega, mis tagavad taimse paljundusmaterjali vaba liikumise.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

2019. aastal palus nõukogu¹⁷ komisjonil esitada uuringu võimaluste kohta ajakohastada taimse paljundusmaterjali tootmist ja turustamist käsitlevaid kehtivaid õigusakte¹⁸. Uuringu toetuseks viidi läbi väline andmete kogumise uuring¹⁹. Selles tehti kindlaks viis peamist kehtivate õigusaktide probleemi. Need probleemid olid seotud alljärgnevaga:

1. õigusaktide ebahühtlane rakendamine, mis tekitab ebavõrdseid tingimusi ettevõtjatele;
2. keerukad ja jäigad menetlused, mis muudavad otsustusprotsessi tülikaks;
3. õigusraamistiku jäikus, mis takistab Euroopa rohelises kokkuleppes ja sellega seotud strateegiates kindlaks tehtud poliitikaküsimuste lahendamist;
4. ametlike kontrollide tegemiseks puudub ühtlustatud ja riskipõhine raamistik, mistõttu on ametliku kontrolli tingimused ebavõrdsed;
5. õigusraamistikus puuduvad sätted, et võtta arvesse teaduse ja tehnika arengut.

Nõukogu 2019. aasta taotlus sisaldas läbivaatamisklauslit. Selle klausli kohaselt võis komisjon esitada seadusandliku ettepaneku, kui eespool esitatud uuringu tulemusena leitakse, et tegemist on sobiva meetmega.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Taimset paljundusmaterjali käsitleva määruse ettepaneku mõju hindamisel konsulteeriti ulatuslikult eri sidusrühmadega. Konsulteerimistegevus hõlmas esialgset mõjuhindangut, avalikku konsultatsiooni, tööühmade kohtumisi riikide

¹⁷ Nõukogu 8. novembri 2019. aasta otsus (EL) 2019/1905, millega palutakse komisjonil esitada uuring liidu võimaluste kohta ajakohastada taimse paljundusmaterjali tootmist ja turustamist käsitlevaid kehtivaid õigusakte, ja ettepanek, kui see on uuringu tulemustest lähtuvalt asjakohane (ELT L 293, 14.11.2019, lk 105).

¹⁸ Komisjoni talituste töödokument, milles käsitletakse uuringut liidu võimaluste kohta ajakohastada taimse paljundusmaterjali tootmist ja turustamist käsitlevaid kehtivaid õigusakte (SWD(2021) 90 final).

¹⁹ ICF. 2021. Data gathering and analysis to support a Commission study on the Union's options to update the existing legislation on the production and marketing of plant reproductive material; <https://doi.org/10.2875/406165>.

pädevate asutuste ja sidusrühmadega ning kahepoolseid kohtumisi sidusrühmade organisatsioonidega.

- Esialgse mõjuhinna teemal peetud konsultatsioonil laekus 66 vastust 16 riigist ning avalikul konsultatsioonil 2 449 vastust 29 riigist.
- Esialgse mõjuhinna etapis esitas seisukoha 39 vastanut ja avalikul konsultatsioonil esitas seisukoha 181 vastanut.
- Selleks et koguda spetsiifilisemat tagasisidet riikide pädevatelt asutustelt ja VKEdelt, korraldati sihtotstarbelised konsultatsioonid, mille tulemusena laekus vastavalt 25 ja 251 vastust.
- Komisjoni mõjuhindamisel abistanud väliskonsultandi tehtud sihtuuringu käigus laekus 99 vastust.
- Konsultant viis samuti läbi 43 põhjalikku vestlust ja korraldas teemarühma arutelu, millel osales kümme osalejat.

Sidusrühmadega konsulteerimisel nähtus, et taimse paljundusmaterjali sektoris pooldatakse üldjoontes varianti säilitada praegune õigusraamistik ja selle kaks põhisammast – sortide registreerimine (eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse põhimõttel ning, kui see on asjakohane, lähtudes viljelus- ja kasutusväärtusest) ja taimse paljundusmaterjali sertifitseerimine. Riikide pädevad asutused ja kõik seemnetööstust esindanud sidusrühmad rõhutasid, et praegune süsteem toimib hästi ning et liidu taimse paljundusmaterjali sektor on rahvusvaheliselt tuntud tootetava ja kaubeldava seemne hea kvaliteedi poolest.

Läbivaatamise üks peamine eesmärk on laiendada taimse paljundusmaterjali selliste omaduste hindamist, mis soodustavad kestlikku tootmist. Sordiaretajad ja enamik riikide pädevaid asutusi tõdes, et seda eesmärki aitavad juba saavutada põllumajandustaimsortide puhul kehtivad viljelus- ja kasutusväärtust käsitlevad nõuded, sest need võimaldavad heaks kiita sorte, millel on sellised omadused nagu haigus- ja põuakindlus, hea toitainete omastamise võime ning suurem saagikus. Sidusrühmad toetasid nõuete kehtestamist uute köögivilja-, viljapuu- ja viinapuusortide kontrollimiseks selliste omaduste suhtes, kuid mitte põllumajandustaimsortide kehtivate viljelus- ja kasutusväärtuse nõuete kujul, arvestades et eeskätt köögiviljade taimsel paljundusmaterjalil on palju erinevaid kasutusalasid. Peaaegu kõik vastanud rõhutasid vajadust tagada paindlikkus, et käsitleda erinevaid tingimusi kogu Euroopas.

Kõik sidusrühmad nõustusid, et sortide registreerimise ja taimse paljundusmaterjali sertifitseerimise põhisüsteemi puhul peaks olema võimalik teha erandeid, et täita taimede geneetiliste ressursside säilitamise ja säästva kasutamise, mahepõllumajandusliku tootmise ja äärealadel toimuva tootmise seisukohast olulisi eesmärke. Selliste erandite ulatuse küsimuses arvamused aga lahknesid – kui osa vastanutest leidis, et täielikku erandit tuleks kohaldada mitterahalise vahetuse, säilitamistegevuse ja hobiaednikele turustamise suhtes, siis teised olid arvamusel, et kehtivatest eranditest piisab ning et neid ei ole vaja laiendada. Mitu vabauhendust oli arvamusel, et uute õigusaktidega tuleks sõnaselgelt rakendada põllumajandustootjate õigusi taimede geneetiliste ressursside toidu ja põllumajanduse tarbeks kasutamist käsitlevas rahvusvahelises lepingus ja talunike õigusi käsitlevas ÜRO deklaratsioonis määratletud tähenduses. Põhiargumendid täieliku erandi vastu olid kahtlused seoses taimetervise, sordikaitse austamise ja ebavõrdse konkurentsi vältimisega, samuti vajadusega tagada taimse paljundusmaterjali miinimumkvaliteet ja jälgitavus.

Enamik ettevõtjaid nõustus, et ametliku kontrolli nõudeid tuleks ühtlustada. Küsimuses, kas taimset paljundusmaterjali käsitlevate õigusaktide kohased ametlikud kontrollid tuleks lisada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/625²⁰ kohaldamisalasse, läksid arvamused lahku ning kahtlusi tekitas halduskoormuse võimalik suurenemine. Peaaegu kõik riikide pädevad asutused ja ettevõtjad leidsid, et taimse paljundusmaterjali sertifitseerimise süsteemi kui sellist ei tohiks lisada ametliku kontrolli määruse kohaldamisalasse. Enamik riikide pädevaid asutusi ja ettevõtjaid leidis, et lisamine aitaks tõhustada turustus- ja impordikontrolle. Kõigi kategooriate sidusrühmad olid seisukohal, et ametlike kontrollide korraldamisel tuleks säilitada teatav paindlikkus ning hoida kulud võimalikult väiksena.

Enamik sidusrühmi oli nõus, et kasu võivad tuua biomolekulaarsed meetodid ja digilahendused, ning leidis, et õigusraamistik peaks võimaldama rakendada uusimat tehnoloogiat vastavalt rahvusvaheliste standardite arengusuundumustele.

Üksikasjalik teave sidusrühmadega konsulteerimise kohta on esitatud kavandatava taimset paljundusmaterjali käsitleva määruse mõjuhinnangu punktis 5.2.5 ja 2. lisas.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Komisjoni palgatud väliskonsultant korraldas mõjuhinnangut toetava uuringu²¹. Konsultant ja tema eksperdid tegid uuringu eri etappides tihedat koostööd asjaomaste komisjoni talitustega.

Selleks et koguda lisaandmeid ja märkusi, korraldas konsultant dokumentide analüüsi, sihtuuringu, teemarühma arutelu, põhjalikud vestlused sidusrühmadega, juhtumianalüüsi põllumajandustootjate mitterahalise seemnevahetuse kohta ja kvalitatiivse võrdlusanalüüsi, milles võrreldi liikmesriikide kogemusi vilja- ja viinapuude säilitussortidega. Toetavas uuringus määratleti probleem, põhjendati ELi meetmete vajalikkust ning kirjeldati poliitilise sekkumise eesmärgi ja lähtesenaariumi. Seejärel hinnati komisjoni väljapakutud kolme variandi (millest igaüks sisaldab kuni 19 konkreetse meetme variatsioone) võimalikku mõju.

Toetava uuringu põhjal täpsustati poliitikavariante ja valiti eelistatav poliitikavariant.

- **Mõjuhinnang**

Ettepanek põhineb mõjuhinnangul, mis sai õiguskontrollikomiteelt reservatsioonidega positiivse arvamuse 17. veebruaril 2023.

Käesoleva ettepanekuga püütakse lahendada kaht peamist probleemi, mis taimse paljundusmaterjali kehtiva õigusraamistiku puhul on kindlaks tehtud.

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta määrus (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus) (ELT L 95, 7.4.2017, lk 1).

²¹ ICF. 2023. Study supporting the impact assessment of the revision of the plant and forest reproductive material legislation; <https://data.europa.eu/doi/10.2875/4381>.

1. Siseturg on ühtlustamata ning ettevõtjate ja turustatava taimse paljundusmaterjali puhul valitsevad eri liikmesriikides erinevad tingimused. Liikmesriikides rakendatakse õigusaktide eri aspekte erinevalt, sest i) õigusaktid jätavad tõlgendamisruumi, ii) liikmesriigid püüavad leida praktilisi lahendusi, et nad ei peaks kohaldama jäikasisid õigusnorme, ning iii) õigusaktides ei ole õigeaegselt arvesse võetud teaduse ja tehnika uusi arengusuundumusi.
2. Õigusaktid ei ole vastavusse viidud Euroopa rohelise kokkuleppe ja sellega seotud strateegiate eesmärkidega. Eeskätt on kehtivate õigusaktide alusel geneetiliselt mitmekesiste sortide, seemnete säilitamise võrgustike tegevuses kasutatava taimse paljundusmaterjali ja põllumajandustootjate vahetatavate seemnete suhtes endiselt kohaldatavad sortide registreerimise nõuded. See on üsna ebaproportsionaalne, arvestades et selliste sortide, seemnete ja materjalide puhul ei ole alati võimalik kõnealuseid nõudeid täita. Võttes lisaks arvesse äärmuslike ilmastikunähtuste sagenemist ning asjaolu, et uute sortide registreerimisel ei hinnata piisavalt kestlikkussnäitajaid, on ohus saagikuse stabiilsus ja seega põllumajandusliku toidutootmise vastupanuvõime.

Seega on käesoleva algatuse üldeesmärk tagada, et kõigile kasutajatele oleks kättesaadav mitmekesine valik kvaliteetset taimset paljundusmaterjali, mis on kohanenud praeguste ja prognoositud tulevaste kliimatingimustega.

Mõju hindamisel koondati analüüsimiseks kokku kõik võimalikud meetmed. Selles töös lähtuti i) välisest andmete kogumise uuringust, millega toetati komisjoni uuringut liidu võimaluste kohta ajakohastada taimset paljundusmaterjali käsitlevaid õigusakte, ii) mõjuhinnaugut toetavast uuringust, mille tegi väliskonsultant, iii) eri konsultatsioonidest sidusrühmadega, iv) veebipõhisest avalikust konsultatsioonist ja v) põhjalikest vestlustest.

Mitmesugused keerukad meetmed, millest paljud olid omavahel seotud, rühmitati kolmeks poliitikavariandiks; kõiki poliitikavariante võrreldi stsenaariumiga, mille puhul poliitikat ei muudetaks. Kolme varianti hinnati. 1. variant pakkus suurimat paindlikkust, 3. variant aga suurimat ühtlustatust, mis aitaks vähendada erinevusi õigusaktide rakendamisel. 2. variandi puhul tasakaalustati vajadus paindlikkuse järele suurema ühtlustatusega, et lahendada tõlgendamiserinevustest tulenevad probleemid.

Kõik variandid sisaldasid teatavaid ühiseid elemente: i) lihtsustatud haldusmenetlused ja paindlikum otsustusprotsess; ii) ühtlustatud eeskirjad mahepõllumajanduslike ja säilitussortide kohta ning iii) ühtlustamine taimetervisealaste õigusaktidega.

1. **1. variant – suurim paindlikkus.** 1. variandiga kehtestatakse taimse paljundusmaterjali ametlike kontrollide miinimumnõuded, kuid neid ei seotaks ametliku kontrolli määрусega. Vastu võetaks suunised uuenduslike tootmisprotsesside, biomolekulaarsete meetodite ja digilahenduste kasutamise kohta. Uusi põllumajandustaimesorte hinnatakse senisest üksikasjalikumalt nende omaduste suhtes, mis soodustavad kestlikku tootmist. Köögiviljade ja viljapuude puhul nähtaks ette vabatahtlik hindamine. Õigusaktide kohaldamisalasse ei kuuluks seemnete säilitamise võrgustike tegevus, turustamine hobiaednikele ega põllumajandustootjate mitterahaline taimse paljundusmaterjali vahetus.

2. **2. variant – paindlikkuse ja ühtlustatuse tasakaalustamine (eelistatud variant).** 2. variandiga arvatakse taimse paljundusmaterjali ametlikud kontrollid ametliku kontrolli määruse kohaldamisalasse, kuid sobivates kohtades liidus tehtaks lihtsustatud impordikontrolli, et tagada kehtivate eeskirjade sihipärasem ja tõhusam täitmine. Õigusaktidesse lisatakse aluspõhimõtted uuenduslike tootmisprotsesside, biomolekulaarsete meetodite ja digilahenduste kasutamise kohta. Uute sortide hindamine kestlikku tootmist soodustavate omaduste suhtes muutuks kohustuslikuks kõigi põllukultuurirühmade puhul, kuid liikmesriikidel oleks võimalus rakendada seda asjaomaseid agroökoloogilisi tingimusi arvesse võttes. Seemnete säilitamise võrgustike tegevuse, hobiaednikele turustamise ja põllumajandustootjate mitterahaliste vahetustehingute suhtes kohaldataks leebemaid eeskirju, et aidata suurendada taimse paljundusmaterjali geneetilist mitmekesisust ning tagada seejuures miinimumkvaliteet.
3. **3. variant – suurim ühtlustatus.** 3. variandi puhul arvatakse taimse paljundusmaterjali / kultiveerimismaterjali ametlikud kontrollid ametliku kontrolli määruse kohaldamisalasse ning piiripunktides kohaldataks rangemat impordikontrolli koos nõudega esitada eriotstarbelised impordidokumendid, et tugevdada ja täielikult ühtlustada nõuete täitmise tagamist. Õigusaktidesse lisatakse üksikasjalikud ja siduvad eeskirjad uuenduslike tootmisprotsesside, biomolekulaarsete meetodite ja digilahenduste kasutamise kohta. Uute sortide hindamine kestlikku tootmist soodustavate omaduste suhtes muutuks kohustuslikuks kõigi põllukultuuride puhul ning kõigi liikmesriikide suhtes kehtiksid üksikasjalikud ja ühtlustatud nõuded ja meetodid. Seemnete säilitamise võrgustike tegevuse, hobiaednikele turustamise ja põllumajandustootjate mitterahaliste vahetustehingute suhtes kohaldataks taimset paljundusmaterjali käsitlevate õigusaktide üldnõudeid, et tagada ühtsed reeglid kõigile turusegmentidele.

Mõju hindamise tulemuste põhjal järeldas komisjon, et 2. variant on parim lahendus, et saavutada kõik taimset paljundusmaterjali käsitlevate õigusaktide läbivaatamise eesmärgid tulemuslikul, tõhusal ja sidusal viisil.

Eelistatud variant suurendab ettevõtjate ja riikide pädevate asutuste tõhusust tänu järgmisele: i) ettevõtjatel on suuremad võimalused korraldada tegevust ametliku järelevalve all; ii) ühtlustatus taimetervisealaste õigusaktidega; iii) riskipõhiste ametlike kontrollide kehtestamine; iv) võimalus kasutada sortide registreerimise ja taimse paljundusmaterjali sertifitseerimise süsteemides biomolekulaarseid meetodeid ja digilahendusi. Rangemad kohustuslikud kestlikkusnõuded koos paindlikkusega kohandamiseks vastavalt kohalikele agroökoloogilistele tingimustele aitavad tagada kestlikuma põllumajandusliku toidutootmise ja toiduga kindlustatuse, sest muutuvatesse agrokliimaatilistesse tingimustesse paremini sobivad sordid annavad stabiilsemat saaki.

Eelistatud variant toob ettevõtjatele ja riikide pädevatele asutustele kaasa märkimisväärseid majanduslikke kulusid, arvestades et vaja on lisainvesteeringuid köögi- ja puuviljasortide täiendavaks hindamiseks kestlikkuse seisukohast. Need kulud on aga proportsionaalsed eesmärkidega ning keskpikas perspektiivis kaalub põllumajandusliku toidutootmise kestlikkusest saadav kasu kulud üles. Kulused korvab ka kliimamuutustega kohanemine näiteks tänu sellele, et ressursse kasutatakse vähem või saagikus on stabiilsem. Muud meetmed ei too ettevõtjatele kaasa uusi kohustusi, ent pakuvad neile uusi võimalusi või leebemaid tingimusi turulepääsuks.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepanekuga nähakse ette lihtsam ja vähem koormav reguleeriv kord eeskätt seoses hobiaednikele turustamise ja sellise taimse paljundusmaterjaliga, mis on mõeldud taimede geneetiliste ressursside säilitamiseks ja säästvaks kasutamiseks.

Ettepanekuga antakse ettevõtjatele võimalus korraldada taimse paljundusmaterjali sertifitseerimine soovi korral pädevate asutuste ametliku järelevalve all. Samuti pakutakse sellega võimalust lasta teha pädeva asutuse ametliku järelevalve all registreerimiskatsed aretajate valdustes, et tõendada sordi kestlikkusepõhist viljelus- ja kasutusväärtust. Mõlemad variandid pakuvad ettevõtjatele suuremat paindlikkust ja võimalusi planeerida oma äritegevust.

Peale selle nähakse ettepanekuga ette leebemad ja kohandatud eeskirjad alljärgneva kohta:

- a) mahepõllumajanduslike ja säilitussortide turulepääs;
- b) lõppkasutajatele (nt hobiaednikud) mõeldud taimne paljundusmaterjal;
- c) taimne paljundusmaterjal, mis on ette nähtud kasutamiseks ja mida säilitatakse üksnes kindlates geenipankades, organisatsioonides ja võrgustikes;
- d) seemned, mida põllumajandustootjad vahetavad mitterahalise tehinguga.

Mitut protsessi lihtsustatakse. Kõik lihtsustamismeetmed toovad kasu nii paljudele VKEdele kui ka mikroettevõtjatele, kes moodustavad valdava enamiku sektori ettevõtjatest. Peale selle jäetakse ettepaneku kohaldamisalast täielikult välja selline taimne paljundusmaterjal, mille üksikisik müüb või annab muul viisil üle (tasuta või mitte) teisele üksikisikule isiklikuks tarbeks ja väljaspool kaubandustegevust, samuti üksnes ametlikeks katseteks, aretuseks, kontrollideks, näitusteks või teaduslikel eesmärkidel kasutatav taimne paljundusmaterjal. Ettepanekuga nähakse samuti ette uued meetmed, mis on seotud taimse paljundusmaterjali sektori digiüleminekuga, ning biomolekulaarseid meetodeid käsitlevad eeskirjad, et suurendada sortide registreerimise ja taimse paljundusmaterjali sertifitseerimise tõhusust ja tulemuslikkust.

- **Põhiõigused**

Kavandatavas määruses austatakse kõiki Euroopa Liidu põhiõiguste harta sätteid, eeskätt selliste eeskirjade kehtestamisega, mille eesmärk on tagada ettevõtlusvabadus, diskrimineerimise vältimine ning tarbija- ja keskkonnakaitse.

4. MÕJU EELARVELE

Mõju eelarvele puudub.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Liikmesriigid peavad hiljemalt viiendaks aastaks pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva ja seejärel iga viie aasta järel esitama komisjonile aruande määruse eri aspektide kohta, eelkõige selliste erandite ja poliitikapõhimõtete kasutamine, mille eesmärk on toetada taimede geneetiliste ressursside säilitamist ja säästvat kasutamist, suurendada bioloogilist mitmekesisust põllumajanduses ja lihtsustada menetlusi väiketootjate jaoks. See on vajalik selleks, et vaadata läbi

kõnealuse uue poliitika tulemuslikkus ja teha kindlaks, kas vaja on parandusmeetmeid. Konkreetsemalt käsitletakse aruannetes järgmist:

- sertifitseeritud taimse paljundusmaterjali ja standardmaterjali kogus ning nende tootmiseks kasutatud pindala aasta ja liigi kohta, sh mahepõllumajanduslikuks tootmiseks sobivate mahepõllumajanduslike sortide jaoks kasutatud kogused;
 - heterogeensest materjalist koosneva turustatud taimse paljundusmaterjali kogused ning selle tootmiseks kasutatud pindala aasta ja liigi kohta;
 - säilitussortidesse kuuluva turustatud taimse paljundusmaterjali kogused aasta ja liigi kohta;
 - lõppkasutajatele turustamisega seotud erandeid kasutanud ettevõtjate arv, asjaomased liigid ja taimse paljundusmaterjali üldkogused liikide kaupa;
 - selliste geenipankade, organisatsioonide ja võrgustike arv, mille põhikirjajärgne või muu väljakuulutatud eesmärk on säilitada taimede geneetilisi ressursse, ning asjaomased liigid;
 - põllumajandustootjate mitterahaliselt vahetatud seemnete kogused liikide kaupa;
 - uute sortide aretuseks ette nähtud katseteks ja uuringuteks lubatud taimse paljundusmaterjali kogused liikide kaupa;
 - ajutiste tarneraskuste korral kasutatud taimse paljundusmaterjali kogused perekondade ja liikide kaupa;
 - kolmandatest riikidest imporditud taimse paljundusmaterjali kogused perekondade ja liikide kaupa;
 - liikmesriigi territooriumil asuvate ettevõtjate arv.
- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**
Ei kohaldata.
 - **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

i) Kohaldamisala

Kavandatava määrusega asendatakse kümme taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivi. Seda kohaldatakse põllukultuuride, köögiviljade, vilja- ja viinapuude teatavate selliste liikide suhtes, mis on liidu jaoks majanduslikust ja sotsiaalsest, näiteks toiduga kindlustatuse seisukohast eriti olulised.

See ei hõlma kultiveerimismaterjali, mida reguleeritakse praegu nõukogu direktiiviga 1999/105/EÜ. Selle direktiivi puhul on esitatud eraldi ettepanek asendada direktiiv Euroopa Parlamendi ja nõukogu uue määrusega.

Samuti ei käsitleta ettepanekus dekoratiivtaimede paljundusmaterjali.

Kohaldamisalast jäetakse välja ka kolmandatesse riikidesse eksporditav taimne paljundusmaterjal.

ii) Tootmis- ja turustamisnõuded

Kavandatavas määruks säilitatakse taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivide kaks põhisammast – sortide registreerimine ja taimse paljundusmaterjali üksikpartiide sertifitseerimine.

Ettepanekuga kehtestatakse üldreegel, et taimset paljundusmaterjali tohib toota ja turustada üksnes siis, kui see kuulub riiklikes sordiregistrites registreeritud sortide hulka ja eelnevalt kindlaksmääratud kategooriate alla: supereliit-, eliit-, sertifitseeritud ja standardmaterjal või -seeme. Samuti nähakse ette sellise heterogeense materjali registreerimine, mille puhul ei ole tegemist sordi ega sordiseguga, ning kloonide, valitud kloonide, mitme kloni segude ja polükloonaalse taimse paljundusmaterjali registreerimine.

Supereliit-, eliit-, sertifitseeritud ja standardseemne või -materjalina liigitatavat taimset paljundusmaterjali tuleb toota ja turustada kooskõlas nende kategooriate ja asjaomaste liikide puhul kohaldatavate rahvusvaheliste standarditega. Nende standardite hulka kuuluvad eelkõige Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) rahvusvaheliseks kaubanduseks ette nähtud seemnete sordisertifitseerimise kavade²² (edaspidi „OECD seemnekavad“) reglement, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) seemnekartuli standardid ning Rahvusvahelise Seemnekontrolli Assotsiatsiooni (ISTA) proovivõtmist ja katsetamist käsitlevad eeskirjad.

Taimse paljundusmaterjali vastavus supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne või materjali kategooriate nõuetele tuleb kinnitada pädevate asutuste tehtavate kontrollide, proovide võtmise ja katsetega (edaspidi „ametlik sertifitseerimine“) ning seda tuleb tõendada ametliku etiketiga. Ettepanekus on loetletud liigid, mille seemneid tohib toota ja turustada üksnes supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seemnetena. See on kooskõlas taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivide kehtivate eeskirjade ja asjaomaste rahvusvaheliste standarditega. Samuti kehtestatakse leebemad eeskirjad teatavatesse kategooriatesse kuuluva standardseemne ja -materjali kohta.

Sertifitseerimissüsteemi moderniseerimiseks usaldatakse teatavad ülesanded ettevõtjatele. Ettepaneku kohaselt saab pädev asutus samuti anda ettevõtjatele loa: i) teostada taimse paljundusmaterjali sertifitseerimist (edaspidi „sertifitseerimine ametliku järelevalve all“) ning ii) trükkida välja ametlik etikett.

Ettepanekus kehtestatakse eeskirjad taimse paljundusmaterjali märgistamise, pakendamise, pitseerimise ja partiide kohta. Need põhinevad suurel määral OECD seemnekavade reglemendil ja taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivide rakendamisest saadud kogemustel.

Seemnesorte tohib toota ja turustada seguna teiste sama perekonna või liigi või käesoleva määrusega hõlmatud muu perekonna või liigi seemnesortidega. Liikmesriikidel on aga võimalus lubada toota ja turustada määruse kohaldamisalasse mittekuuluvaid seemneid sisaldavat seemnesegu, et aidata kaasa geneetiliste ressursside ja looduskeskkonna säilitamisele.

Samuti tehakse eel- ja järelkontrolli põldkatsed, et kontrollida üksikute seemnepartiide sordiehtsust ja -puhtust. Sordiehtsuse ja -puhtuse kontrollimiseks võidakse kasutada biomolekulaarseid katseid.

iii) Erandid

²²

Otsus, millega vaadati läbi OECD rahvusvaheliseks kaubanduseks ette nähtud seemnete sordisertifitseerimise kavade [[OECD/LEGAL/0308](#)].

Ettepanekuga nähakse ette paindlik lähenemisviis teatava tegevuse ja taimse paljundusmaterjali ning kindlate sortide puhul. Nendel juhtudel kehtestatakse vähem ranged nõuded ning seejuures lähtutakse taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivide rakendamisel saadud kogemustest, rahvusvahelistest standarditest ning eeskätt vajadusest toetada bioloogilist mitmekesisust põllumajanduses ja geneetiliste ressursside säilitamist.

Seda silmas pidades nähakse ettepanekuga ette leebemad eeskirjad säilitussortide, heterogeense materjali, lõppkasutajatele (nt hobiaednikele) müüdava taimse paljundusmaterjali, geenipankadele, organisatsioonidele ja võrgustikele või nende vahel turustatava taimse paljundusmaterjali ning põllumajandustootjate mitterahaliselt vahetatavate seemnete puhul.

Samuti nähakse ettepanekuga ette erandid järgmise materjali turustamisele: i) taimne paljundusmaterjal, mis on mõeldud aretajatele uute sortide aretamiseks; ii) veel registreerimata sortide taimne paljundusmaterjal, mida kasutatakse taimse paljundusmaterjali paljundamiseks või katseteks; iii) taimne paljundusmaterjal ajutiste tarneraskuste puhuks; iv) seemned, mis ei ole veel lõplikult sertifitseeritud. Peale selle sätestatakse erandid erakorraliste meetmete ja ajutiste katsete tegemise puhul.

iv) Import

Taimset paljundusmaterjali tohib kolmandatest riikidest importida üksnes juhul, kui hindamise tulemusena leitakse, et kõnealune taimne paljundusmaterjal vastab nõuetele, mis on samaväärsed liidus toodetava ja turustatava taimse paljundusmaterjali suhtes kohaldatavate nõuetega. Selline hinnang põhineb kolmanda riigi esitatud teabe ja selle asjaomaste õigusaktide põhjalikul analüüsil. Samuti lähtutakse komisjoni poolt asjaomases kolmandas riigis tehtud auditi rahuldavast tulemusest, kui sellist auditit on vajalikuks peetud.

v) Ettevõtjad

Ettevõtjad peavad olema kantud määruse (EL) 2016/2031 alusel peetavatesse ja ajakohastatavatesse registritesse, et tagada lihtsustamine, arvestades et paljud neist juba kuuluvad selles määruuses osutatud kohaldamisalasse. Ettevõtjad peavad täitma teatavaid põhinõudeid, et tõendada sobivate teadmiste olemasolu nende kontrolli all oleva taimse paljundusmaterjali kohta ning selle sobivat käitlemist. Ettevõtjate vahel turustatava taimse paljundusmaterjali suhtes kohaldatakse jälgitavusnõudeid.

vi) Sordi registreerimine

Ettepanekuga nähakse ette üldreegel, et taimne paljundusmaterjal peab olema registreeritud sortidest. Samuti sätestatakse nende sortide registreerimise menetlus ja tingimused.

Ettepanek sisaldab nõuet, et sort peab olema kantud vähemalt ühte riiklikusse sordiregistrisse. Sellest asjaolust piisab, et anda viivitamata luba sordi turustamiseks kogu ELis. See sort kantakse ka liidu sordiregistrisse ELi sordiportaali kaudu, mis võimaldab saada ülevaate kõigist sortidest, mida on lubatud turustada.

Sordid registreeritakse kahes kategoorias:

- i) ametliku kirjeldusega sordid, mille puhul tehakse eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse katse; ja
- ii) ametlikult tunnustatud kirjeldusega säilitussordid, mida eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse suhtes ei katsetata ning mille suhtes kohaldatakse leebemaid turustamisnõudeid.

Sorte, mille puhul tuleb teha eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse katsed (ametlik kirjeldus), katsetatakse ka kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse suhtes. Kavandatava määrusega laiendatakse kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse hindamise ulatust – lisaks põllumajanduskultuuridele (nagu on praegu ette nähtud taimse paljundusmaterjali turustamise direktiividega) hakatakse seda hindama ka köögi- ja puuviljasortide puhul, et tagada ulatuslikum ja kestlikum lähenemisviis kogu taimse paljundusmaterjali sektori jaoks. Nende sortide registreerimiseks peavad need võrreldes sama perekonna või liigi teiste sortidega tagama tervikuna kasu järgmistes aspektides:

- saagikus, sh saagikuse stabiilsus ja saagikus vähese sisendiga tingimustes;
- biootilise stressi (sh nematoodidest, seentest, bakteritest, viirustest, putukatest ja muudest taimekahjustajatest põhjustatud taimehaigused) taluvus / vastupidavus biootilise stressile;
- abiootilise stressi (sh kliimamuutuste tingimustega kohanemine) taluvus / vastupidavus abiootilisele stressile;
- loodusvarade, nt vee ja toitainete tõhusam kasutamine;
- väiksem väliste sisendite, nt taimekaitsevahendite ja väetiste vajadus;
- omadused, mis suurendavad ladustamise, töötlemise ja jaotamise kestlikkust;
- kvaliteedi- või toiteomadused.

Need aspektid on olulised selle tagamiseks, et uued sordid soodustaksid kestlikku põllumajandustootmist, mis aitab omakorda rahuldada majanduslikke, keskkonnaalaseid ja laiemaid ühiskondlikke vajadusi.

Võttes arvesse eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse katsetamise olulisust, tegelevad sellega üksnes pädevad asutused. Sellisteks katseteks kasutatavaid kohti auditeerib Ühenduse Sordiamet, sest ametil on eksperditeadmised selles valdkonnas.

Kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse katseid saavad aga teha ka ettevõtjad pädevate asutuste ametliku järelevalve all. Seda põhjendab asjaolu, et kestlikkusepõhist viljelus- ja kasutusväärtust hakatakse kontrollima rohkemate liikide puhul ning et tagada tuleb katserajatiste olemasolu. Ettevõtjate kasutatavaid valdusi auditeerivad pädevad asutused.

Sordid, millele on antud sordikaitse nõukogu määruse (EÜ) nr 2100/94 või liikmesriigi õigusaktide alusel, loetakse eristatavaks, ühtlikuks ja püsivaks ning kavandatava määruse kohaselt sobivat nime omavaks. Pädevad asutused võivad sordi riiklikesse sordiregistritesse kanda ka liikmesriigi muude asutuste tehtud eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse ning kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse katsete tulemuste alusel.

Samuti nähakse ettepanekuga ette eeskirjad järgmise kohta: sordi registreerimise taotluste esitamine, sisu, hindamine ja taotluste esitamise kuupäev, registreerimiskatsed ja nende korraldus, täiendavad normid registreerimiskatsete kohta, konfidentsiaalsus, esialgne registreerimiskatsete aruanne ja esialgne ametlik kirjeldus, registreerimiskatsete aruanne ja lõplik ametlik kirjeldus, sordinime hindamine ja otsus selle kohta, kas sort registreeritakse riiklikus sordiregistris.

Sorti hoitakse registris kümme aastat, et soodustada innovatsiooni ja nende sortide asendamist uutega. Vilja- ja viinapuude paljundusmaterjali sorte hoitakse registris 30 aastat, võttes arvesse, et selliste liikide puhul kulub tootmistsükli läbimiseks kauem aega. Registris hoidmise tähtaega on võimalik pikendada.

Ettepanekuga nähakse ette eeskirjad registreeritud sortide säilitamise, dokumentatsiooni ja proovide võtmise kohta, et tagada nende identifitseerimine ja tõhus kontroll registris hoidmise tähtaja jooksul.

vii) Muude liidu õigusaktide muudatused ja lõppsätted

Kavandatava määrusega muudetakse muu hulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/2031,²³ millesse lisatakse selgitus, et reguleeritud mittekarantiiniseid taimekahjustajaid reguleeritakse eranditult selle määrusega. Samuti nähakse ette võimalus, et imporditud taimse paljundusmaterjali OECD etiketi võib esitada ühtses vormingus koos taimepassiga.

Samuti nähakse ettepanekuga ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/625 muutmine, et lisada taimse paljundusmaterjali eeskirjad ametlikku kontrolli käsitlevate liidu õigusaktide kohaldamisalasse. Ametlikku kontrolli käsitlevaid põhimõtteid ja -eeskirju hakatakse kohaldama ka taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise suhtes, sealhulgas asutuste pädevuse, ülesannete delegeerimise ja sertifitseerimise põhimõtted ja -eeskirjad. Komisjonile antakse õigus võtta vastavalt vajadusele vastu erinorme taimse paljundusmaterjali turustamise ja ettevõtjate ametliku kontrolli kohta. Impordi puhul kohaldatakse üldeeskirju riskidest lähtuvalt.

Kavandatava määrusega muudetakse ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/848²⁴ (mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist), et ajakohastada selles määruses sisalduvaid taimse paljundusmaterjali ja mahepõllumajandusliku heterogeense materjali mõistete määratlusi. Samuti tagatakse, et kõik (nii mahepõllumajanduslikust kui ka mittemahepõllumajanduslikust) heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali eeskirjad kehtestataks üksnes kavandatava määrusega.

Kavandatavat määrust hakatakse kohaldama kolm aastat pärast selle jõustumist, et anda pädevatele asutustele ja ettevõtjatele piisavalt aega uute

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta määrus (EL) 2016/2031, mis käsitleb taimekahjustajatevastaseid kaitsemeetmeid, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) nr 228/2013, (EL) nr 652/2014 ja (EL) nr 1143/2014 ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 69/464/EMÜ, 74/647/EMÜ, 93/85/EMÜ, 98/57/EÜ, 2000/29/EÜ, 2006/91/EÜ ja 2007/33/EÜ (ELT L 317, 23.11.2016, lk 4).

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (ELT L 150, 14.6.2018, lk 1).

sätetega kohanemiseks. Samuti antakse sellega komisjonile aega vajalike delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide vastuvõtmiseks. Uute viljapuu- ja köögiviljasortide kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse katsetamisega seotud uute nõuete puhul kohaldatakse kahe aasta pikkust täiendavat üleminekuperioodi.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

milles käsitletakse taimse paljundusmaterjali tootmist ja turustamist liidus ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) 2016/2031, 2017/625 ja 2018/848 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 66/401/EMÜ, 66/402/EMÜ, 68/193/EMÜ, 2002/53/EÜ, 2002/54/EÜ, 2002/55/EÜ, 2002/56/EÜ, 2002/57/EÜ, 2008/72/EÜ ja 2008/90/EÜ (taimset paljundusmaterjali käsitlev määrus)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) Põllukultuuride, köögiviljade ning viina- ja viljapuude taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise eeskirjad on liidu tasandil kehtinud alates 1960. aastatest. Taimse paljundusmaterjali tootmist ja turustamist liidu territooriumil reguleeritakse järgmiste nõukogu direktiividega: 66/401/EMÜ,² 66/402/EMÜ,³ 68/193/EMÜ,⁴ 2002/53/EÜ,⁵ 2002/54/EÜ,⁶ 2002/55/EÜ,⁷ 2002/56/EÜ,⁸ 2002/57/EÜ,⁹ 2008/72/EÜ¹⁰

¹ Veel avaldamata.

² Nõukogu 14. juuni 1966. aasta direktiiv 66/401/EMÜ söödakultuuride seemne turustamise kohta (EÜT 125, 11.7.1966, lk 2298).

³ Nõukogu 14. juuni 1966. aasta direktiiv 66/402/EMÜ teraviljaseemne turustamise kohta (EÜT 125, 11.7.1966, lk 2309).

⁴ Nõukogu 9. aprilli 1968. aasta direktiiv 68/193/EMÜ viinamarjade vegetatiivse paljundusmaterjali turustamise kohta (EÜT L 93, 17.4.1968, lk 15).

⁵ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/53/EÜ ühise põllumajandustaimsortide kataloogi kohta (EÜT L 193, 20.7.2002, lk 1).

⁶ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/54/EÜ peediseemne turustamise kohta (EÜT L 193, 20.7.2002, lk 12).

⁷ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/55/EÜ köögiviljaseemne turustamise kohta (EÜT L 193, 20.7.2002, lk 33).

⁸ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/56/EÜ seemnekartuli turustamise kohta (EÜT L 193, 20.7.2002, lk 60).

⁹ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/57/EÜ õli- ja kiudtaimede seemne turustamise kohta (EÜT L 193, 20.7.2002, lk 74).

¹⁰ Nõukogu 15. juuli 2008. aasta direktiiv 2008/72/EÜ köögiviljade paljundus- ja istutusmaterjali, välja arvatud seemne turustamise kohta (ELT L 205, 1.8.2008, lk 28).

ja 2008/90/EÜ¹¹ (edaspidi „taimse paljundusmaterjali turustamise direktiiv“). Need õigusaktid on moodustanud taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise õigusraamistiku ning on seega olnud väga olulised taimse paljundusmaterjali siseturu loomisel liidus.

- (2) Komisjoni 2013. ja 2023. aastal koostatud mõjuhindangutes kinnitati, et kõnealustel direktiividel on olnud märkimisväärne mõju kvaliteetse taimse paljundusmaterjali vabale liikumisele ja kättesaadavusele liidu turul ning et seega on need hõlbustanud taimse paljundusmaterjaliga kauplemist liidus.
- (3) Taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise eeskirju on aga vaja kohendada teaduse ja tehnika arenguga põllumajandus- ja aiandustootmismeetodite ning sordiaretuse valdkonnas. Peale selle tuleb õigusakte ajakohastada rahvusvahelistes standardites tehtud muudatusi ja taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivide kohaldamisel saadud kogemusi arvesse võttes. Neid eeskirju tuleb täpsustada, et aidata kaasa ühtlustatumale rakendamisele. Seega tuleks taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivid asendada ühe määrusega, milles käsitletakse taimse paljundusmaterjali tootmist ja turustamist liidus.
- (4) Taimset paljundusmaterjali kasutatakse lähtematerjalina taimede kasvatamiseks liidus. Seega on see keskse tähtsusega toidu- ja söödatooraine tootmise ning taimeressursside tõhusa kasutamise seisukohast. See aitab kaitsta keskkonda ja parandada toiduainete tarneahela kvaliteeti kogu liidus. Sellega seoses võib eeldada, et taimse paljundusmaterjali kättesaadavus, kvaliteet ja mitmekesisus on äärmiselt oluline kestlikele toidusüsteemidele ülemineku saavutamiseks kooskõlas strateegiaga „Talust taldrikule“¹² ning põllumajanduse, aianduse, keskkonnakaitse, kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise, toidu ja söödaga kindlustatuse ning majanduse seisukohast üldiselt.
- (5) Selleks et saavutada kõnealune üleminek kestlikele toidusüsteemidele, tuleks liidu õigusaktides seega arvesse võtta vajadust tagada taimse paljundusmaterjali tootmise kohandatavus muutuvate põllumajandus-, aiandus- ja keskkonnatingimustega, et tulla toime kliimamuutustega kaasnevate probleemidega, kaitsta ja taastada elurikkust ning täita põllumajandustootjate ja tarbijate kasvavaid ootusi taimse paljundusmaterjali kvaliteedi ja kestlikkuse osas.
- (6) Käesoleva määruse kohaldamisala peaks hõlmama üksnes teatavate suurema majandusliku ja sotsiaalse tähtsusega perekondade ja liikide taimset paljundusmaterjali. Seda tähtsust tuleks hinnata olenevalt sellest, kas vastavad perekonnad ja liigid esindavad liidus märkimisväärset tootmispinda ja väärtust, nende rollist toidu ja söödaga kindlustatuse tagamisel liidus ning asjaolust, kas neid turustatakse vähemalt kahes liikmesriigis. Tootmispind ja väärtus võivad olla seotud mitme tehnilise aspektiga. Olenevalt tingimustest võidakse arvutamisel lähtuda sellistest teguritest nagu viljakandva maa kogupindala liidu mitmes eri piirkonnas, taimse paljundusmaterjali turustusväärtus konkreetsetes sektorites või põllumajandustootjate, lõppkasutajate ja tööstuse nõudlus nende liikide järele.

¹¹ Nõukogu 29. septembri 2008. aasta direktiiv 2008/90/EÜ puuviljade tootmiseks ettenähtud viljapuude paljundusmaterjali ja viljapuude turustamise kohta (ELT L 267, 8.10.2008, lk 8).

¹² Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (COM(2020) 381 final).

- (7) Need perekonnad ja liigid tuleks loetleda ja liigitada vastavalt kavandatavale kasutusale, st põllumajanduskultuurid, köögiviljad, vilja- või viinapuud. See liigitus on vajalik proportsionaalse lähenemisviisi tagamiseks, pidades silmas, et mõni liik on oluline üksnes kindlateks kasutusaladeks.
- (8) Peale selle võib mõnel sordil olla teatavaid omadusi, mis võivad konkreetsetes kasvatustingimustes tekitada ebasoovitavat põllumajanduslikku mõju; see võib omakorda kahjustada määrase eesmärki soodustada põllumajandustootmise kestlikkust. Seda eesmärki on võimalik saavutada üksnes juhul, kui kõnealuseid sorte kasvatatakse sobivates tingimustes, mille puhul sellist ebasoovitavat põllumajanduslikku mõju välditakse. Sellistes tingimustes tuleks neid sorte kasvatada ka toidu-, sööda- ja tööstuslike materjalide tootmise ning mitte üksnes taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise otstarbel. Seega peaks käesolev määrus hõlmama tingimusi, milles neid sorte kasvatatakse, sealhulgas toidu-, sööda- või muude toodete tootmiseks.
- (9) Taimse paljundusmaterjali mõiste määratlus peaks olema terviklik ja hõlmama kõiki taimi, mis suudavad toota terveid taimi ja on selleks ette nähtud. Seepärast peaks käesolev määrus hõlmama seemneid ning ka mis tahes kasvustaadiumis olevaid muid taimevorme, mis suudavad toota terveid taimi ja on selleks ette nähtud.
- (10) Käesolev määrus ei tohiks hõlmata kultiveerimismaterjali, võttes arvesse selle eriomadusi ning asjaolu, et mõisted ja kohaldatavad terminid on väga erinevad. Sel põhjusel kohaldatakse kultiveerimismaterjali suhtes eraldiseisvat õigusakti – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) .../...¹³⁺.
- (11) Käesolev määrus ei tohiks hõlmata dekoratiivtaimede paljundusmaterjali, sest liikmesriikide ja sidusrühmadega konsulteerimise tulemusena jõeldati, et nõukogu direktiiv 98/56/EÜ¹⁴ on endiselt piisav kõnealuse sektori vajaduste täitmiseks.
- (12) Käesolev määrus ei tohiks hõlmata kolmandatesse riikidesse eksporditavat taimset paljundusmaterjali ega üksnes ametlikeks katseteks, aretuseks, kontrolliks, näitusteks või teaduslikel eesmärkidel kasutatavat taimset paljundusmaterjali. Selle põhjus seisneb selles, et need taimse paljundusmaterjali kategooriad ei vaja erilisi harmoneeritud identsus- ega kvaliteedistandardeid ning ei sea ohtu muu liidus turustatava taimse paljundusmaterjali identsust ega kvaliteeti.
- (13) Käesolev määrus ei tohiks hõlmata taimset paljundusmaterjali, mille üksikisik müüb või annab muul viisil üle (tasuta või mitte) teisele üksikisikule isiklikuks tarbeks ja väljaspool kaubandustegevust. Võttes arvesse, et selline üleandmine piirdub enamasti väga väikeste kogustega, et sellel puudub kaubanduslik eesmärk ning et see toimub isiklikes huvides, oleks ebasproportsionaalne kehtestada eeskirjad sellise taimse paljundusmaterjali kohta.
- (14) Selleks et kasutajad saaksid teha teadlikke valikuid, tuleks taimset paljundusmaterjali toota ja turustada üksnes juhul, kui see kuulub riiklikus sordiregistris registreeritud sorti.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../... (ELT ..., lk ...).

⁺ Väljaannete talitus: palun teksti sisestada määrase number dokumendist (... (COD)) ning joonealusesse märkusesse kõnealuse määrase number, kuupäev, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

¹⁴ Nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiv 98/56/EÜ dekoratiivtaimede paljundusmaterjali turustamise kohta (EÜT L 226, 13.8.1998, lk 16).

- (15) Sellegipoolest on asjakohane vabastada sorti kuulumise nõudest pookealused, arvestades, et kuigi need on olulise väärtusega, ei vasta need tihti sordi mõistele.
- (16) Selleks et tagada identsus, kvaliteet ja läbipaistvus ning võimaldada kasutajatel teha teadlikke valikuid, tuleks taimset paljundusmaterjali üldreeglina toota või turustada eelnevalt kindlaksmääratud kategooriates. Need kategooriad peaksid kajastama erinevaid põlvkondi ja kvaliteeditasemeid ning kooskõlas rahvusvaheliselt kokkulepitud terminitega tuleks need kategooriad nimetada järgmiselt: „supereliitseeme“, „eliitseeme“, „sertifitseeritud seeme“ ja „standardseeme“ ning muu taimse paljundusmaterjali korral kui seemned „supereliitmaterjal“, „eliitmaterjal“, „sertifitseeritud materjal“ ja „standardmaterjal“.
- (17) Kõigi nende kategooriate taimset paljundusmaterjali tuleks toota ja turustada kooskõlas kohaldatavate rahvusvaheliste standarditega, et tagada kõrgeim võimalik identifitseerimis- ja kvaliteeditase ning võtta arvesse tehnika ja teaduse arengu uusimaid suundumusi. Nende standardite hulka peaksid vastavalt vajadusele kuuluma rahvusvaheliseks kaubanduseks ette nähtud seemnete sordisertifitseerimise kavad¹⁵ (edaspidi „OECD seemnekavad“), Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) seemnekartuli standardid ning Rahvusvahelise Seemnekontrolli Assotsiatsiooni (ISTA) proovivõtmist ja katsetamist käsitlevad eeskirjad.
- (18) Kooskõlas nende standarditega tuleks taimse paljundusmaterjali vastavust supereliit-, eliit- või sertifitseeritud kategooria nõuetele kinnitada pädevate asutuste tehtavate kontrollide, proovide võtmise, katsete ning ametlike eel- ja järelkontrolli põldkatsetega (edaspidi „ametlik sertifitseerimine“) ning seda tuleks tõendada ametliku etiketiga.
- (19) Kehtestada tuleks erieeskirjad kloonide, valitud kloonide, mitme klooni segude ja polükloonaalse taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise kohta, arvestades et nende olulisus ja kasutamine on taimse paljundusmaterjali sektoris suurenenud. Selleks et tagada läbipaistvus, kasutajate teadlikud valikud ja tõhus ametlik kontroll, tuleks kloonid kanda pädevate asutuste loodud eriotstarbelisse avalikku registrisse. Samuti tuleks kehtestada kloonide säilitamise eeskirjad, et tagada nende püsimine ja identifitseeritavus.
- (20) Pädev asutus peaks andma ettevõtjatele loa teostada ametliku järelevalve all teatavate liikide ja kategooriate taimse paljundusmaterjali sertifitseerimist ning trükkida välja ametlik etikett. Kehtestada tuleks eeskirjad pädeva asutuse tehtava asjaomase ametliku järelevalve ning kõnealuse loa kehtetuks tunnistamise või muutmise kohta. Need eeskirjad on vajalikud selleks, et kogu sertifitseerimissüsteem toimiks tõhusalt.
- (21) Selleks et tagada taimse paljundusmaterjali suurim võimalik puhtus ja homogeensus, tuleks taimset paljundusmaterjali hoida eraldi partiidena ja eraldi muust materjalist kui taimne paljundusmaterjal, näiteks toidu- või söödateraviljast.
- (22) Võttes arvesse taimse paljundusmaterjali suurt mitmekesisust, peaks ettevõtjatel olema võimalik turustada taimse paljundusmaterjali partiisid üksiktaimedena, pakendites, kimpudena, konteinerites või mahtkaubana.
- (23) Vastu tuleks võtta taimse paljundusmaterjali märgistamise eeskirjad, et tagada kõnealuse materjali nõuetekohane identifitseerimine kategooriate kaupa ning

¹⁵ Otsus, millega vaadati läbi OECD rahvusvaheliseks kaubanduseks ette nähtud seemnete sordisertifitseerimise kavad [[OECD/LEGAL/0308](https://www.oecd.org/legal/0308)].

kinnitada, et materjal vastab supereliit-, eliit-, sertifitseeritud ja standardseemne ja -materjali asjaomastele nõuetele.

- (24) Supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne ja materjali puhul peaks ametliku etiketi väljastama pädev asutus, standardseemne või -materjali puhul tuleks aga väljastada ettevõtja etikett. See on vajalik selleks, et eristada sertifitseerimisele (ametlik sertifitseerimine või sertifitseerimine ametliku järelevalve all) kuuluvat taimset paljundusmaterjali ettevõtja vastutusel toodetud taimsest paljundusmaterjalist. Eriotstarbelise etiketi väljastamise eesmärk on aidata ettevõtjatel ja tarbijatel teha teadlikke valikuid ning võimaldada valida eri standarditele vastavat taimset paljundusmaterjali. Samuti aitaks see pädevatel asutustel kavandada oma ametlikud kontrollid kooskõlas iga kategooria asjaomaste nõuetega.
- (25) Ametliku etiketi peaksid välja trükkima ja kinnitama loa saanud ettevõtjad pädevate asutuste ametliku järelevalve all. Kuna mõnel ettevõtjal ei pruugi olla kõigiks sertifitseerimistoiminguteks ja ametlike etikettide väljatrukkimiseks vajalikke vahendeid, tuleks ette näha, et ettevõtjate taotlusel võivad sertifitseerimistoiminguid teha ka pädevad asutused.
- (26) Kehtestada tuleks eeskirjad ametliku etiketi ja ettevõtja etiketi sisu ja vormi kohta, et iga kategooria asjaomaseid tootmis- ja turustamisnõudeid kohaldataks ühetaoliselt ning et etiketid oleksid äratuntavad.
- (27) Iga ametlik etikett ja ettevõtja etikett peaks sisaldama seerianumbrit, et tagada asjaomase taimse paljundusmaterjali nõuetekohane identifitseerimine ja jälgitavus ning ametliku kontrolli tõhusus.
- (28) Taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivide ning rahvusvaheliste tavade ja standardite kohaselt tohib teatavate liikide seemneid toota ja turustada üksnes supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seemnetena, sest need on olulised toiduga kindlustatuse ja töötleva tööstuse seisukohast ning seemneid kasutavate põllumajandustootjate huvide kaitseks. Sel põhjusel tuleks teatavaid seemneid toota ja turustada üksnes supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seemnetena, kui nende tootmis- ja turustamiskulud on proportsionaalsed eesmärgiga tagada kvaliteetne seeme põllumajandustootjatele, toidu ja söödaga kindlustatus või tööstusliku töötlemise suur väärtus. Samuti peaksid need kulud olema proportsionaalsed, et tagada seemne kõrgeimal tasemel identsus ja kvaliteet kooskõlas supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemnete nõuetega. Seega tuleks kehtestada loetelu seemneliikidest, mille seemneid tohib toota ja turustada üksnes supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemnetena.
- (29) Seemneid turustatakse sageli sama liigi eri sortide segude või eri liikide segudena. Käesoleva määrusega hõlmatud perekondade või liikide seemneid peaks aga olema lubatud toota ja turustada seguna üksnes käesoleva määrusega hõlmatud perekondade või liikide seemnetega. See on vajalik selleks, et tagada asjaomaste tootmis- ja turustamisstandardite järgimine. Liikmesriikidel peaks aga olema võimalus lubada toota ja turustada käesoleva määrusega hõlmatud seemnetest ja käesoleva määrusega hõlmatud perekondadesse või liikidesse mittekuuluvatest seemnetest koosnevat segu juhul, kui seda tehakse geneetiliste ressursside säilitamiseks ja looduseskkonna kaitsmiseks. See on sellepärast, et need liigid on sedalaadi säilitamiseks kõige sobivamad. Nende segude puhul tuleks kehtestada eeskirjad identsuse ja kvaliteedi tagamiseks.

- (30) Kehtestada tuleks supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne ümberpakendamise ja -märgistamise nõuded eesmärgiga tagada, et asjaomase taimse paljundusmaterjali identsus ja kvaliteet nende toimingute ajal ei muutuks.
- (31) Teha tuleks eel- ja järelkontrolli põldkatsed, et kontrollida üksikute seemnepartiide sordiehtsust ja -puhtust. Kehtestada tuleks erieeskirjad vastavate katsete kohta supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne puhul, lähtudes kohaldatavatest rahvusvahelistest standarditest ja taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivide kohaldamisel saadud kogemustest.
- (32) Teatavat tüüpi sordid ei vasta eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse osas kehtestatud nõuetele. Sellegipoolest on need olulised taimede geneetiliste ressursside säilitamise ja säästva kasutamise seisukohast. Tegemist on sortidega, mida kasvatatakse traditsiooniliselt või mis on kohalikult aretatud konkreetsetes kohalikes oludes ja on nende oludega kohanenud. Eeskätt on nende ühtlikkus väiksem, võttes arvesse suurt üksikute paljundusüksuste vahelist geneetilist ja fenotüüpilist mitmekesisust. Neid sorte nimetatakse säilitussortideks. Nende sortide tootmise ja turustamisega aidatakse saavutada taimede geneetiliste ressursside toidu ja põllumajanduse tarbeks kasutamise rahvusvahelise lepingu eesmärki soodustada taimede geneetiliste ressursside säilitamist ja säästvat kasutamist toiduks ja põllumajanduse tarbeks¹⁶. Lepingu osalisena on liit võtnud kohustuse toetada selle eesmärgi saavutamist.
- (33) Säilitussortide kõnealuseid eriomadusi arvesse võttes tuleks erandina kehtestatud tootmis- ja turustamisnõuetest lubada toota ja turustada nende sortide taimset paljundusmaterjali leebemate nõuete alusel. See eesmärk on kooskõlas Euroopa roheline kokkuleppe põhimõtetega ja eelkõige elurikkuse kaitse põhimõttega. Seega on asjakohane lubada, et kõnealune materjal võib vastata asjaomaste liikide standardmaterjali nõuetele. Sellest tulenevalt tuleks säilitussortide taimne paljundusmaterjal märgistada tähisega „Säilitussordid“. Samuti tuleks need sordid registreerida, et võimaldada pädevate asutuste poolset kontrolli ning tagada kasutajate võimalus teha teadlikke valikuid ja ametlike kontrollide tõhusus.
- (34) Taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivide kohaldamisel saadud kogemused on näidanud, et taimse paljundusmaterjali lõppkasutajad (hobiaednikud jt) on sageli huvitatud mitmekesisema, erinevatele vajadustele vastava taimse paljundusmaterjali kasutamisest ning et neil ei pruugi olla samasuguseid kvaliteedinõudmisi nagu ettevõtjatel. Seega on asjakohane lubada, et erandina teatavatest eeskirjadest tohib taimset paljundusmaterjali lõppkasutajatele turustada, ilma et seejuures oleks vaja täita sordi registreerimise nõudeid ning sertifitseerimisnõudeid või standardmaterjaliga seotud nõudeid. Kõnealune erand on vajalik selleks, et pakkuda tarbijatele suuremat valikut ja täita samal ajal üldisi kvaliteedinõudeid. Peale selle tuleks läbipaistvuse ja parema kontrolli tagamiseks kehtestada nõuded üksnes lõppkasutajatele ette nähtud taimse paljundusmaterjali pakendamise ja märgistamise kohta. Samal põhjusel peaksid ettevõtjad, kes tuginevad lõppkasutajatele turustamisel sellele erandile, teatama kõnealusest tegevusest pädevatele asutustele.
- (35) Liidus tegutseb palju geenipankasid, organisatsioone ja võrgustikke, mille eesmärk on säilitada taimede geneetilisi ressursse. Nende tegevuse hõlbustamiseks on asjakohane

¹⁶ Nõukogu 24. veebruari 2004. aasta otsus 2004/869/EÜ toidu ja põllumajanduse taimede geneetilisi ressursse käsitleva rahvusvahelise lepingu sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (ELT L 378, 23.12.2004, lk 1).

lubada, et neile või nende vahel turustatav taimne paljundusmaterjal ei pea vastama kehtestatud tootmis- ja turustamisnõuetele ning võib vastata leebematele eeskirjadele.

- (36) Põllumajandustootjatel on tavaks vahetada väikestes kogustes seemneid mitterahaliste tehingutena, et tagada dünaamiline seemnemajandus. Seepärast on asjakohane näha põllumajandustootjate vahel väikestes kogustes vahetatavate seemnete puhul ette erand kehtestatud nõuetest. Sellist erandit võiks kohaldada juhul, kui vastavad seemned ei ole sordist, millele on antud sordikaitse kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ) nr 2100/94¹⁷. Liikmesriikidel peaks olema lubatud määrata kindlaks, kui suured need väikesed kogused konkreetsete liikide puhul aastas tohivad olla, et seda erandit ei kasutataks ära seemnete turustamist kahjustaval viisil.
- (37) Taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivide kohaselt on lubatud teha kehtestatud nõuetest erandeid järgmistesse kategooriatesse kuuluva taimse paljundusmaterjali puhul: veel registreerimata sordid; sordid, mille puhul ei ole veel katseid lõpetatud; seeme, mis ei vasta turul kiirelt kättesaadavaks tehtava seemne suhtes kohaldatavatele nõuetele; veel lõplikult sertifitseerimata seeme; taimne paljundusmaterjal, mis lubatakse ajutises korras, et tulla toime ajutiste tarneraskustega; taimne paljundusmaterjal ajutiste katsete tegemiseks, et leida paremaid alternatiive kohaldatavate õigusaktide teatavatele sätetele, mis on seotud nõudega, et taimne paljundusmaterjal peab olema registreeritud sordist ning vastama teatavatele identsus- ja kvaliteedinõuetele. Need erandid on olnud ettevõtjatele ja pädevatele asutustele kasulikud ja vajalikud ning ei ole tekitanud probleeme taimse paljundusmaterjali siseturul. Seepärast tuleks need säilitada. Nende erandite puhul tuleks kehtestada tingimused eesmärgiga tagada, et neid ei kuritarvitataks ning et need ei tekitaks kahjulikku mõju taimse paljundusmaterjali siseturule.
- (38) Sellise taimse paljundusmaterjali kasutamisel, mis ei kuulu sordi alla käesoleva määruse tähenduses, kuid kuulub teatava botaanilise taksoni taimerühma, mida iseloomustab suur üksikute paljundusüksuste vaheline geneetiline ja fenotüüpiline mitmekesisus (edaspidi „heterogeenne materjal“), võib olla kasutegureid eeskätt mahepõllumajanduslikus tootmises ja vähese sisendiga põllumajanduses, arvestades et see suurendab kultuurtaimede vastupanuvõimet ja liigisisest geneetilist mitmekesisust. Seega peaks heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali olema lubatud toota ja turustada, ilma et täita tuleks sordi registreerimise nõudeid ning muid käesoleva määruse kohaseid tootmis- ja turustamisnõudeid. Kehtestada tuleks konkreetsed nõuded sellise materjali tootmise ja turustamise kohta.
- (39) Taimse paljundusmaterjali tootmisel ja turustamisel liidus tuleb järgida võimalikult kõrgeid standardeid. Seega peaks olema lubatud taimset paljundusmaterjali kolmandatest riikidest importida üksnes juhul, kui nendes riikides kohaldatavate identsus- ja kvaliteedistandardite ja sertifitseerimissüsteemi hindamise tulemusena leitakse, et kõnealune taimne paljundusmaterjal vastab nõuetele, mis on samaväärsed liidus toodetava ja turustatava taimse paljundusmaterjali suhtes kohaldatavate nõuetega. Selline hinnang peaks põhinema kolmanda riigi esitatud teabe ja selle asjaomaste õigusaktide põhjalikul analüüsil. Samuti tuleks lähtuda komisjoni poolt asjaomases kolmandas riigis tehtud auditi rahuldavast tulemusest, kui komisjon on sellist auditit vajalikuks pidanud.

¹⁷ Nõukogu 27. juuli 1994. aasta määrus (EÜ) nr 2100/94 ühenduse sordikaitse kohta (EÜT L 227, 1.9.1994, lk 1).

- (40) Kehtestada tuleks eeskirjad seoses imporditud taimse paljundusmaterjali märgistamise ja selle kohta esitatava teabega, et tagada selle nõuetekohane identifitseerimine ja jälgitavus, võimaldada kasutajatel teha teadlikke valikuid ja hõlbustada ametlikku kontrolli.
- (41) Selleks et tagada läbipaistvus ning taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise tõhusam kontrollimine, tuleks ettevõtjad registreerida. Selleks et vähendada nende ettevõtjate halduskoormust, tuleks nad registreerida registrites, mille liikmesriigid on loonud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2016/2031¹⁸. See on proportsionaalne ka seepärast, et valdav osa taimset paljundusmaterjali tootvatest ja turustavatest ettevõtjatest on selle määruse kohastes ettevõtjate registrites juba registreeritud.
- (42) Taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele tuleks kehtestada konkreetsed kohustused, et tagada nende vastutavus, tõhusam ametlik kontroll ja käesoleva määruse nõuetekohane kohaldamine.
- (43) Kogemused on näidanud, et turustatava taimse paljundusmaterjali usaldusväärus ja kvaliteet võib kannatada, kui kohaldatavatele standarditele mittevastav materjal ei ole jälgitav. Seega on vaja kehtestada terviklik jälgitavussüsteem, mis võimaldab tooteid turult kõrvaldada või edastada teavet taimse paljundusmaterjali kasutajatele või pädevatele asutustele. Sel põhjusel peaks ettevõtjatele olema kohustuslik säilitada teavet ja dokumente ettevõtjate tehtud ja neile tehtud tarnete kohta. Jaemüügi puhul ei ole selline arvestuse pidamine aga asjakohane.
- (44) On oluline tagada, et üldreeglina oleks käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate perekondade ja liikide kogu taimne paljundusmaterjal registreeritud sordist ning et see vastaks sordikirjeldusele ja asjaomastele eeskirjadele.
- (45) Sordid tuleks registreerida riiklikus sordiregistris, et tagada kasutajatele võimalus teha teadlikke valikuid ja tõhustada ametlikku kontrolli.
- (46) Riiklikusse sordiregistrisse tuleks kanda kaht tüüpi sordid: sordid, mis on registreeritud ametliku kirjelduse alusel, kui need vastavad eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse nõuetele, ning sordid, mis on registreeritud ametlikult tunnustatud kirjelduse alusel, kui tegemist on säilitussortidega. Nende kahe erineva kirjelduse olemasolu on vajalik selleks, et kaht sordikategooriat eristada – esimene põhineb eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse katsete tulemustel ning teine sordi kasutamist käsitlevatel varasematel andmetel ja praktilistel kogemustel. Lisaks võib selline lähenemisviis anda vajalikku teavet sortide omaduste ja sordiehtsuse kohta.
- (47) Pädevad asutused peaksid teatama registreeritud sortidest ELi sordiportaali kaudu ka liidu sordiregistrile, et tagada ülevaade kõigist sortidest, mida on lubatud liidus turustada.
- (48) Herbitsiiditolerantsed sordid on sordid, mis on tahtlikult aretatud herbitsiidide suhtes tolerantseks, et neid oleks võimalik kasvatada kõnealuseid herbitsiide kasutades. Ilma sobivate kasvatustingimusteta võib see põhjustada nende herbitsiidide suhtes resistentse umbrohu teket, kõnealuste resistentusgeenide levikut keskkonnas või

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta määrus (EL) 2016/2031, mis käsitleb taimekahjustajatevastaseid kaitsemeetmeid, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) nr 228/2013, (EL) nr 652/2014 ja (EL) nr 1143/2014 ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 69/464/EMÜ, 74/647/EMÜ, 93/85/EMÜ, 98/57/EÜ, 2000/29/EÜ, 2006/91/EÜ ja 2007/33/EÜ (ELT L 317, 23.11.2016, lk 4).

vajadust suurendada kasutatavaid herbitsiidikoguseid. Kuna käesoleva määruse eesmärk on aidata suurendada põllumajandustootmise kestlikkust, peaks sortide registreerimise eest vastutavatel liikmesriikide pädevatel asutustel olema võimalik ette näha, et kõnealuste sortide kasvatamiseks nende territooriumil tuleb tagada sobivad kasvatustingimused, et sellist soovimatut mõju vältida. Kui sortidel on peale herbitsiiditolerantsuse muid eriomadusi, millel võib olla soovimatu põllumajanduslik mõju, tuleks sellise põllumajandusliku mõjuga tegelemiseks samuti nõuda konkreetseid kasvatustingimusi. Kõnealustes tingimustes tuleks neid sorte kasvatada olenemata otstarbest, sealhulgas toidu, sööda ja muude toodete saamiseks ning mitte üksnes taimse paljundusmaterjali tootmiseks ja turustamiseks. See on vajalik, et aidata saavutada käesoleva määruse eesmärk soodustada kestlikku põllumajandustootmist laiemalt kui üksnes taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise etapis.

- (49) Selleks et suurendada põllumajandustootmise kestlikkust ning aidata täita majanduslikke, keskkonnavalaseid ja laiemaid ühiskondlikke vajadusi, peaks kõigi perekondade või liikide uutel sortidel olema konkreetsetes aspektides teatav kasutegur võrreldes samade perekondade või liikide teiste sortidega, mis on registreeritud samas riiklikus sordiregistris. Nende aspektide hulgas on saagikus, sh saagikuse püsivus ja saagikus väheses sisendiga tingimustes; biootilise stressi (sh nematoodidest, seentest, bakteritest, viirustest, putukatest ja muudest taimekahjustajatest põhjustatud taimehaigused) taluvus / vastupidavus biootilise stressile; abiootilise stressi (sh kliimamuutuste tingimustega kohanemine) taluvus / vastupidavus abiootilisele stressile; loodusvarade, nt vee ja toitainete tõhusam kasutamine; väiksem väliste sisendite, nt taimekaitsevahendite ja väetiste vajadus; omadused, mis suurendavad ladustamise, töötlemise ja jaotamise kestlikkust; kvaliteedi- või toiteomadused (kestlikkusepõhine viljelus- ja kasutusväärtus). Selleks et teha otsuseid sortide registreerimise kohta ja pakkuda piisavalt paindlikkust parimate omadustega sortide registreerimiseks, tuleks neid aspekte kaaluda konkreetse sordi puhul tervikuna.
- (50) Võttes arvesse, et mahepõllumajanduslikuks tootmiseks sobivaid mahepõllumajanduslikke sorte määruse (EL) 2018/848 artiklis 3 määratletud tähenduses iseloomustab suur üksikute paljundusüksuste vaheline geneetiline ja fenotüüpiline mitmekesisus, on asjakohane lähtuda nende registreerimisel kohandatud eristatavus-, ühtlikkus- ja püsivusnõuetest, eeskätt ühtlikkuse puhul. Selleks et need sordid oleksid paremini kohanenud mahepõllumajandusliku tootmise konkreetsete vajadustega, tuleks nende kestlikkusepõhist viljelus- ja kasutusväärtust kontrollida mahepõllumajanduslikes tingimustes.
- (51) Selleks et tagada tõhusus ja vähendada halduskoormust, tuleks sorte, millele on antud sordikaitse määruse (EÜ) nr 2100/94 artikli 62 või liikmesriigi õigusaktide alusel, käsitada eristatava, ühtliku ja püsivana ning käesoleva määruse kohaselt sobivat sordinime omavana.
- (52) Selleks et tagada õiguskindlus taotlejatele ja pädevatele asutustele ning võrdsed võimalused kõigile taotlejatele, tuleks täpselt kindlaks määrata sordi registreerimise menetlus. Sel põhjusel tuleks kehtestada eeskirjad järgmise kohta: taotluste esitamine, sisu, hindamine ja taotluste esitamise kuupäev, registreerimiskatsed, pädeva asutuse valduste ja töökorralduse audit, täiendavad normid registreerimiskatsete kohta, konfidentsiaalsus, esialgne registreerimiskatsete aruanne ja esialgne ametlik kirjeldus, registreerimiskatsete aruanne ja lõplik ametlik kirjeldus, sordinime hindamine ja otsus selle kohta, kas sort registreeritakse riiklikus sordiregistris.

- (53) Selleks et tagada tõhusus ning vähendada pädevate asutuste ja taotlejate halduskoormust, peaksid pädevad asutused kandma oma riiklikesse sordiregistritesse kõik sordid, mis on enne käesoleva määruse jõustumist ametlikult heaks kiidetud või registreeritud sordilehtedes, -nimekirjades või -registrites, mis on vastavas liikmesriigis loodud direktiivide 2002/53/EÜ, 2002/55/EÜ, 2008/90/EÜ ja 68/193/EMÜ alusel. Kuna neid sorte juba turustatakse liidus ning põllumajandustootjad ja teised ettevõtjad kasutavad neid, ei tohiks nende puhul nõuda uut registreerimismenetlust.
- (54) Kehtestada tuleks eeskirjad sortide registreerimiskatsete kohta, mille eesmärk on teha kindlaks, kas need on eristatavad, ühtlikud ja püsivad. Võttes arvesse nende katsete olulisust sordiaretussektorile ning asjaolu, et selle tulemusena koostatakse ametlik kirjeldus, peaksid registreerimiskatseid tegema üksnes pädevad asutused.
- (55) Sellegipoolest peaks olema võimalus teha sordi küllaldase kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse kontrollimiseks registreerimiskatsed taotleja valdustes pädeva asutuse ametliku järelevalve all. See on vajalik selleks, et vähendada halduskoormust, tagada katserajatiste olemasolu ja vähendada pädevate asutuste kulusid. Pädev asutus peaks aga vastutama katsetamise korra eest. Peale selle on sordiaretusosalevad ettevõtjad pädevate asutustega tehtud koostöö põhjal näidanud, et on selliste katsete tegemiseks kvalifitseeritud, sest neil on olemas vastav oskusteave, teadmised ja sobivad ressursid.
- (56) Selleks et tagada eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse kontrollimise usaldatavus ja hea kvaliteet, peaks Ühenduse Sordiamet auditeerima pädevate asutuste valdusi, kus neid kontrolle tehakse. Taotlejate valdusi, kus kontrollitakse sordi küllaldast kestlikkusepõhist viljelus- ja kasutusväärtust ametliku järelevalve all, peaksid auditeerima asjaomased pädevad asutused, et tagada kohaldatavate nõuete täitmine.
- (57) Sorti tuleks registris hoida kümme aastat, et soodustada aretussektoris innovatsiooni ning kõrvaldada turult vanad sordid ja asendada need uutega. Vilja- ja viinapuude perekondade või liikide sortide puhul peaks see tähtaeg olema 30 aastat, võttes arvesse, et nende perekondade ja liikide puhul kulub tootmistsükli läbimiseks kauem aega.
- (58) Huvitatud isiku taotluse korral tuleks sordi registris hoidmise tähtaega pikendada, et teatavate sortide turustamist saaks jätkata, kui see on osutunud vajalikuks ja need endiselt vastavad kohaldatavatele nõuetele.
- (59) Kehtestada tuleks eeskirjad sordi säilitamise kohta kooskõlas tunnustatud tavadega. See on vajalik, et sordi registris hoidmise tähtaja jooksul säiliks sordiehtsus, mida on võimalik tagada üksnes juhul, kui taotleja või muu isik, kellest taotleja on pädevale asutusele teatanud, tegeleb sordi säilitamisega vastavalt konkreetsetele nõuetele ja pädeva asutuse ametliku kontrolli all.
- (60) Kehtestada tuleks eeskirjad riiklike sordiregistrite ja liidu sordiregistri sisu ning registreeritud sortide proovide säilitamise kohta (ametlik või standardproov), mis kujutavad endast sordi n-ö reaalarajas kirjeldust. See on oluline, et tagada juurdepääs vajalikule teabele sordi kohta, selle identifitseerimine registris hoidmise tähtaja jooksul ja standardproovide olemasolu eel- ja järelkontrolli põldkatseteks taimse paljundusmaterjali sertifitseerimise raames.
- (61) Taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivid tuleks kehtetuks tunnistada, sest need asendatakse käesoleva määrusega. Sellest tulenevalt tuleks muuta määrust

(EL) 2016/2031, et kustutada viited nendele direktiividele ning tagada, et reguleeritud mittekarantiiniseid taimekahjustajaid reguleeritaks eranditult selle määrusega.

- (62) Muuta tuleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2017/625,¹⁹ et lisada selle kohaldamisalasse taimse paljundusmaterjali tootmine ja turustamine kooskõlas käesoleva määrusega. See on oluline selleks, et tagada ühtne lähenemisviis kogu taimekasvatuse ja toiduainete tarneahela ametlikule kontrollile, arvestades et määrus (EL) 2017/625 kehtib ka määruse (EL) 2016/2031 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/848²⁰ kohaldamisala suhtes.
- (63) Seda silmas pidades peaks komisjonil olema õigus võtta vastu erieeskirju ametliku kontrolli ja meetmete kohta, mida pädevad asutused võtavad taimse paljundusmaterjali puhul, eeskätt õigus kehtestada eeskirjad, mis käsitlevad taimse paljundusmaterjali ametlikku kontrolli liidu eeskirjadele vastavuse kontrollimiseks, taimse paljundusmaterjali importimist liitu ja liidus turustamist ning ettevõtjate tegevust taimse paljundusmaterjali tootmise ajal.
- (64) Muuta tuleks määrust (EL) 2018/848, et viia taimse paljundusmaterjali ja heterogeense materjali mõistete määratlused vastavusse käesolevas määruses sätestatud määratlustega. Peale selle tuleks määruse (EL) 2018/848 kohaldamisalast välja jätta komisjoni õigus võtta vastu mahepõllumajanduslikust heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali turustamist käsitlevaid erisätteid, sest kõik taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamisega seotud eeskirjad tuleks õiguskindluse huvides sätestada käesolevas määruses.
- (65) Selleks et kohandada käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate taimse paljundusmaterjali perekondade ja liikide loetelu vastavalt arengusuundumustele, mis on seotud tootmispinna ja -väärtuse suuruse, toidu/söödaga kindlustatuse ning nende liikmesriikide arvuga, kus kasvatamine toimub, tuleks komisjonile anda õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290, et kõnealust loetelu muuta.
- (66) Selleks et kohandada taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise eeskirju teaduse ja tehnika arenguga ning kohaldatavate rahvusvaheliste standarditega, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte, et muuta käesoleva määruse nõudeid supereliit-, eliit-, sertifitseeritud ja standardmaterjali ja -seemnete tootmise ja turustamise kohta.
- (67) Selleks et kohandada heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise eeskirju teaduse ja tehnika arenguga ning võtta arvesse

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta määrus (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus) (ELT L 95, 7.4.2017, lk 1).

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (ELT L 150, 14.6.2018, lk 1).

käesoleva määruse eeskirjade kohaldamisel saadud kogemusi, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte, et muuta heterogeense materjali tootmise ja turustamise nõudeid.

- (68) Selleks et kohandada sordiregistrite sisu tehnika arenguga ja võtta arvesse sortide registreerimisega seoses saadud kogemusi, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte, et muuta kõnealust sisu käsitlevaid nõudeid.
- (69) Selleks et kohandada sortide kasvatamist tehniliste ja teaduslike teadmiste arenguga, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte selliste sortide kasvatustingimuste vastuvõtmiseks, mis on herbitsiiditolerantsed või millel on muud omadused, mis võivad tekitada soovimatut põllumajanduslikku mõju. Nende tingimuste hulgas peaksid olema põldudel võetavad meetmed (nt külvikord), seiremeetmed ning nõue, et liikmesriigid peavad nendest meetmetest teatama komisjonile ja teistele liikmesriikidele, et ettevõtjad peavad esitama pädevatele asutustele aruandeid nende meetmete kohaldamise kohta ning et need tingimused peavad olema märgitud riiklikes sordiregistrites.
- (70) Selleks et kohandada kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse katsetamist ja nõudeid tehnika ja teaduse ning rahvusvaheliste standardite võimaliku arenguga, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte, et täiendada käesolevat määrust teatavate elementidega. Nende elementide hulgas on vajalikud meetodid tootmiskatsete tegemiseks, et hinnata ja võtta vastu täiendavaid nõudeid teatavate perekondade või liikide kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse osas.
- (71) Selleks et kohandada sordinime käsitlevaid eeskirju teaduse ja tehnika arenguga ning võtta arvesse nende eeskirjade kohaldamisel saadud kogemusi, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte, et täiendada käesolevat määrust ja kehtestada konkreetsed sordinimede sobivuse kriteeriumid.
- (72) Selleks et kohandada käesoleva määruse sätteid sortide registreerimiskatsete kohta tehnika ja teaduse arenguga ning pädevate asutuste ja ettevõtjate praktiliste vajadustega ning võtta arvesse vastavate eeskirjade kohaldamisel saadud kogemusi, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte, et täiendada käesolevat määrust ja kehtestada eeskirjad ettevõtjate selliste valduste auditeerimise kohta, kus tehakse registreerimiskatseid eesmärgiga kontrollida, kas sordi kestlikkusepõhine viljelus- ja kasutusväärtus on küllaldane.
- (73) Selleks et kohandada käesoleva määruse sätteid, mis käsitlevad kestliku viljeluse ja kasutuse kontrollimist, teaduse ja tehnika arenguga ning liidu võimalike uute kestlikku põllumajandust käsitlevate poliitikapõhimõtete või eeskirjadega, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte, et täiendada käesolevat määrust ning kehtestada kõnealuse kontrollimise miinimumnõuded, kontrollitavate omaduste hindamise meetodid ning kontrollitulemuste hindamise, nendest teatamise ja kontrollitavate omaduste muutmise normid.
- (74) On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohased konsultatsioonid, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid

toimuksid kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes²¹ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

- (75) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011²².
- (76) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks ning parandada ettevõtjate tulemuslikkust ning nende toodetava ja turustatava taimse paljundusmaterjali identsust ja kvaliteeti, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et määrata kindlaks auditite, koolituse, hindamise, kontrolli, proovide võtmise ja katsetamise nõuded konkreetsete perekondade või liikide puhul, et pädevad asutused saaksid teha ametlikku järelevalvet ettevõtjate üle.
- (77) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks taimse paljundusmaterjali käitlemise ja turustamise puhul ning kohandada vastavaid eeskirju käesoleva määruse sätete kohaldamisel saadud kogemuste põhjal, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et võtta kõigi või teatavate liikide taimse paljundusmaterjali puhul vastu partiide ühendamist või jagamist käsitlevad erinõuded, mis on seotud taimse paljundusmaterjali partiide päritolu, nende identifitseerimise, vastavat toimingut käsitlevate andmete ning märgistamisega pärast taimse paljundusmaterjali partiide ühendamist või jagamist.
- (78) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, võtta arvesse selle sätete kohaldamisel saadud praktilisi kogemusi ning parandada turustatava taimse paljundusmaterjali terviklikkust, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et võtta vastu erinõuded konkreetset liiki taimse paljundusmaterjali pakendite, kimpude ja konteinerite pitseerimise, sulgemise, suuruse ja kuju kohta.
- (79) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, eelkõige seoses etikettide loetavuse, äratuntavuse ja kulumiskindlusega, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et võtta vastu erisätted ametlike etikettide ning teatavate erandite ja konkreetset tüüpi taimse paljundusmaterjali korral kasutatavate etikettide kohta ning määrata kindlaks nende etikettide sisu, suurus, värv ja kuju asjaomaste taimse paljundusmaterjali kategooriate või tüüpide puhul.
- (80) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks ja võtta arvesse vastavate eeskirjade kohaldamisel saadud kogemusi, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et võtta vastu erisätted seemnesegude kohta.
- (81) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks taimse paljundusmaterjali jaemüügi puhul ning muuta taimse paljundusmaterjali turustamine võimalikult praktiliseks ja igale liigile sobivaks, tuleks komisjonile anda

²¹ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes, ELT L 55, 28.2.2011, lk 13–18.

rakendamisevolitused, et võtta vastu eeskirjad seemnete väikepakendite ning muu lõppkasutajatele turustatava taimse paljundusmaterjali pakendite ja kimpude suuruse, kuju, pitseerimise ja käitlemise nõuete kohta.

- (82) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks ja tulla toime taimse paljundusmaterjali kiireloomuliste tarneraskustega, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et anda taimse paljundusmaterjali ajutiste tarneraskuste korral maksimaalselt üheks aastaks luba supereliit-, eliit- või sertifitseeritud materjali või seemne kategooriasse kuuluva taimse paljundusmaterjali turustamiseks leebemate nõuete alusel või sorti kuulumise nõudest kõrvalekaldumiseks, ning et see luba kehtetuks tunnistada ja seda muuta.
- (83) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks ning pakkuda liikmesriikidele teatavat paindlikkust võtta vastu siseriiklikke meetmeid, mis on kohandatud nende agrokliimatilistele tingimustele ja vastavad rangematele kvaliteedistandarditele, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et lubada liikmesriikidel võtta vastu rangemad taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise nõuded liikmesriigi kogu territooriumil või osal sellest, ning seoses selliste taimse paljundusmaterjali turustamise direktiivide alusel võetud meetmete kehtetuks tunnistamise või muutmisega.
- (84) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks ning kiire reageerimine ootamatutele riskidele, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et võtta erakorralisi meetmeid juhul, kui taimse paljundusmaterjali tootmine või turustamine ohustab tõenäoliselt tõsiselt inimeste, loomade või taimede tervist, keskkonda või muude liikide kasvatamist ning seda riski ei ole võimalik piisaval määral vähendada asjaomase liikmesriigi võetavate meetmete abil, ning seoses liikmesriigi võetud sellise meetme kehtetuks tunnistamise või muutmisega.
- (85) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et otsustada ajutiste katsete korraldamise üle eesmärgiga leida paremaid alternatiive seoses käesoleva määruse kohaldamisala ja teatavate sätetega.
- (86) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks taimse paljundusmaterjali impordi puhul ning tagada kolmanda riigi nõuete vastavus liidu samaväärsetele nõuetele, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et määrata kindlaks, kas teatavatesse perekondadesse, liikidesse või kategooriatesse kuuluv kolmandas riigis või kolmanda riigi konkreetsetes piirkondades toodetud taimne paljundusmaterjal vastab impordi otstarbel nõuetele, mis on samaväärsed liidus toodetava ja turustatava taimse paljundusmaterjali suhtes kohaldatavate nõuetega.
- (87) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks ning registreeritud sortide asjakohane säilitamine ka kolmandates riikides, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et tunnustada, et kolmandas riigis tehtav sordi säilitamise kontroll annab samad tagatised kui liidus tehtav kontroll.
- (88) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks ning kohandada selle sätteid Rahvusvahelise Uute Taimesortide Kaitse Liidu kohaldatavate protokollide või Ühenduse Sordiameti kehtestatud protokollide muudatustega ning asjaomase tehnika ja teaduse arenguga, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et võtta vastu eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse erinõuded konkreetsete perekondade või liikide sortide puhul.

- (89) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et võtta vastu erieeskirjad taimse paljundusmaterjali ametlikeks järelkontrollideks kasutatava registreeritud sortide standardproovi suuruse kohta ning eeskirjad proovide uuendamise ja nende esitamise kohta teistele liikmesriikidele.
- (90) Kuna käesoleva määruse eesmärki, milleks on tagada ühtlustatud lähenemisviis taimse paljundusmaterjali tootmisele ja turustamisele, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda eesmärgi mõju, keerukuse ja rahvusvahelise olemuse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale. Sellest lähtuvalt kehtestatakse sellega vajaduspõhiselt erandid või konkreetsed nõuded teatavat tüüpi taimse paljundusmaterjali ja ettevõtjate puhul.
- (91) Käesolevat määrust tuleks kohaldada kolme aasta möödumisel määruse jõustumisest, et võimaldada pädevatel asutustel ja ettevõtjatel selle sätetega kohaneda ning anda piisavalt aega asjaomaste delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide vastuvõtmiseks. Eeskirju, mis käsitlevad küllaldast väärtust köögivilja- ja viljapuusortide kestlikuks viljeluseks ja kasutuseks, tuleks aga kohaldada viie aasta möödumisel määruse jõustumisest. See lisaaeg on vajalik selleks, et pädevad asutused ja ettevõtjad saaksid teha vajalikud ettevalmistused ja teostada esimesed põldkatsed nendele uutele eeskirjadele vastavatel põldudel,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas määruses sätestatakse eeskirjad taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise kohta liidus, eelkõige eeskirjad, mis käsitlevad taimse paljundusmaterjali tootmist põllul ja muudes kohtades, materjali kategooriaid, identsus- ja kvaliteedinõudeid, sertifitseerimist, märgistamist, pakendamist, impordi, ettevõtjaid ja sortide registreerimist.

Samuti sätestatakse käesolevas määruses eeskirjad, mis käsitlevad teatavate selliste sortide kasvatustingimusi, millel võib olla soovimatu põllumajanduslik mõju, sealhulgas kasvatamisel muuks otstarbeks kui taimse paljundusmaterjali tootmine ja turustamine ning toidu, sööda ja muude toodete tootmiseks.

Artikkel 2

Kohaldamisala ja eesmärgid

1. Käesolevat määrust kohaldatakse I lisa A–E osas asjaomaste kasutusalade kaupa loetletud perekondade ja liikide suhtes.

Selle nõuded käsitlevad vastavalt kõiki taimse paljundusmaterjali tüüpe, ainult seemneid või ainult muud materjali kui seemned.

Taimse paljundusmaterjali tootmist käsitlevaid nõudeid kohaldatakse üksnes turustamise eesmärgil tootmise suhtes.

2. Käesoleva määruse eesmärgid on järgmised:

- a) tagada taimse paljundusmaterjali kvaliteet ja mitmekesine valik ning selle kättesaadavus ettevõtjatele ja lõppkasutajatele;
- b) tagada ettevõtjatele kogu liidus võrdsed konkurentsitingimused ning taimse paljundusmaterjali siseturu toimimine;
- c) toetada innovatsiooni liidu taimse paljundusmaterjali sektoris ja suurendada selle konkurentsivõimet;
- d) edendada taimede geneetiliste ressursside säilitamist ja säästvat kasutamist ning bioloogilist mitmekesisust põllumajanduses;
- e) aidata kaasa kestlikule põllumajandustootmisele, võttes arvesse praegusi ja prognoositud tulevasi kliimatingimusi;
- f) tagada toiduga kindlustatust.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse I lisa, et kohandada seda teaduse ja tehnika arenguga ning vastavalt perekondade ja liikide tootmise ja turustamisega seotud majanduslikele andmetele; sel otstarbel lisatakse lisa esitatud loetellu perekondi ja liike või kustutatakse need loetelust.

Esimeses lõigus osutatud delegeeritud õigusaktiga lisatakse I lisa esitatud loetellu perekondi või liike juhul, kui need vastavad vähemalt kahele alljärgnevale kriteeriumile:

- a) need esindavad liidus taimse paljundusmaterjali märkimisväärset tootmispinda ja suurt turustatud taimse paljundusmaterjali väärtust;
- b) need on võrreldes muude, selles lisa loetlemata perekondade ja liikidega olulise tähtsusega toidu ja söödaga kindlustatuse tagamisel liidus ning
- c) neid turustatakse vähemalt kahes liikmesriigis.

Esimeses lõigus osutatud delegeeritud õigusaktiga kustutatakse perekonnad või liigid I lisa esitatud loetelust juhul, kui need ei vasta enam vähemalt kahele teises lõigus sätestatud kriteeriumile.

4. Käesolevat määrust ei kohaldata järgmise suhtes:

- a) dekoratiivtaimede paljundusmaterjal direktiivi 98/56/EMÜ artiklis 2 määratletud tähenduses;
- b) kultiveerimismaterjal Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) .../...²³ artiklis 3 määratletud tähenduses;
- c) kolmandatesse riikidesse eksportimiseks toodetud taimne paljundusmaterjal;

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../... (ELT ..., lk ...).

+ Väljaannete talitus: palun teksti sisestada määruse number dokumendist (... (COD)) ning joonealusesse märkusesse kõnealuse määruse number, kuupäev, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

- d) taimne paljundusmaterjal, mille lõppkasutaja müüb või annab muul viisil üle (tasuta või mitte) teisele lõppkasutajale isiklikuks tarbeks ja väljaspool kaubandustegevust;
- e) taimne paljundusmaterjal, mida kasutatakse üksnes ametlikeks katseteks, aretuseks, kontrollideks, näitusteks või teaduslikel eesmärkidel.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „taimne paljundusmaterjal“ – määruse (EL) 2016/2031 artikli 2 punktis 1 määratletud taimed, mis suudavad toota terveid taimi ja on selleks ette nähtud;
- 2) „ettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes tegeleb liidus seoses taimse paljundusmaterjaliga kutsealaselt ühe või mitme järgmise tegevusega:
 - a) tootmine;
 - b) turustamine;
 - c) sortide säilitamine;
 - d) identitsuse ja kvaliteediga seotud teenuste osutamine;
 - e) säilitamine, ladustamine, kuivatamine, käitlemine, töötlemine, pakendamine, pitseerimine, märgistamine, proovide võtmine või katsetamine;
- 3) „turustamine“ – ettevõtja järgmised toimingud: müük, valdamine, tasuta üleandmine või müügiks pakkumine või mis tahes muul viisil üleandmine või jaotamine või liitu importimine;
- 4) „sort“ – sort määruse (EÜ) nr 2100/94 artikli 5 lõikes 2 määratletud tähenduses;
- 5) „kloon“ – üksikjärglane, mis on algselt saadud teise üksiktaime vegetatiivsel paljundamisel ja jääb selle taimega geneetiliselt identseks;
- 6) „valitud kloon“ – kloon, mis on valitud teatavate sordisest fenotüüpiliste eriomaduste ja fütosanitaarse seisundi põhjal, mis annavad valitud kloonile paremad näitajad, ning mis vastab selle sordi kirjeldusele, millesse see kuulub, ja kui valitud kloon on sordita, vastab selle liigi kirjeldusele, millesse see kuulub;
- 7) „polükloonaalne taimne paljundusmaterjal“ – rühm, mis koosneb erinevatest genotüüpidest saadud mitmest erinevast üksikjärglasest, millest igaüks vastab selle sordi kirjeldusele, millesse see kuulub;
- 8) „mitme klooni segu“ – segu valitud kloonidest, mis on vastavalt vajadusele samast sordist või liigist, kusjuures iga kloon on saadud sõltumatu selektsiooni teel;
- 9) „pädev asutus“ – liikmesriigi kesk- või piirkondlik asutus või, kui see on kohaldatav, kolmanda riigi vastav asutus, mis vastutab taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamisega seotud ametlike kontrollide, registreerimise, sertifitseerimise ja muude ametlike toimingute korraldamise eest, või mis tahes muu asutus, millele on kooskõlas liidu õigusega antud vastav pädevus;
- 10) „ametlik kirjeldus“ – pädeva asutuse koostatud kirjeldus, milles on loetletud sordi asjaomased tunnused ja mis teeb sordi identifitseeritavaks eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse kontrollimise alusel;

- 11) „ametlikult tunnustatud kirjeldus“ – säilitussordi kirjalik kirjeldus, mida on tunnustanud pädev asutus, milles on loetletud sordi eriomased tunnused ja mis on koostatud muul viisil kui eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse kontrollimise teel;
- 12) „sordi säilitamine“ – sordipuhtuse ja -ehtsuse alalhoidmiseks võetavad meetmed, mille eesmärk on tagada, et sort vastab pärast järjestikuseid paljundustsükleid endiselt sordikirjeldusele;
- 13) „seemned“ – seemned botaanilises tähenduses;
- 14) „supereliitseeme“ – eliitseemne põlvkonnale eelneva põlvkonna seeme, mis on ette nähtud eliit- või sertifitseeritud seemne tootmiseks ja sertifitseerimiseks ning mis on ametliku sertifitseerimise või ametliku järelevalve all tehtud sertifitseerimise teel tunnistatud vastavaks II lisa A osas sätestatud asjaomastele tingimustele;
- 15) „eliitseeme“ – supereliitseemnest või eelnevate põlvkondade eliitseemnest toodetud seeme, mis on ette nähtud järgnevate põlvkondade eliitseemne või sertifitseeritud seemne tootmiseks ning mis on ametliku sertifitseerimise või ametliku järelevalve all tehtud sertifitseerimise teel tunnistatud vastavaks II lisa A osas sätestatud asjaomastele tingimustele;
- 16) „sertifitseeritud seeme“ – supereliitseemnest, eliitseemnest või eelnevate põlvkondade sertifitseeritud seemnest toodetud seeme, mis on ametliku sertifitseerimise või ametliku järelevalve all tehtud sertifitseerimise teel tunnistatud vastavaks II lisa A osas sätestatud asjaomastele tingimustele;
- 17) „standardseeme“ – seeme, mis ei ole supereliit-, eliit- ega sertifitseeritud seeme, ei ole ette nähtud edasiseks paljundamiseks ning vastab III lisa A osas sätestatud asjaomastele tingimustele;
- 18) „supereliitmaterjal“ – eliitmaterjali põlvkonnale eelneva põlvkonna taimne paljundusmaterjal (v.a seemned), mis on ette nähtud eliit- või sertifitseeritud materjali tootmiseks ja sertifitseerimiseks ning mis on ametliku sertifitseerimise või ametliku järelevalve all tehtud sertifitseerimise teel tunnistatud vastavaks II lisa B osas sätestatud asjaomastele tingimustele;
- 19) „eliitmaterjal“ – supereliitmaterjalist või eelnevate põlvkondade eliitmaterjalist toodetud taimne paljundusmaterjal (v.a seemned), mis on ette nähtud järgnevate põlvkondade eliitmaterjali või sertifitseeritud materjali tootmiseks ja sertifitseerimiseks ning mis on ametliku sertifitseerimise või ametliku järelevalve all tehtud sertifitseerimise teel tunnistatud vastavaks II lisa B osas sätestatud asjaomastele tingimustele;
- 20) „sertifitseeritud materjal“ – supereliitmaterjalist, eliitmaterjalist või eelnevate põlvkondade sertifitseeritud materjalist toodetud taimne paljundusmaterjal (v.a seemned), mis on ametliku sertifitseerimise või ametliku järelevalve all tehtud sertifitseerimise teel tunnistatud vastavaks II lisa B osas sätestatud asjaomastele tingimustele;
- 21) „standardmaterjal“ – taimne paljundusmaterjal (v.a seemned), mis ei ole supereliit-, eliit- ega sertifitseeritud materjal, ei ole ette nähtud edasiseks paljundamiseks ning vastab III lisa B osas sätestatud asjaomastele tingimustele;
- 22) „ametlik sertifitseerimine“ – pädeva asutuse ametlik kinnitus selle kohta, et supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seeme või materjal vastab käesoleva määruse asjaomastele nõuetele, kui asutus on läbi viinud kõik asjaomased kohapealsed

kontrollid, võtnud proovid ja teinud katsed, sh vajaduse korral eel- ja järelkontrolli põldkatsed, ning järeldanud, et vastav seeme või materjal vastab nendele nõuetele;

- 23) „sertifitseerimine ametliku järelevalve all“ – vastava loa saanud ettevõtja kinnitus selle kohta, et supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seeme või materjal vastab kohaldatavatele nõuetele, kui ettevõtja on teinud vähemalt ühe asjaomastest kontrollidest, võtnud proovid, teinud katsed või trükkinud välja etiketi pädeva asutuse ametliku järelevalve all ning järeldanud, et seeme või materjal vastab nendele nõuetele;
- 24) „kategooria“ – taimse paljundusmaterjali rühm või individuaalne üksus, mida saab käsitada supereliit-, eliit-, sertifitseeritud või standardseemne või -materjalina ning mis vastab konkreetsetele identsus- ja kvaliteedinõuetele;
- 25) „geneetiliselt muundatud organism“ – geneetiliselt muundatud organism Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/18/EÜ²⁴ artikli 2 punktis 2 määratletud tähenduses, välja arvatud direktiivi 2001/18/EÜ I B lisas loetletud geneetilise muundamise meetodite abil saadud organismid;
- 26) „partii“ – taimse paljundusmaterjali kogum, mida ühendab homogeenne koostis ja päritolu;
- 27) „heterogeenne materjal“ – botaanilise taksoni madalaima eristatava taseme taimerühm,
- a) millel on ühised fenotüüpilised tunnused;
 - b) mida iseloomustab suur üksikute paljundusüksuste vaheline geneetiline ja fenotüüpiline mitmekesisus, nii et kõnealust taimerühma esindab materjal tervikuna ja mitte väike arv üksusi;
 - c) mis ei ole sort ja
 - d) mis ei ole sortide segu;
- 28) „lõppkasutaja“ – isik, kes võtab või annab üle ja kasutab taimset paljundusmaterjali muul otstarbel kui oma kutsealaseks tegevuseks;
- 29) „säilitussort“ – sort, mida
- a) kasvatatakse traditsiooniliselt või mis on kohalikult aretatud konkreetsetes kohalikes oludes liidus ning mis on nende oludega kohanenud ja
 - b) iseloomustab suur üksikute paljundusüksuste vaheline geneetiline ja fenotüüpiline mitmekesisus;
- 30) „kvaliteeti vähendavad taimekahjustajad“ – taimekahjustajad, mis vastavad kõigile järgmistele tingimustele:
- a) need ei ole liidu karantiinsed taimekahjustajad, kaitstava piirkonna karantiinsed taimekahjustajad ega reguleeritud mittekarantiinsed taimekahjustajad määruse (EL) 2016/2031 tähenduses ega selle määruse artikli 30 lõike 1 kohaselt võetud meetmete kohaldamisalasse kuuluvad taimekahjustajad;
 - b) need esinevad taimse paljundusmaterjali tootmisel või ladustamisel ja

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiiv 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 106, 17.4.2001, lk 1).

- c) nende esinemisel on vastuvõetamatu kahjulik mõju taimse paljundusmaterjali kvaliteedile ja vastuvõetamatu majanduslik mõju seoses selle taimse paljundusmaterjali kasutamisega liidus;
- 31) „taimekahjustajatest peaaegu vaba“ – taimne paljundusmaterjal on taimekahjustajatest täiesti vaba või sellel esineb kvaliteeti vähendavaid taimekahjustajaid nii vähe, et taimekahjustajad ei halvenda taimse paljundusmaterjali kvaliteeti;
- 32) „seemnekartul“ – liigi *Solanum tuberosum* L. mugulad, mida kasutatakse muude kartulite paljundamiseks;
- 33) „põllumajandustootja“ – põllumajandustootja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115²⁵ artikli 3 punktis 1 määratletud tähenduses;
- 34) „mittesordiehtne/mitteliigiehtne“ – seemnete või muude taimede puhul seeme või muu taimne paljundusmaterjal, mis ei vasta selle sordi või liigi kirjeldusele, millesse see käesoleva määruse kohaselt peaks kuuluma;
- 35) „ hübriidsort“ – sort, mis on saadud kahe või enama muu sordi ristamise tulemusena.

Artikkel 4

Vastavus määrusele (EL) 2016/2031

Käesolev määrus ei piira määruse (EL) 2016/2031 kohaldamist.

Kooskõlas käesoleva määrusega toodetud ja turustatud taimse paljundusmaterjali partii peab vastama ka määruse (EL) 2016/2031 artiklites 36, 37, 40, 41, 42, 49, 53 ja 54 sätestatud või nendest tulenevatele eeskirjadele liidu karantiinsete taimekahjustajate, kaitstavate piirkondade karantiinsete taimekahjustajate ja reguleeritud mittekarantiinsete taimekahjustajate kohta ning selle määruse artikli 30 lõike 1 kohaselt võetud meetmetele.

II PEATÜKK

SORTIDE, TAIMSE PALJUNDUSMATERJALI KATEGOORiate, MÄRGISTAMISE, LUBADE, KÄITLEMISE, IMPORDI JA ERANDITEGA SEOTUD NÕUDED

1. JAGU

Taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise üldnõuded

Artikkel 5

Registreeritud sorti kuulumine

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1).

Liidus tohib toota ja turustada üksnes artiklis 44 osutatud riiklikusse sordiregistrisse kantud sorti kuuluvat taimset paljundusmaterjali, välja arvatud järgmistel juhtudel:

- a) pookealustena, kui tootmisel ja turustamisel viidatakse sobival märgistusel asjaomasele liigile;
- b) heterogeense materjalina kooskõlas artikliga 27;
- c) lõppkasutajatele turustatava taimse paljundusmaterjalina kooskõlas artikliga 28;
- d) taimse paljundusmaterjalina, mida toodetakse ja turustatakse geneetiliste ressursside säilitamiseks kooskõlas artikliga 29;
- e) põllumajandustootjate vahel mitterahaliselt vahetatava seemnena kooskõlas artikliga 30;
- f) aretusseemnena kooskõlas artikliga 31;
- g) veel registreerimata sortide taimse paljundusmaterjalina kooskõlas artikliga 32;
- h) taimse paljundusmaterjali ajutiste tarneraskuste korral kooskõlas artikliga 33.

Artikkel 6

Teatavatesse taimse paljundusmaterjali kategooriatesse kuulumine

1. Liidus tohib toota ja turustada üksnes mõnda järgmisse kategooriasse kuuluvat taimset paljundusmaterjali, välja arvatud lõikes 2 sätestatud juhtudel:
 - a) supereliitmaterjal või -seeme;
 - b) eliitmaterjal või -seeme;
 - c) sertifitseeritud materjal või seeme;
 - d) standardmaterjal või -seeme.

Kui käesolevas määruses osutatakse taimse paljundusmaterjali madalamatele või kõrgematele identsus- ja kvaliteedikategooriatele, lähtutakse kategooriate järjestuses punktides a–d, kusjuures punkt a tähistab kõrgeimat ja punkt d madalaimat taset.
2. Erandina lõikest 1 tohib punktides a–d loetletud kategooriatesse mittekuuluvat taimset paljundusmaterjali toota ja turustada järgmistel juhtudel:
 - a) heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali turustamine kooskõlas artikliga 27;
 - b) lõppkasutajale turustamine kooskõlas artikliga 28;
 - c) säilitusvõrgustikele ja nende vahel turustamine, nagu on osutatud artiklis 29;
 - d) põllumajandustootjate mitterahaline seemnevahetus kooskõlas artikliga 30;
 - e) kui tegemist on artiklis 31 osutatud aretusseemnega.

2. JAGU

Supereliit-, eliit-, sertifitseeritud ja standardmaterjali ja -seemne tootmise ja turustamise nõuded

Supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne ja materjali tootmise ja turustamise nõuded

1. Supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemet tohib liidus toota ja turustada üksnes juhul, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:
 - a) supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seeme on peaaegu vaba kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest;
 - b) seda toodetakse ja turustatakse:
 - i) pädevate asutuste tehtud ametliku sertifitseerimise või ettevõtja poolt ametliku järelevalve all tehtud sertifitseerimise tulemusena;
 - ii) kooskõlas II lisa A osas sätestatud nõuetega, kusjuures nendele nõuetele vastavust tõendab artikli 15 lõikes 1 osutatud ametlik etikett.
2. Supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali tohib liidus toota ja turustada üksnes juhul, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:
 - a) supereliit-, eliit- või sertifitseeritud materjal on peaaegu vaba kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest;
 - b) seda toodetakse ja turustatakse:
 - i) pädevate asutuste tehtud ametliku sertifitseerimise või ettevõtja poolt ametliku järelevalve all tehtud sertifitseerimise tulemusena;
 - ii) kooskõlas II lisa B osas sätestatud nõuetega, kusjuures nendele nõuetele vastavust tõendab artikli 15 lõikes 1 osutatud ametlik etikett.
3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakte, et II lisa muuta. Nende muudatustega kohandatakse lisa rahvusvaheliste tehniliste ja teaduslike standardite arenguga ning need võivad olla seotud nõuetega, mis käsitlevad järgmist:
 - a) supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne külvamine ja istutamine ning tootmine põllul;
 - b) supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne koristamine ja koristusjärgne käitlemine;
 - c) seemnete turustamine;
 - d) supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali külvamine ja istutamine ning tootmine põllul;
 - e) supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali koristamine ja koristusjärgne käitlemine;
 - f) supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali turustamine;
 - g) supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjal, mis on saadud kloonidest, valitud kloonidest, mitme klooni segudest ja polükloonaalsest taimsest paljundusmaterjalist;
 - h) *in vitro* paljundamisega toodetud supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali tootmine;

- i) *in vitro* paljundamisega toodetud supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali turustamine.
4. Komisjon võib vastu võtta rakendusakte, milles määratakse kindlaks II lisa A ja B osas osutatud tootmis- ja turustamismõuded taimse paljundusmaterjali kindlate perekondade, liikide või kategooriate puhul ning, kui see on asjakohane, asjaomase kategooria kindlate klasside, põlvkondade või muude allüksuste puhul. Kõnealused nõuded käsitlevad üht või mitut järgmist elementi:
- a) asjaomaste perekondade, liikide või tüüpide alla kuuluva taimse paljundusmaterjali konkreetsed kasutusalaad;
 - b) taimse paljundusmaterjali tootmismeetodid, sh generatiivne ja vegetatiivne paljundamine ja *in vitro* paljundamine;
 - c) külvi- ja istutustingimused;
 - d) põlluharimine;
 - e) koristus ja koristusjärgne käitlemine;
 - c) idanemismäär, puhtus ja muu taimse paljundusmaterjali sisaldus, niiskus, elujõulisus, mulla ja võõrkehade sisaldus;
 - c) taimse paljundusmaterjali sertifitseerimise meetodid, sealhulgas biomolekulaarsete või muude tehniliste meetodite rakendamine, heakskiitmine ja kasutamine ning loetelu liidus heakskiidetud meetoditest;
 - d) tingimused I lisas loetlemata perekondade ja liikide või nende hübriidide pookealuste ja muude taimeosade kohta juhul, kui I lisas loetletud perekondade ja liikide paljundusmaterjal on neile poogitud;
 - e) tingimused seemnete saamiseks vilja- või viinapuudelt;
 - f) tingimused viljapuude, viinapuude või seemnekartuli tootmiseks seemnetest.

Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega, et võtta arvesse asjaomaste rahvusvaheliste tehniliste ja teaduslike standardite suundumusi.

Artikkel 8

Standardseemne ja -materjali tootmise ja turustamise nõuded

1. Standardseemet tohib liidus toota ja turustada üksnes juhul, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:
 - a) see on peaaegu vaba kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest;
 - b) seda toodetakse ja turustatakse:
 - i) ettevõtja vastutusel;
 - ii) kooskõlas III lisa A osas sätestatud nõuetega, kusjuures nende nõuetele vastavust tõendab artiklis 16 osutatud ettevõtja etikett.
2. Standardmaterjali tohib liidus toota ja turustada üksnes juhul, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:
 - a) see on peaaegu vaba kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest;
 - b) seda toodetakse ja turustatakse:

- i) ettevõtja vastutusel;
 - ii) kooskõlas III lisa B osas sätestatud nõuetega, kusjuures nende nõuetele vastavust tõendab artiklis 16 osutatud ettevõtja etikett.
- 3. Kord aastas esitavad ettevõtjad pädevale asutusele teatise nende toodetud standardseemne ja -materjali koguste kohta liikide kaupa.
- 4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakte, et III lisa muuta ning kohandada lõigetes 1 ja 2 osutatud nõudeid teaduse ja tehnika arenguga ning kohaldatavate rahvusvaheliste standarditega. Need muudatused on seotud alljärgnevaga:
 - a) standardseemne külvamise, istutamise ja põllul tootmisega seotud nõuded;
 - b) standardseemne koristamise ja koristusjärgse käitlemisega seotud nõuded;
 - c) standardseemne turustamisega seotud nõuded;
 - d) standardmaterjali külvamise, istutamise ja põllul tootmisega seotud nõuded;
 - e) standardmaterjali koristamise ja koristusjärgse käitlemisega seotud nõuded;
 - f) standardmaterjali turustamisega seotud nõuded;
 - g) kloonide, valitud kloonide, mitme klooni segude ja polükloonaalse taimse paljundusmaterjaliga seotud nõuded;
 - h) *in vitro* paljundamise teel toodetud standardmaterjali tootmise nõuded;
 - i) *in vitro* paljundamise teel toodetud standardmaterjali turustamise nõuded.
- 5. Komisjon võib vastu võtta rakendusakte, milles sätestatakse III lisa A ja B osas osutatud tootmis- ja turustamisnõuded standardseemne või -materjali teatavate perekondade või liikide puhul. Kõnealused nõuded hõlmavad ühte või mitut järgmist elementi:
 - a) asjaomaste perekondade, liikide või tüüpide alla kuuluva taimse paljundusmaterjali konkreetset kasutusala;
 - b) taimse paljundusmaterjali tootmismeetodid, sh generatiivne ja vegetatiivne paljundamine ja *in vitro* paljundamine;
 - c) külvi- ja istutustingimused;
 - d) põlluharimine;
 - e) koristus ja koristusjärgne käitlemine;
 - f) idanemismäär, puhtus ja muu taimse paljundusmaterjali sisaldus, niiskus, elujõulisus, mulla ja võõrkehade sisaldus;
 - g) biomolekulaarsete või muude tehniliste meetodite rakendamine, heakskiitmine ja kasutamine ning loetelu liidus heakskiidetud meetoditest;
 - h) tingimused I lisa loetlemata perekondade ja liikide või nende hübriidide pookealuste ja muude taimeosade kohta juhul, kui I lisa loetletud perekondade ja liikide paljundusmaterjal on neile poogitud;
 - i) tingimused seemnete saamiseks vilja- või viinapuudelt;
 - j) tingimused viljapuude, viinapuude või seemnekartuli tootmiseks seemnetest.

Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega, et võtta arvesse asjaomaste rahvusvaheliste tehniliste ja teaduslike standardite arengut.

Artikkel 9

Kloonide, valitud kloonide, mitme klooni segude ja polükloonaalse taimse paljundusmaterjali tootmine, turustamine ja registreerimine

1. Lisaks artiklites 4–43 osutatud nõuete täitmisele tuleb supereliit-, eliit-, sertifitseeritud ja standardmaterjali, mis on saadud kloonidest, valitud kloonidest, mitme klooni segudest ja polükloonaalsest taimsest paljundusmaterjalist, toota ja turustada kooskõlas lõigetega 2 ja 3 ning nõuetega, mis on sätestatud vastavalt II lisa C osas ja III lisa C osas.
2. Kloone, valitud kloone, mitme klooni segusid ja polükloonaalset taimset paljundusmaterjali tohib toota ja turustada üksnes juhul, kui pädev asutus on need registreerinud vähemalt ühes liikmesriigi loodud ametlikus klooniregistris.
Kõnealune register sisaldab kõiki klooni, valitud klooni, mitme klooni segu ja polükloonaalse taimse paljundusmaterjali registreerimise taotluses esitatud andmeid vastavalt II lisa B osale ja C osa punktile 2.
3. Kloone, valitud kloone, mitme klooni segusid ja polükloonaalset taimset paljundusmaterjali säilitatakse, et tagada nende identsus. Kloonide, valitud kloonide, mitme klooni segude ja polükloonaalse taimse paljundusmaterjali säilitamise eest vastutavad isikud võtavad kõik meetmed, et pädevad asutused või muud isikud saaksid neid säilitatavate andmete alusel kontrollida.

3. JAGU

Ettevõtjatele lubade andmine ja pädevate asutuste tehtav ametlik järelevalve

Artikkel 10

Luba, mis võimaldab ettevõtjatel tegeleda sertifitseerimisega ametliku järelevalve all

1. Ettevõtja võib taotluse alusel saada pädevalt asutuselt loa teha pädeva asutuse ametliku järelevalve all supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali või seemne puhul kõik või teatavad taimse paljundusmaterjali sertifitseerimiseks nõutavad tegevused ning väljastada nende ametlik etikett.
Sellise loa saamiseks ja olenevalt tegevusest, milleks luba soovitakse, peab ettevõtja:
 - a) omama artiklis 7 osutatud nõuete täitmiseks vajalikke teadmisi;
 - b) olema kvalifitseeritud II lisas osutatud kontrollide tegemiseks või võtnud tööle vastava kvalifikatsiooniga töötajad;
 - c) olema tööle võtnud II lisas osutatud proovide võtmiseks kvalifitseeritud töötajad või sõlminud lepingud äriühingutega, kellel on vastava kvalifikatsiooniga töötajad;
 - d) olema tööle võtnud II lisas osutatud katsete tegemiseks kvalifitseeritud töötajad ja kasutama vastavat varustust või kasutama laboreid, kus töötavad vastava kvalifikatsiooniga töötajad;

- e) olema kindlaks teinud tootmisprotsessi kriitilised punktid, mis võivad mõjutada taimse paljundusmaterjali kvaliteeti ja identsust, suutma neid jälgida ning säilitama andmeid kõnealuse jälgimise tulemuste kohta;
 - f) olema kehtestanud süsteemid, et tagada partiide identifitseerimisega seotud nõuete täitmine artikli 13 kohaselt;
 - g) olema kehtestanud süsteemid, et tagada artikli 42 kohaste jälgitavusnõuete täitmine.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada lõiget 1 ühe või mitme järgmise elemendi osas:
- a) ettevõtja esitatud taotlusega seotud menetlus;
 - b) konkreetsed meetmed, mida pädev asutus võtab selleks, et kinnitada vastavus lõike 1 punktidele a–g.

Artikkel 11

Ettevõtja loa kehtetuks tunnistamine või muutmine

Kui loa saanud ettevõtja ei vasta enam artikli 10 lõikes 1 sätestatud nõuetele, palub pädev asutus ettevõtjal võtta parandusmeetmeid kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul.

Kui ettevõtja ei võta esimeses lõigus osutatud parandusmeetmeid kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul, tunnistab pädev asutus loa viivitamata kehtetuks või vajaduse korral muudab seda. Kui järeldatakse, et luba saadi pettuse teel, kohaldab pädev asutus ettevõtja suhtes asjakohaseid karistusi.

Artikkel 12

Pädevate asutuste tehtav ametlik järelevalve

1. Ametliku järelevalve all toimuva sertifitseerimise eesmärgil teevad pädevad asutused vähemalt korra aastas auditi, et tagada, et ettevõtja täidab artikli 10 lõikes 1 osutatud nõudeid.

Samuti korraldavad nad koolitusi ja hindamist käesoleva määruse kohase põldtunnustamise, proovide võtmise ja katsetamisega tegelevatele töötajatele.

2. Ametliku järelevalve all toimuva sertifitseerimise eesmärgil teostavad pädevad asutused tootmiskohas kasvatatavate põllukultuuride teatava osa ja taimse paljundusmaterjali partiide suhtes ametlikku kontrolli, võtavad proovid ja teevad katsed, et kinnitada kõnealuse materjali vastavust artiklis 7 osutatud nõuetele.

Kõnealuse osa kindlakstegemisel lähtutakse hinnangust võimaliku riski kohta, mis tekib juhul, kui taimne paljundusmaterjal ei vasta nendele nõuetele.

3. Komisjon võib rakendusaktidega kindlaks määrata lõigetes 1 ja 2 osutatud auditite, koolituste, hindamise, kontrollide, proovide võtmise ja katsetega seotud nõuded konkreetsete perekondade või liikide puhul.

Nendes rakendusaktides võidakse kindlaks määrata üks või mitu järgmist elementi:

- a) lõikes 2 osutatud riskikriteeriumid ning minimaalne põllukultuuride osa ja taimse paljundusmaterjali partiide arv, mida kontrollitakse, millest võetakse proovid ja mille puhul tehakse katsed vastavalt lõikele 2;
- b) pädevate asutuste teostatav seire;

- c) asjaolu, kas ettevõtja kasutab konkreetset akrediteerimissüsteemi ning kas pädevad asutused saaksid tänu sellise süsteemi kasutamisele vähendada käesoleva artikli kohaste kontrollide, võetavate proovide ja katsete arvu.

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

4. JAGU

KÄITLEMISNÕUDED

Artikkel 13

Partiid

1. Taimset paljundusmaterjali turustatakse partiidenä. Iga partii peab olema selles sisalduvate sortide ja liikide poolest piisavalt homogeenne ja see peab olema eristatav muudest taimse paljundusmaterjali partiidest.
2. Töötlemise, pakendamise, ladustamise või tarnimise käigus võib taimse paljundusmaterjali partiid uueks partiiks ühendada üksnes juhul, kui need on samast sordist ja saagiaastast.

Kui ühendatakse eri sertifitseerimiskategooriatest koosnevad partiid, peab uus partii kuuluma madalaima kategooriaga koostisosa kategooriasse. Ühendamistoimingu tohib teha üksnes pädevalt asutuselt vastava loa saanud kohas ja seda võivad teha üksnes isikud, kes on saanud pädevalt asutuselt vastava loa.

3. Taimse paljundusmaterjali partiid võib töötlemise, pakendamise, ladustamise või tarnimise käigus jagada kaheks või enamaks partiiks.
4. Taimse paljundusmaterjali partiide ühendamisel või jagamisel vastavalt lõigetele 2 ja 3 säilitab ettevõtja andmeid uute partiide päritolu kohta.
5. Komisjon võib rakendusaktidega võtta kõikide või teatavate taimse paljundusmaterjali liikide puhul vastu erinõuded, mis käsitlevad partiide maksimumsuurust, nende identifitseerimist ja märgistamist, partiide ühendamist või jagamist, partiide päritolu, kõnealuste toimingute registreerimist ning partiide märgistamist pärast ühendamist või jagamist. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

Artikkel 14

Pakendid, kimbud ja konteinerid

1. Taimset paljundusmaterjali turustatakse suletud pakendites, kimpudes või konteinerites, millel on pitser ja märgistus. Kui tegemist on muu taimse paljundusmaterjaliga kui seemned, võidakse seda turustada ka üksiktaimedenä.
2. Lõikes 1 osutatud pakendid, kimbud ja konteinerid suletakse nii, et neid ei ole võimalik avada ilma sulgemisvahendit lõhkumata või jätmata jälgi sellest, et pakend, kimp või konteiner on avatud. Tagada tuleb sulgemisvahendi vastupidavus kas artikli 15 või 16 kohaste etikettide lisamisega või plommi kasutamisega. Kui sulgemisvahend ei ole korduskasutatav, on pakendid ja konteinerid sellest nõudest vabastatud.
3. Supereliit-, eliit- või sertifitseeritud taimse paljundusmaterjali puhul sulgeb kõnealused pakendid, kimbud ja konteinerid pädev asutus või ettevõtja pädeva

asutuse ametliku järelevalve all. Pakendeid ja konteinereid ei suleta uuesti, välja arvatud juhul, kui seda teeb pädev asutus või ettevõtja pädeva asutuse ametliku järelevalve all. Kui pakend, kimp või konteiner suletakse uuesti, märgitakse artikli 15 kohasel etiketil uuestisulgemise kuupäev ja vastutava pädeva asutuse andmed.

4. Supereliit-, eliit- või sertifitseeritud taimse paljundusmaterjali partiid tohib ümber pakendada, ümber märgistada ja uuesti pitseerida üksnes ametliku kontrolli all või pädeva asutuse ametliku järelevalve all.
5. Erandina lõikest 1 tohib ettevõtja turustada seemneid mahtkaubana otse põllumajandustootjale.

Selleks peab ettevõtjal olema vastav luba pädevalt asutuselt. Pädevale asutusele tuleb sellest tegevusest ette teatada ja osutada asjaomasele seemnepartiile.

Kui seemned laaditakse otse põllumajandustootja masinale või haagisele, peavad ettevõtja ja asjaomane põllumajandustootja tagama seemnete jälgitavuse; selleks tuleb väljastada ja alles hoida dokumendid, millel on märgitud liik ja sort, kogus, üleandmise aeg ja partii identifitseerimistunnus.

6. Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta erinõuded konkreetset liiki taimse paljundusmaterjali pakendite, kimpude ja konteinerite pitseerimise, sulgemise, suuruse ja kuju kohta ning määrata kindlaks seemnete mahtkaubana turustamise tingimused. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

5. JAGU

MÄRGISTAMISNÕUDED

Artikkel 15

Ametlik etikett

1. Supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjal ja seemned identifitseeritakse ja nende vastavust käesolevale määrusele kinnitatakse ametliku etiketiga, mis väljastatakse pärast seda, kui pädev asutus on järeldanud, et artiklis 7 osutatud nõuded on täidetud.
2. Ametliku etiketi väljastab pädev asutus ja sellele kantakse pädeva asutuse määratud seerianumber.

Etiketi trükib välja:

- a) pädev asutus, kui ettevõtja on seda taotlenud või ettevõtjal ei ole kooskõlas artikliga 10 luba tegeleda sertifitseerimisega pädeva asutuse ametliku järelevalve all, või
- b) ettevõtja pädeva asutuse ametliku järelevalve all, kui ettevõtjal on kooskõlas artikliga 10 luba tegeleda sertifitseerimisega ametliku järelevalve all.
3. Ametliku etiketi kinnitab kimbule, pakendile või konteinerile ettevõtja pädeva asutuse ametliku järelevalve all või ettevõtja vastutusel tegutsev isik.
4. Ametlik etikett peab olema äsja väljastatud. Kasutada võib isekleepuvaid ametlikke etikette, kui pädev asutus on seda lubanud ja puudub oht, et etiketti saab uuesti kasutada.
5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat artiklit ja kehtestada eeskirjad järgmise kohta:

- a) kõigi selliste toimingute digitaalne salvestamine, mida ettevõtjad ja pädevad asutused teevad ametliku etiketi väljastamiseks;
- b) liikmesriike ja komisjoni ühendava keskpлатvormi loomine, et hõlbustada kõnealuste andmete töötlemist ja juurdepääsu andmetele;
- c) elektrooniliste ametlike etikettide väljastamise tehniline korraldus.

Pärast kõnealuse delegeeritud õigusakti vastuvõtmist tohib ametliku etiketi väljastada ka elektroonilisel kujul (edaspidi „elektrooniline ametlik etikett“).

- 6. Erandina lõigetest 1–5 turustatakse kooskõlas artikliga 39 kolmandatest riikidest imporditud supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemet ja materjali liidus asjaomase OECD etiketiga, mis oli sellega impordil kaasas.

Artikkel 16

Ettevõtja etikett

Standardmaterjali ja -seemet identifitseeritakse ettevõtja etiketiga. See etikett annab kinnituse, et standardmaterjal või -seeme vastab ettevõtja tehtud kontrollide, võetud proovide ja läbiviidud katsete põhjal asjaomastele artiklis 8 osutatud tootmis- ja turustamisnõuetele.

Ettevõtja etiketi väljastab, trükitab välja ja kinnitab kimbule, pakendile või kontainerile ettevõtja või tema vastutusel tegutsev isik.

Artikkel 17

Etikettide sisu

- 1. Ametlik ja ettevõtja etikett peab olema vähemalt ühes liidu ametlikus keeles.
- 2. Ametlik ja ettevõtja etikett peab olema loetav, kustutamatu, omavoliliselt muudetamatu, trükitud ühele küljele, varem kasutamata ja hõlpsasti nähtav.
- 3. Ametliku või ettevõtja etiketil pärast lõikes 4 osutatud andmete märkimist üle jäävat vaba ruumi võib kasutada pädeva asutuse lisateabe esitamiseks. Selline teave esitatakse tähtedes, mis ei ole suuremad kui ametlikul või ettevõtja etiketil lõike 4 kohaselt esitatava sisu korral. Kõnealune lisateave peab olema rangelt faktiline, see ei tohi kujutada endast reklaami ning see peab olema seotud üksnes tootmis- ja turustamisnõuete või märgistamisnõuetega, mida kohaldatakse geneetiliselt muundatud organismide või määruse (EL) .../... (väljaannete talitus: palun märkida viide uusi genoomikameetodeid käsitlevale määrusele) artikli 3 punktis 7 määratletud 1. kategooria UGM-taimede suhtes.
- 4. Komisjon määrab rakendusaktidega kindlaks ametliku või ettevõtja etiketi sisu, suuruse, värvi ja kuju – vastavalt vajadusele taimse paljundusmaterjali asjaomaste kategooriate või tüüpide kaupa – järgmiste etikettide puhul:
 - a) artikli 15 lõike 1 kohane ametlik etikett;
 - b) artikli 16 kohane ettevõtja etikett;
 - c) artikli 21 lõike 1 kohane segude etikett;
 - d) artikli 22 lõike 1 kohane säilitussegude etikett;
 - e) artikli 23 lõike 5 kohane ümberpakendatud ja -märgistatud seemnete etikett;
 - f) artikli 26 lõike 2 kohane säilitussortide taimse paljundusmaterjali etikett;

- g) artikli 28 lõike 1 punkti a kohane lõppkasutajatele turustatava taimse paljundusmaterjali etikett;
- h) artiklis 29 osutatud teatavate geenipankade, organisatsioonide ja võrgustike turustatava taimse paljundusmaterjali etikett;
- i) artikli 31 lõike 2 kohane aretusmaterjali etikett;
- j) artikli 32 lõike 5 kohane veel registreerimata sortide taimse paljundusmaterjali etikett;
- k) artikli 33 lõike 2 kohane ajutiste tarneraskuste korral lubatud taimse paljundusmaterjali etikett ning
- l) artikli 34 lõike 3 kohane ajutise turustusloaga seemnete etikett;
- m) artikli 35 lõike 3 kohane veel lõplikult sertifitseerimata seemnete etikett;
- n) artikli 40 lõigete 1 ja 2 kohane kolmandatest riikidest imporditud taimse paljundusmaterjali etikett.

See rakendusakt võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

5. Pädev asutus võib lubada ettevõtjal esitada peale lõikes 4 osutatud sisu ka muud teavet (v.a reklaam), mis paigutatakse ametliku etiketi äärepoolsesse osasse, mis ei ole suurem kui 20 % ametliku etiketi kogupinnast; see tähistatakse pealkirjaga „Mitteametlik teave“. Selline teave esitatakse tähtedes, mis ei ole suuremad kui ametlikul etiketil lõike 4 kohaselt esitatava sisu korral.

Artikkel 18

Viide partiidele

Ametlik etikett ja ettevõtja etikett väljastatakse iga partii kohta.

Kui sama sordi partii jagatakse mitmeks partiiks, väljastatakse iga partii jaoks uus ametlik või ettevõtja etikett.

Kui mitu sama sordi partiid ühendatakse uueks partiiks, väljastatakse asjaomase partii jaoks uus ametlik või ettevõtja etikett.

Artikkel 19

Taimse paljundusmaterjali mittevastavus tootmis- ja turustamisnõuetele

Kui taimse paljundusmaterjali turustamise käigus tehtud ametliku kontrolli tulemusena selgub, et supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seemnete või materjali või standardseemnete või -materjali tootmisel või turustamisel liidus ei ole täidetud artiklis 7 või 8 osutatud asjaomaseid nõudeid, või kui kooskõlas artikliga 24 tehtud eel- ja järelkontrolli põldkatsetes ei leidnud kinnitust taimse paljundusmaterjali sordiehtsus ja -puhtus, tagavad pädevad asutused, et asjaomane ettevõtja võtab vajalikud parandusmeetmed vastava taimse paljundusmaterjali ning vajaduse korral oma valduste ja tootmismeetodite puhul. Kõnealuste meetmete eesmärk peab olema vähemalt üks järgmistest:

- a) tagada, et asjaomane taimne paljundusmaterjal vastab asjaomastele nõuetele;
- b) tagada, et asjaomane taimne paljundusmaterjal kõrvaldatakse turult või et seda kasutatakse muu kui taimse paljundusmaterjalina;

- c) tagada, et asjaomast taimset paljundusmaterjali toodetakse või turustatakse madalamas kategoorias kooskõlas selle kategooria suhtes kohaldatavate nõuetega, välja arvatud standardseemne või -materjali puhul;
- d) määrata ettevõtjale karistus muul viisil kui artikli 11 kohane loa kehtetuks tunnistamine või muutmine.

Artikkel 20

Taimne paljundusmaterjal, mida toodetakse ja turustatakse üksnes supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seemne või materjalina

1. IV lisas loetletud perekondade ja liikide taimset paljundusmaterjali tohib toota ja turustada üksnes supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seemne või materjalina.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakte, et IV lisa muuta.

Esimeses lõigus osutatud delegeeritud õigusaktiga lisatakse teatav perekond või liik IV lisasse juhul, kui täidetud on mõlemad järgmised tingimused:

- a) selle perekonna või liigi seemnete puhul on vaja suuremaid kvaliteeditagatise ja
- b) asjaomase seemne supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seemnena tootmiseks ja turustamiseks vajalike sertifitseerimistegevuste kulud on proportsionaalsed:
 - i) eesmärgiga tagada toidu ja söödaga kindlustatus või tööstusliku töötlemise suur väärtus ning
 - ii) majandusliku kasuga, mis tuleneb sellest, et seeme vastab kõrgeimatele identsus- ja kvaliteedistandarditele tänu sellele, et täidetud on supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seemne nõuded võrrelduna standardseemne nõuetega.

Proportsionaalsus põhineb järgmiste elementide üldisel koondhindamisel: asjaomase perekonna või liigi olulisus toidu ja söödaga kindlustatuse tagamiseks liidus; selle tootmismahd liidus; toidu-/söödatööstuse ettevõtjate nõudlus selle järele; supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne tootmise kulud võrreldes sama perekonna või liigi muu seemne tootmise kuludega; majanduslik kasu, mis tuleneb supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne tootmisest ja turustamisest võrrelduna sama perekonna või liigi muu seemnega.

Esimeses lõigus osutatud delegeeritud õigusaktiga kustutatakse teatav perekond või liik IV lisast juhul, kui üks teise lõigu punkti b alapunktides i ja ii sätestatud tingimustest ei ole enam täidetud.

6. JAGU

SEEMNESEGUDE, SEEMNETE ÜMBERPAKENDAMISE JA SEEMNETE EEL- JA JÄRELKONTROLI PÕLDKATSETE ERINÕUDED

Artikkel 21

Seemnesegud

1. I lisa A osas loetletud eri perekondadesse või liikidesse ning ka kõnealuste perekondade või liikide eri sortidesse kuuluvate artiklis 5–8 esitatud nõuetele

vastavate sertifitseeritud seemnete või standardseemnete segusid tohib liidus toota ja turustada juhul, kui need vastavad käesolevas artiklis sätestatud nõuetele.

Nendes segudes sisalduvatel seemnetel peab olema:

- a) ametlik etikett, kui segu koosneb ainult sertifitseeritud seemnetest, või
- b) ettevõtja etikett, kui segu koosneb ainult standardseemnest või sertifitseeritud ja standardseemnest.

Teise lõigu punkti a kohaldamiseks esitavad ettevõtjad pädevale asutusele loetelu segus sisalduvatest sortidest ja nende vahekorrad, et võimaldada kontrollida nende sortide kõlblikkust.

2. Lõikes 1 osutatud seemneseigusid tohivad toota üksnes ettevõtjad, kes on saanud selleks vastava loa pädevalt asutuselt. Selleks et saada luba kõnealuste segude tootmiseks, peavad ettevõtjad täitma järgmisi nõudeid:

- a) paigaldatud peavad olema sobivad segamisseadmed ja kasutusel asjakohased protseduurid, et tagada valmissegu ühtlikkus ja segus olevate sortide märgitud vahekord igas konteineris;
- b) määratud peab olema isik, kes kannab otsest vastutust segamise ja pakendamise eest, ja
- c) pidada tuleb registrit seemneseigude ja nende kavandatavate kasutusalaade kohta.

3. Lõike 1 punktis a osutatud seemnete segamine ja pakendamine peab toimuma pädeva asutuse järelevalve all.

Segamisel tuleb vältida riski selliste seemnete esinemiseks, mis ei ole ette nähtud segusse lisamiseks, ning tagada, et saadav segu on võimalikult homogeenne.

Seemnete mass ühes konteineris, mis sisaldab nii väikeseseemneliste liikide kui ka nisuterast suurema seemnega liikide segu, ei tohi ületada 40 kg.

4. Komisjon võib rakendusaktidega ning tehnika ja teaduse arengust ja käesoleva artikli kohaldamisel saadud kogemustest lähtudes kehtestada eeskirjad järgmise kohta:

- a) segamisseadmed ja -protseduur;
- b) partiide maksimumsuurus konkreetsete liikide ja sortide puhul.

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

Artikkel 22

Säilitussegud

1. Erandina artikli 21 lõikest 1 võivad liikmesriigid lubada toota ja turustada segu I lisa A osas loetletud eri perekondade või liikide ja ka nende perekondade või liikide eri sortide seemnetest ning selle lisa muudes osades loetletud perekondade või liikide seemnetest või selles lisa loetlemata perekondade või liikide seemnetest, kui kõnealune segu vastab kõigile järgmistele tingimustele:

- a) aitab kaasa geneetiliste ressursside säilitamisele või looduseskeskkonna taastamisele ning

- b) on looduslikult seotud teatava piirkonnaga (edaspidi „lähtepiirkond“), mis soodustab geneetiliste ressursside säilitamist või looduskeskkonna taastamist;
- c) vastab V lisa nõuetele.

Sellise segu puhul on tegemist säilitusseguga ja see tuleb etiketil ära märkida.

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakt, et muuta V lisa järgmistes küsimustes:

- a) loa andmise nõuded kindlaksmääratud lähtepiirkonnas asuvast looduslikust kohast otse kogutud seemnete segude puhul, mis on ette nähtud looduskeskkonna säilitamiseks ja taastamiseks (otsekoristuse teel saadud säilitussegud);
- b) loa andmise nõuded kasvatatavate taimekultuuride säilitussegude puhul;
- c) konkreetsete liikide kasutamine ja sisaldus;
- d) pitseerimis- ja pakendamisenõuded;
- e) ettevõtjatele lubade andmise nõuded.

Need muudatused põhinevad käesoleva artikli rakendamisel saadud kogemustel, tehnika ja teaduse arengul ning asjaolul, et säilitussegude kvaliteet ja identifitseerimine on paranenud. Need võivad olla seotud üksnes kindlate perekondade või liikidega.

3. Ettevõtjad teatavad asjaomastele pädevatele asutustele igal tootmisperioodil toodetud ja turustatud säilitussegude koguse.

Liikmesriigid teatavad taotluse korral komisjonile ja teistele liikmesriikidele oma territooriumil toodetud ja turustatud säilitussegude koguse ning vajaduse korral taimede geneetilise ressursside valdkonna eest vastutavate pädevate asutuste või sel eesmärgil tunnustatud organisatsioonide nimed.

Artikkel 23

Seemnepartiide ümberpakendamine ja -märgistamine

1. Supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne partiid pakendatakse ja märgistatakse kooskõlas käesoleva artikli ning artiklitega 14 ja 15 ümber juhul, kui see on vajalik partiide jagamiseks või ühendamiseks.

2. Seemnepartiid pakendab ja märgistab ümber:

- a) ettevõtja pädeva asutuse ametliku järelevalve all või
- b) seemneproovide võtja, kelle pädev asutus on selleks volitanud, kelle üle pädev asutus teostab järelevalvet ja kes annab aru pädevale asutusele.

Punkti b kohaldamisel teavitab pädev asutus ettevõtjat eelnevalt, et korraldada koostöö seemneproovide võtjaga.

3. Ettevõtja ja seemneproovide võtja, kes pakendab ja märgistab seemnepartiid ümber, võtavad kõik meetmed, et säilitada ümberpakendamise käigus seemnepartii identsus ja sordipuhetus, vältida saastumist ning tagada lõpliku seemnepartii võimalikult suur homogeensus.

4. Ettevõtja ja seemneproovide võtja säilitavad seemnepartiide ümberpakendamise ja -märgistamise kohta andmeid kolme aasta jooksul pärast asjaomast ümberpakendamist ja -märgistamist. Muu hulgas tuleb säilitada järgmist teavet:
- a) algse seemnepartii viitenumber;
 - b) ümberpakendatud või -märgistatud seemnepartii viitenumber;
 - c) algse seemnepartii kaal;
 - d) ümberpakendatud või -märgistatud seemnepartii kaal;
 - e) partii lõpliku kõrvaldamise kuupäev.
- Neid andmeid säilitatakse nii, et nende alusel on võimalik kindlaks teha ja kontrollida selle algse seemnepartii ehtsust, mis ümber pakendati ja märgistati. Need andmed tehakse taotluse korral kättesaadavaks pädevale asutusele.
5. Seemnepartiilt eemaldatakse algsed plommid ja etiketid. Ettevõtja või seemneproovide võtja jätab alles ka iga üksiku seemnepartii etiketi, mis asendati.
- Uutel etikettidel märgitakse kas algse seemnepartii viitenumber või uus seemnepartii number, mille on määranud pädev asutus.
6. Kui pädev asutus määrab uue seemnepartii numbri, registreerib ta kas andmed varasema seemnepartii viitenumbri kohta või tagab, et see varasem number märgitakse uutele etikettidele.
7. Sertifitseeritud seemnete segud tohib ümber pakendada üksnes juhul, kui ettevõtja või seemneproovide võtja on veendunud, et segu eri koostisosade vahekord jääb ümberpakendamise protsessi jooksul samaks.

Artikkel 24

Supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemnete eel- ja järelkontrolli põldkatsed

1. Pärast supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemnete tootmist teevad pädevad asutused lisaks põldtunnustamisele kohe pärast proovide võtmisele järgneva perioodi lõppu või selle kestel iga-aastased põldkatsed katselappidel, mille puhul võrreldakse sorti selle sordi seemnetest võetud ja ametlikult kinnitatud proovidega, et teha kindlaks, kas sordi omadused on jäänud tootmisprotsessis samaks, ning kontrollida üksikute seemnepartiide sordiehtsust ja -puhtust.
- Nende katsete abil hinnatakse,
- a) kas täidetud on järgmiste kategooriate või põlvkondade nõuded. Kui vahetult allpool oleva kategooria või põlvkonna katsete tulemusena selgub, et seemnete sordiehtsus või -puhtus ei ole säilinud, ei sertifitseeri pädev asutus asjaomast partiist saadud seemneid;
 - b) kas seeme vastab asjaomastele identsus-, kvaliteedi- ja muudele sertifitseerimisnõuetele. Kui sellise katse tulemusena tehakse kindlaks, et täidetud ei ole artikli 7 nõuded, kõrvaldab pädev asutus asjaomase partii turult või tagab selle vastavuse kohaldatavatele nõuetele.
2. Supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne kõnealuste eel- ja järelkontrolli põldkatsete osakaal määratakse kindlaks riskianalüüsi põhjal, võttes arvesse seemnete võimalikku mittevastavust asjaomastele nõuetele.

3. Lõikes 2 osutatud riskianalüüsi põhjal tehakse eel- ja järelkontrolli põldkatsed proovidega, mille pädev asutus on võtnud koristatud seemnest.
4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust ja kehtestatakse eeskirjad seemnete eel- ja järelkontrolli põldkatsete kohta perekondade või liikide puhul. Nendes eeskirjades võetakse arvesse teaduslike ja tehniliste teadmiste ning rahvusvaheliste standardite arengut ning need võidakse kehtestada konkreetsete perekondade, liikide või kategooriate kohta. Need võivad käsitleda järgmist:
 - a) lõikes 2 osutatud riskianalüüsi kriteeriumid,
 - b) katsetamise kord,
 - c) katsetulemuste hindamine.
5. Sordiehtsuse ja -puhtuse kontrolli puhul võidakse täiendava vahendina kasutada biomolekulaarseid meetodeid, kui lõikes 1 osutatud eel- ja järelkontrolli põldkatsete tulemused ei ole lõplikud.

Artikkel 25

Standardseemnete eel- ja järelkontrolli põldkatsed

1. Pärast standardseemnete turule laskmist korraldavad pädevad asutused eel- ja järelkontrolli põldkatsed, et kontrollida, kas seemned vastavad asjaomastele sordiehtsuse ja -puhtuse nõuetele ning vastavalt vajadusele muudele nõuetele.
2. Eel- ja järelkontrolli põldkatsete osakaal määratakse kindlaks riskianalüüsi põhjal, võttes arvesse vastavate seemnete võimalikku mittevastavust nendele nõuetele.
3. Lõikes 1 osutatud eel- ja järelkontrolli põldkatsed tehakse asjaomastele nõuetele mittevastavuse riski analüüsi põhjal igal aastal ning selleks kasutatakse proove, mille pädev asutus on võtnud homogeensetest seemnepartiidest. Nende katsetega hinnatakse asjaomase seemne sordiehtsust ja -puhtust, idanemismäära ja analüütilist puhtust.
4. Sordiehtsuse ja -puhtuse kontrolli puhul võidakse täiendava vahendina kasutada biomolekulaarseid meetodeid, kui lõikes 1 osutatud eel- ja järelkontrolli põldkatsete tulemused ei ole lõplikud.

7. JAGU

ERANDID ARTIKLITE 5–25 NÕUETEST

Artikkel 26

Säilitussortidesse kuuluv taimne paljundusmaterjal

1. Erandina artiklist 20 tohib taimset paljundusmaterjali, mis on registreeritud riiklikus sordiregistris ja kuulub artikli 44 lõike 1 punktis b osutatud säilitussorti, liidus toota ja turustada standardseemne või -materjalina, kui see vastab kõigile artikli 8 kohastele standardseemne ja -materjali nõuetele asjaomaste liikide puhul.
2. Lõikes 1 osutatud taimsele paljundusmaterjalile lisatakse ettevõtja etikett märkega „Säilitussort“.
3. Seda erandit kasutav ettevõtja teatab kõnealusest tegevusest igal aastal pädevale asutusele ning esitab teabe asjaomaste liikide ja koguste kohta.

Heterogeensest materjalist koosnev taimne paljundusmaterjal

1. Erandina artiklist 5 tohib heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali liidus toota ja turustada, ilma et see kuuluks sorti. Enne tootmist ja/või turustamist tuleb heterogeensest materjalist teatada pädevale asutusele ja pädev asutus peab selle kandma registrisse kooskõlas VI lisa sätetatud nõuetega.
2. Erandina artikli 7 lõigetest 1 ja 3 ning artikli 8 lõigetest 1 ja 3 toodetakse ja turustatakse lõikes 1 osutatud heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali kooskõlas VI lisa sätetatud nõuetega.
3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakt VI lisa muutmiseks. Need muudatused võivad olla seotud kõigi või üksnes teatavate perekondade või liikidega ning nendega:
 - a) parandatakse heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali kohta teabe esitamist teadetes, kirjelduses ja identifitseerimisel, võttes arvesse asjaomaste eeskirjade kohaldamisel saadud kogemusi;
 - b) parandatakse heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali pakendamist ja märgistamist käsitlevaid eeskirju, võttes arvesse pädevate asutuste tehtud kontrollidest saadud kogemusi;
 - c) parandatakse heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali säilitamist käsitlevaid eeskirju, võttes arvesse uusi parimaid tavasid.

Need muudatused võetakse vastu selleks, et võtta arvesse uusi tehnilisi ja teaduslikke tõendeid, rahvusvaheliste standardite arengut ning käesoleva artikli kohaldamisel saadud kogemusi kõigi või üksnes teatavate perekondade või liikide puhul.

4. Kõik ettevõtjad, kes toodavad ja/või kavatsevad turustada heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali, teatavad sellest enne turustamist pädevale asutusele. Kui riigi pädev asutus ei nõua kindlaksmääratud aja jooksul lisateavet, tohib heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali turustada.
5. Ettevõtja tagab heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali jälgitavuse ning säilitab sel eesmärgil teavet, mille alusel on võimalik kindlaks teha ettevõtjad, kellelt saadi heterogeense materjali tootmiseks kasutatud algne lähtematerjal.

Ettevõtja säilitab seda teavet viie aasta jooksul.

Heterogeensest materjalist koosnevat taimset paljundusmaterjali tootev ettevõtja, kes kavatseb seda turustada, registreerib ka järgmise teabe ning säilitab seda:

- a) iga teatatud heterogeense materjali nimetus ja asjaomase liigi nimetus;
- b) lõike 1 kohase heterogeense materjali tootmise meetod;
- c) teatatud heterogeense materjali omadused;
- d) heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali aretamise ja tootmise koht;
- e) heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali tootmiseks kasutatud pinna suurus ja toodetud kogus.

Pädevatel asutustel peab olema juurdepääs käesolevas lõikes osutatud teabele.

6. Heterogeense materjali nimetuse sobivuse suhtes kohaldatakse olenevalt olukorrast artiklit 54.
 7. Pädevad asutused kannavad lõike 1 kohaselt teatatud heterogeense materjali sihtotstarbelisse registrisse (edaspidi „heterogeense materjali register“).
- Pädevad asutused peavad ja ajakohastavad seda registrit, avaldavad selle ning teatavad selle sisust ja ajakohastustest viivitamata komisjonile.

Artikkel 28

Lõppkasutajatele turustatav taimne paljundusmaterjal

1. Erandina artiklitest 5–12, 14, 15 ja 20 tohib taimset paljundusmaterjali turustada lõppkasutajatele juhul, kui see vastab kõigile järgmistele nõuetele:
 - a) sellel on ettevõtja etikett, millel on taimse paljundusmaterjali nimetus ja märged „Taimne paljundusmaterjal lõppkasutajatele – ametlikult sertifitseerimata“ või „Seeme lõppkasutajatele – ametlikult sertifitseerimata“;
 - b) kui see ei kuulu artikli 44 kohases riiklikus sordiregistris registreeritud sorti, on selle puhul eraõiguslike dokumentide põhjal avalikult kättesaadavaks tehtud kirjeldus ettevõtja peetavas kaubakataloogis; ettevõtja teeb need eraõiguslikud dokumendid pädevale asutusele kättesaadavaks, kui pädev asutus on esitanud vastava taotluse;
 - c) see on kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest peaaegu vaba, sellel ei ole defekte, mis võivad tõenäoliselt kahjustada selle kvaliteeti paljundusmaterjalina, see on piisava elujõulisuse ja suurusega, et olla kasutatav taimse paljundusmaterjalina, ning kui tegemist on seemnetega, on piisava idanevusega, ning
 - d) seda turustatakse üksiktaimedena või seemnete ja mugulate puhul väikepakendites.

Seda erandit kasutav ettevõtja teatab kõnealusest tegevusest igal aastal pädevale asutusele ning esitab teabe asjaomaste liikide ja koguste kohta.

2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu eeskirjad lõike 1 punktis d osutatud väikepakendite suuruse, kuju, pitseerimise ja käitlemise nõuete kohta.
- Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

Artikkel 29

Geenipankadele, organisatsioonidele ja võrgustikele ning nende vahel turustatav taimne paljundusmaterjal

1. Erandina artiklitest 5–25 tohib taimset paljundusmaterjali turustada sellistele geenipankadele, organisatsioonidele ja võrgustikele (või nende üksuste vahel), mille põhikirjajärgne või pädevale asutusele ametlikult teatatud eesmärk on säilitada taimede geneetilisi ressursse, kusjuures kõnealuse tegevusega ei taotleta kasumit.
- Samuti võivad need geenipangad, organisatsioonid ja võrgustikud turustada seda isikutele, kes tegelevad selle taimse paljundusmaterjali säilitamisega lõppkasutajatena kasumit mittetaotleval viisil.

Esimeses ja teises lõigus osutatud juhtudel peab taimne paljundusmaterjal vastama järgmistele nõuetele:

- a) see on kantud nende geenipankade, organisatsioonide ja võrgustike peetavasse registrisse koos taimse paljundusmaterjali asjakohase kirjeldusega;
 - b) need geenipangad, organisatsioonid ja võrgustikud tegelevad selle taimse paljundusmaterjali säilitamisega, kusjuures selle proovid tehakse pädevale asutusele taotluse korral kättesaadavaks, ning
 - c) see on peaaegu vaba kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest, sellel ei ole defekte, mis võivad tõenäoliselt kahjustada selle kvaliteeti paljundusmaterjalina, see on piisava elujõulisuse ja suurusega, et olla kasutatav taimse paljundusmaterjalina, ning kui tegemist on seemnetega, on piisava idanevusega.
2. Geenipangad, organisatsioonid ja võrgustikud teatavad pädevale asutusele lõikes 1 osutatud erandi kasutamisest ja asjaomased liigid.

Artikkel 30

Põllumajandustootjate mitterahaline seemnevahetus

1. Erandina artiklitest 5–25 võivad põllumajandustootjad vahetada seemneid mitterahaliste tehingute käigus, kui seemned vastavad kõigile järgmistele nõuetele:
 - 1) need on toodetud asjaomase põllumajandustootja valdustes;
 - 2) need pärinevad asjaomase põllumajandustootja saagist;
 - 3) need ei kuulu teenuse osutamise lepingu alla, mille asjaomane põllumajandustootja on sõlminud seemnetootjaga, ning
 - 4) seemet kasutatakse põllumajandustootja dünaamiliseks seemnemajanduseks, et soodustada põllumajanduslikku mitmekesisust.
2. Kõnealused seemned peavad vastama kõikidele järgmistele nõuetele:
 - a) need ei tohi olla sordist, millele on antud sordikaitse kooskõlas määrusega (EÜ) nr 2100/94;
 - b) need peavad piirduma väikeste kogustega, mille pädevad asutused määravad konkreetsete liikide puhul kindlaks aasta ja põllumajandustootja kohta, kusjuures nende puhul ei kasutata kaubanduslikke vahendajaid ega avalikke turustamispakkumisi, ning
 - c) need on peaaegu vabad kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest ja defektidest, mis võivad tõenäoliselt kahjustada nende kvaliteeti seemnetena, ning need on piisava idanevusega.
3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni ja teisi liikmesriike igal aastal kogustest, mis on kooskõlas lõike 2 punktiga b liikide kaupa kindlaks määratud.

Artikkel 31

Aretusseeme

1. Erandina artiklitest 5–25 võib pädev asutus anda ettevõtjatele loa turustada supereliitseemnele eelnevate põlvkondade seemet teisele ettevõtjatele uute sortide aretamise eesmärgil (aretusseeme).

Pädev asutus määrab selle loa andmisel kindlaks loa kehtivusaja ja kogused liikide kaupa.

2. Lõikes 1 osutatud taimsele paljundusmaterjalile lisatakse ettevõtja väljastatud etikett märkega „Aretusseeme“, mis kinnitatakse vastavalt vajadusele selle materjali konteinerile, kimbule või pakendile.

See pitseeritakse ja sellel on partiinumber, mida kasutatakse identifitseerimise eesmärgil ning eel- ja järelkontrolli põldkatsetes enne supereliitseemnena kasutamist.

Artikkel 32

Veel registreerimata sortide taimne paljundusmaterjal

1. Erandina artiklist 5 võib pädev asutus anda ettevõtjatele loa toota ja turustada paljundamise eesmärgil sellist supereliit- ja eliitseemet ja -materjali, mis kuulub artikli 44 kohases riiklikus sordiregistris veel registreerimata sorti, kui täidetud on kõik järgmised nõuded:

- a) asjaomastel turustamissektoritel on vaja hankida kõnealune materjal või seeme eelnevalt selleks, et neil oleks olemas piisavad varud ajaks, mil asjaomane sort registrisse kantakse, ning
- b) puudub risk, et kõnealuse loa tõttu on turustatava taimse paljundusmaterjali identifitseerimine või kvaliteet ebapiisav, ning
- c) asjaomane taimne paljundusmaterjal on sordist, mille puhul on artikli 55 alusel esitatud taotlus sordi kandmiseks riiklikusse sordiregistrisse.

Sellise loa võib anda seemnete puhul kõige enam kolmeks aastaks ja muu taimse paljundusmaterjali kui seemnete puhul viieks aastaks ning väikeste koguste jaoks, mille pädev asutus määrab kindlaks liikide kaupa.

2. Erandina artiklitest 5, 7, 10–12, 15, 20, 23 ja 24 võib pädev asutus anda ettevõtjatele seemnete puhul kõige enam kolmeks aastaks ja muu taimse paljundusmaterjali kui seemnete puhul viieks aastaks ning pädeva asutuse poolt liikide kaupa kindlaks määratud väikeste koguste puhul loa toota ja turustada artikli 44 kohases riiklikus sordiregistris veel registreerimata sordi taimset paljundusmaterjali, kui täidetud on kõik järgmised nõuded:

- a) loaga hõlmatud taimset paljundusmaterjali kasutatakse üksnes ettevõtjate tehtavateks katseteks või uuringuteks, et koguda teavet asjaomase sordi kasvatamise või kasutamise kohta põllumajandusettevõtetes;
- b) taimset paljundusmaterjali turustatakse üksnes nendele ettevõtjatele ja edasist turustamist ei toimu, kusjuures ettevõtja esitab aruande katsete või uuringute tulemuste kohta seoses kõnealuse sordi kasvatamist või kasutamist käsitleva teabega;
- c) puudub risk, et kõnealuse loa tõttu on turustatava taimse paljundusmaterjali identifitseerimine või kvaliteet ebapiisav, ning
- d) loaga hõlmatud taimne paljundusmaterjal vastab asjaomaste liikide taimse paljundusmaterjali standardkategorooria nõuetele.

3. Selleks et saada lõigetes 1 ja 2 osutatud luba, esitab ettevõtja pädevatele asutustele taotluse, mis sisaldab teavet alljärgneva kohta:

- a) toodetud supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemnete ja materjali olemasolevad varud enne sordi registreerimist ning standardseemnete ja -materjali puhul kavandatavad katsed ja uuringud;
 - b) sordi aretusnumber, mis on märgitud registreerimistaotluses;
 - c) sordi säilitamise menetlus, kui see on kohaldatav;
 - d) asutus, kellele on esitatud sordi registreerimise taotlus, ning taotlusele antud viitenumber;
 - e) tootmiskoht ja
 - f) turul kättesaadavaks tehtava materjali kogus.
4. Liikmesriigid, kelle pädevad asutused on andnud lõigetes 1 ja 2 osutatud loa, teatavad sellest igal aastal teistele liikmesriikidele ja komisjonile.
 5. Lõigetes 1 ja 2 osutatud taimsele paljundusmaterjalile lisatakse ettevõtja väljastatud etikett, mis sisaldab märget „Veel registreerimata sort“.

Artikkel 33

Loa andmine ajutiste tarneraskuste korral

1. Selleks et kõrvaldada liidus ebasoodsate kliimatingimuste või muude ettenägematute asjaolude tõttu tekkida võivad ajutised raskused taimse paljundusmaterjali üldisel tarnimisel, võib komisjon rakendusaktiga anda liikmesriikidele loa lubada turustada kõige enam ühe aasta jooksul sellist supereliit-, eliit- või sertifitseeritud materjali või seemet, mis vastab ühele järgmisele tingimusele:
 - a) see kuulub sorti, mis ei ole kantud riiklikusse sordiregistrisse, või
 - b) see vastab leebematele nõuetele kui artikli 7 lõikes 1 osutatud nõuded.
 Punkti a kohaldatakse erandina artiklist 5 ja punkti b erandina artikli 7 lõikest 1. Selles rakendusaktis võidakse sätestada iga perekonna või liigi puhul turustada lubatud maksimumkogused. See rakendusakt võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.
2. Lõikes 1 osutatud taimsele paljundusmaterjalile lisatakse etikett, mis sisaldab vastavalt vajadusele märget selle kohta, et kõnealune taimne paljundusmaterjal kuulub registreerimata sorti või vastab leebematele kvaliteedinõuetele kui need, millele on osutatud artikli 7 lõikes 1.
3. Komisjon võib võtta rakendusaktiga vastu otsuse, et asjaomane luba tuleb kehtetuks tunnistada või seda muuta, kui ta järeldab, et see ei ole enam vajalik või proportsionaalne, et saavutada eesmärk kõrvaldada ajutised raskused asjaomase taimse paljundusmaterjali üldisel tarnimisel. See rakendusakt võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.
4. Liikmesriigid võivad ilma komisjonilt lõikes 1 osutatud luba taotlemata lubada kõige enam ühe aasta jooksul ning piiratud kogustes (perekondade või liikide kaupa, olenevalt sellest, kui suur kogus on vajalik asjaomaseid tarneraskusi arvesse võttes) toota ja turustada seemneid, mille idanemismäärad on kuni 15 protsendipunkti võrra väiksemad kui artikli 7 lõikes 3 osutatud rakendusakti kohaselt sätestatud määrad.

Artikkel 34

Ajutine luba turustada kiireloomulistel juhtudel seemneid, mis ei ole sertifitseeritud kohaldatavatele kvaliteedinõuetele vastavaks

1. Pädevad asutused võivad anda kõige enam üheks kuuks loa turustada seemneid supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seemnetena enne, kui need on sertifitseeritud vastavaks artiklis 7 osutatud nõuetele seoses idanemuse, muude liikide seemnete maksimumsisalduse või puhtusega, kui see on vajalik, et teha kõnealune seeme kiiresti turul kättesaadavaks pakiliste tarnevajaduste täitmiseks.
2. Lõikes 1 nimetatud luba antakse analüütilise aruande alusel, mille ettevõtja on seemne kohta väljastanud ja mis tõendab seemne vastavust idanemuse, muude liikide seemnete maksimumsisalduse või puhtusega seotud nõuetele, mis on vastu võetud artikli 7 lõike 1 alusel.

Ettevõtja esitab pädevale asutusele esimese seemnete saaja nime ja aadressi. Ettevõtja hoiab teavet esialgse analüütilise aruande kohta pädevale asutusele kättesaadavana.
3. Lõikes 1 osutatud seemnetele lisatakse etikett märkega „Ajutine turustamisluba“.

Artikkel 35

Veel sertifitseerimata taimne paljundusmaterjal

1. Liidus toodetud taimset paljundusmaterjali, mis ei ole veel sertifitseeritud supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seemnena vastavalt artiklile 7, tohib nendele kategooriatele osutades turustada juhul, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:
 - a) enne koristamist tegi pädev asutus või ettevõtja pädeva asutuse ametliku järelevalve all põldtunnustamise, mille tulemusena kinnitati, et taimne paljundusmaterjal vastab artikli 7 lõikes 1 osutatud tootmisnõuetele;
 - b) pädev asutus teostab parasjagu sertifitseerimist või seda teeb ettevõtja pädeva asutuse ametliku järelevalve all ning
 - c) täidetud on lõigetes 2–5 sätestatud nõuded
2. Lõikes 1 osutatud taimset paljundusmaterjali tohib turustada üksnes ettevõtja, kes on selle taimse paljundusmaterjali tootnud ettevõtja jaoks, kes teostab sertifitseerimist. Sellist taimset paljundusmaterjali ei tohi enne lõplikku sertifitseerimist edasi anda ühelegi teisele isikule.
3. Lõikes 1 osutatud taimsele paljundusmaterjalile lisatakse ettevõtja väljastatud etikett, mis sisaldab märget „Veel lõplikult sertifitseerimata seemned/materjal“.
4. Kui pädev asutus, mille pädevusalas taimne paljundusmaterjali koristati (edaspidi „tootmise puhul pädev asutus“), ja pädev asutus, kes paljundusmaterjal artikli 7 kohaselt sertifitseerib (edaspidi „sertifitseerimise eest vastutav pädev asutus“), on erinevad, vahetavad nad asjakohast teavet kõnealuse taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamise kohta.
5. Kolmandas riigis koristatud taimset paljundusmaterjali, mida ei ole veel artikli 7 kohaselt sertifitseeritud supereliit-, eliit- või sertifitseeritud materjalina, võib liidus nendele kategooriatele osutades turustada juhul, kui:
 - a) selle kolmanda riigi suhtes on artikli 39 alusel vastu võetud otsus samaväärsuse kohta;

- b) täidetud on lõike 1 punktides a ja b ning lõigetes 2 ja 3 sätestatud nõuded ning asjaomase kolmanda riigi ettevõtjate üle teostavad ametlikku järelevalvet nende pädevad asutused;
- c) liikmesriigi ja asjaomase kolmanda riigi pädevad asutused vahetavad asjakohast teavet kõnealuse materjali turustamise kohta ning
- d) asjaomase kolmanda riigi pädevad asutused edastavad kogu asjakohase tootmist käsitleva teabe taotluse korral sertifitseeriva liikmesriigi pädevale asutusele.

Käesoleva lõike kohaldamiseks käsitatakse lõigetes 1–5 esitatud viiteid tootmise eest vastutavale pädevale asutusele viidetena asjaomase kolmanda riigi pädevale asutusele ning viiteid artikli 7 lõike 1 kohastele nõuetele käsitatakse viidetena kolmanda riigi samaväärsetele nõuetele, mille samaväärsust on tunnustatud kooskõlas artikli 39 lõikega 2.

Artikkel 36

Rangemad tootmis- ja turustamisnõuded

1. Komisjon võib rakendusaktidega anda liikmesriikidele loa kehtestada asjaomase liikmesriigi kogu territooriumil või osal sellest taimse paljundusmaterjali puhul rangemaid tootmis- ja turustamisnõudeid kui need, millele on osutatud artiklites 7 ja 8, kui need rangemad nõuded vastavad asjaomase taimse paljundusmaterjali konkreetsetele tootmistingimustele ning agrokliimaatilistele vajadustele selles liikmesriigis.

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.
2. Lõikes 1 nimetatud loa saamiseks esitavad liikmesriigid komisjonile taotluse, mis sisaldab järgmist:
 - a) kavandatavaid nõudeid sisaldavad kavandatavad sätted ning
 - b) selliste nõuete vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhjendus.
3. Lõikes 1 nimetatud luba antakse ainult juhul, kui täidetud on järgmised tingimused:
 - a) lõike 2 punktis a osutatud kavandatavate sätete rakendamisega tagatakse asjaomase taimse paljundusmaterjali parem identifitseeritavus ja kvaliteet ning see on põhjendatud asjaomase liikmesriigi konkreetseid põllumajanduslikke või kliimatingimusi arvesse võttes ning
 - b) kavandatavad sätted on vajalikud lõike 2 punktis a osutatud meetme eesmärgi saavutamiseks ja sellega proportsionaalsed.
4. Kui see on kohaldatav, vaatab iga liikmesriik [üks aasta pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva] läbi direktiivi 66/401/EMÜ artikli 5, direktiivi 66/402/EMÜ artikli 5, direktiivi 2002/54/EÜ artikli 7, direktiivi 2002/55/EÜ artikli 24, direktiivi 2002/56/EÜ artikli 5 ja direktiivi 2002/57/EÜ artikli 7 kohaselt vastu võetud meetmed ning tunnistab need kehtetuks või muudab neid, et viia need vastavusse artiklites 7 ja 8 esitatud ja nende alusel vastu võetud tootmis- ja turustamisnõuetega.

Asjaomane liikmesriik teatab nendest meetmest komisjonile ja teistele liikmesriikidele.

Komisjon võib rakendusaktidega teha otsuse, et esimeses lõigus osutatud meetmed tuleb kehtetuks tunnistada või neid muuta, kui need on osutunud ebavajalikuks ja/või eesmärgiga ebaproportsionaalseks. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

Artikkel 37

Erakorralised meetmed

1. Kui taimse paljundusmaterjali tootmine ohustab tõenäoliselt tõsiselt inimeste, loomade või taimede tervist, keskkonda või muude liikide kasvatamist ning seda riski ei ole võimalik piisaval määral vähendada asjaomase liikmesriigi võetavate meetmete abil, võtab komisjon rakendusaktidega viivitamata vastu vajalikud ajutised erakorralised meetmed. Sellised meetmed peavad olema ajaliselt piiratud. Olenevalt olukorra tõsidusest võivad need hõlmata sätteid, millega piiratakse asjaomase taimse paljundusmaterjali turustamist, keelatakse see või kehtestatakse asjakohased tootmis- või turustamistingimused.

Komisjon võtab sellised meetmed omal algatusel või liikmesriigi taotluse alusel. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu, et vältida tõsist riski inimtervisele, võtab komisjon viivitamata vastu rakendusaktid vastavalt artikli 76 lõikes 3 viidatud korrale.

2. Kui liikmesriik teatab ametlikult komisjonile kiireloomuliste meetmete võtmise vajadusest ja komisjon ei ole toiminud lõike 1 kohaselt, võib liikmesriik võtta asjakohased ajutised erakorralised meetmed. Olenevalt olukorra tõsidusest võivad need hõlmata sätteid, millega piiratakse taimse paljundusmaterjali tootmist või turustamist selle liikmesriigi territooriumil, keelatakse see või kehtestatakse asjakohased tootmis- või turustamistingimused. Kõnealune liikmesriik teatab võetud meetmetest viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile ning põhjendab oma otsust.
3. Komisjon võib rakendusaktidega teha otsuse, et lõikes 2 osutatud riiklikud ajutised erakorralised meetmed tuleb kehtetuks tunnistada või neid muuta, kui ta leiab, et meetmed ei ole lõikes 1 osutatud asjaomast riski arvestades põhjendatud. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel. Asjaomane liikmesriik võib säilitada ajutised erakorralised riiklikud meetmed kuni käesolevas lõikes nimetatud rakendusakti(de) vastuvõtmise kuupäevani.

Artikkel 38

Ajutised katsed käesoleva määruse sätetele paremate alternatiivide leidmiseks

1. Erandina artiklitest 2, 5, 6, 7, 8 ja 20 võib komisjon rakendusaktidega teha otsuseid ajutiste katsete korraldamise kohta, et leida käesoleva määruse sätetele paremaid alternatiive seoses perekondade ja liikidega, mille suhtes määrust kohaldatakse, registreeritud sorti kuulumise nõudega, supereliit-, eliit-, sertifitseeritud ja standardmaterjali või -seemne tootmis- ja turustamisnõuetega ning supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali või seemne alla kuulumise nõudega.

Need katsed võivad seisneda tehnilistes või teaduslikes uuringutes, mille käigus analüüsitakse uute nõuete järgitavust ja asjakohasust võrdluses käesoleva määruse artiklites 2, 5, 6, 7, 8 ja 20 sätestatud nõuetega.

2. Lõikes 1 osutatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel ja neis sätestatakse üks või mitu järgmistest elementidest:

- a) asjaomased perekonnad või liigid;
- b) katsetingimused iga perekonna või liigi puhul;
- c) katse kestus;
- d) osalevate liikmesriikide seire- ja aruandluskohustused.

Nende õigusaktidega võetakse arvesse asjaomase taimse paljundusmaterjali tootmise meetodite arengut ning need põhinevad liikmesriikide tehtud võrdluskatsetel.

3. Komisjon vaatab kõnealuste katsete tulemused läbi ja koostab nende kohta kokkuvõtva aruande, kus osutatakse vajaduse korral artikli 2, 5, 6, 7, 8 või 20 muutmise vajadusele.

8. JAGU

IMPORT KOLMANDATEST RIIKIDEST

Artikkel 39

Import liidu nõuetega samaväärsuse alusel

1. Taimset paljundusmaterjali tohib kolmandatest riikidest importida üksnes juhul, kui lõike 2 alusel on kindlaks tehtud, et see vastab nõuetele, mis on samaväärsed liidus toodetava ja turustatava taimse paljundusmaterjali suhtes kohaldatavate nõuetega.

Kõnealune import ei ole aga lubatud ja lõike 2 alusel ei tunnustata samaväärsust säilitussegude puhul – nt artiklis 22 osutatud segud – ning sellise taimse paljundusmaterjali puhul, mille suhtes kohaldatakse artiklite 26–30 kohaseid erandeid.

2. Komisjon võib rakendusaktidega tunnustada, et kolmandas riigis või kolmanda riigi konkreetsetes piirkondades toodetud teatava perekonna, liigi või kategooria taimne paljundusmaterjal vastab nõuetele, mis on samaväärsed liidus toodetava ja turustatava taimse paljundusmaterjali suhtes kohaldatavate nõuetega; seejuures lähtub komisjon kõikidest järgmistest aspektidest:

- a) asjaomase kolmanda riigi esitatud teabe ja andmete põhjalik läbivaatamine;
- b) audit, mille komisjon on teinud asjaomases kolmandas riigis, kui komisjon on pidanud vajalikuks viia läbi audit, ja millest nähtub, et kõnealune taimne paljundusmaterjal vastab nõuetele, mis on samaväärsed liidus toodetava ja turustatava taimse paljundusmaterjali suhtes kohaldatavate nõuetega, ning
- c) seemnete puhul asjaolu, et asjaomane riik osaleb OECD rahvusvaheliseks kaubanduseks ette nähtud seemnete sordisertifitseerimise kavades ja rakendab Rahvusvahelise Seemnekontrolli Assotsiatsiooni (ISTA) meetodeid või vajaduse korral järgib Ametlike Seemneanalüütikute Assotsiatsiooni (AOSA) eeskirju.

Sel eesmärgil vaatab komisjon läbi järgmise:

- a) kolmanda riigi õigusaktid asjaomaste liikide kohta;
- b) kolmanda riigi pädevate asutuste ja kontrollitalituste struktuur, nende volitused, tagatised asjaomase sektori suhtes kohaldatavate kolmanda riigi õigusaktide kohaldamise ja täitmise tagamise kohta ning ametliku sertifitseerimise menetluse usaldusväärsus;
- c) asjaolu, kas kolmanda riigi pädevad asutused teevad piisavat ametlikku kontrolli asjaomaste liikide taimse paljundusmaterjali identifitseerimise ja kvaliteedi üle;
- d) kolmanda riigi antud tagatised selle kohta, et:
 - i) tingimused, mida kohaldatakse tootmiskohtade suhtes, kust taimset paljundusmaterjali liitu eksporditakse, vastavad nõuetele, mis on samaväärsed käesolevas artiklis osutatud nõuetega, ning
 - ii) kolmanda riigi pädevad asutused kohaldavad nende tootmiskohtade suhtes korrapärast ja tõhusat kontrolli.

Samuti võib komisjon teha auditeid, et kontrollida vastavust teise lõigu punktidele b–d.

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

3. Lõikes 2 osutatud rakendusaktis võidakse sätestada üks või mitu järgmist elementi, kui see on vastava taimse paljundusmaterjali puhul asjakohane:

- a) kolmandates riikides tootmiskohas tehtava kontrolliga seotud tingimused;
- b) seemnete korral tingimused, mille alusel kolmas riik väljastab ISTA sertifikaadi;
- c) veel lõplikult sertifitseerimata seemnega seotud tingimused;
- d) taimse paljundusmaterjali pakendamise, pitseerimise ja märgistamisega seotud tingimused;
- e) taimse paljundusmaterjali tootmise, identsuse ja turustamisega seotud tingimused lisaks nendele, mis on ette nähtud kolmanda riigi õigusaktidega, kui see on vajalik selleks, et käsitleda kõnealuse taimse paljundusmaterjali identsuse ja kvaliteediga seotud konkreetseid aspekte;
- f) nõuded, mida kõnealust taimset paljundusmaterjali tootvad ja turustavad ettevõtjad peavad täitma.

4. Komisjon võib rakendusaktidega tunnustada, et kolmandas riigis tehtav sordi säilitamise kontroll annab samad tagatised nagu on ette nähtud artikli 72 lõigetega 1, 2 ja 4, kui riiklikus sordiregistris või liidu sordiregistris registreeritud sorte säilitatakse asjaomases kolmandas riigis.

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

Artikkel 40

Kolmandatest riikidest imporditud taimse paljundusmaterjali märgistamine ja selle kohta esitatav teave

1. Artiklis 39 osutatud supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemneid tohib kolmandatest riikidest importida üksnes juhul, kui neil on OECD etikett.
Artiklis 39 osutatud supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali tohib kolmandatest riikidest importida üksnes juhul, kui sellel on asjaomase kolmanda riigi pädeva asutuse väljastatud ametlik etikett.
Need etiketid peavad sisaldama kogu järgmist teavet:
 - a) märke „Vastab ELi eeskirjadele ja standarditele“;
 - b) asjaomase taimse paljundusmaterjali liik, sort, kategooria ja partiinumber;
 - c) konteinerites või pakendites turustamise korral konteineri või pakendi sulgemise kuupäev;
 - d) kolmas riik, kus taimne paljundusmaterjal toodeti, ja selle pädev asutus;
 - e) kui see on kohaldatav, siis viimane kolmas riik, kust taimne paljundusmaterjal imporditi, ning viimane kolmas riik, kus taimne paljundusmaterjal toodeti;
 - f) seemnete korral imporditud seemnete deklareeritud neto- või brutomass või imporditud seemnepartiide deklareeritud arv;
 - g) taimse paljundusmaterjali importija nimi.
2. Artiklis 39 osutatud standardseemet ja -materjali tohib kolmandatest riikidest importida üksnes juhul, kui sellel on kogu järgmist teavet sisaldav ettevõtja etikett:
 - a) märke „Vastab ELi eeskirjadele ja standarditele“;
 - b) asjaomase taimse paljundusmaterjali liik, sort, kategooria ja partiinumber;
 - c) konteinerites või pakendites turustamise korral konteineri või pakendi sulgemise kuupäev;
 - d) kolmas riik, kus seeme/materjal toodeti;
 - e) kui see on kohaldatav, siis viimane kolmas riik, kust taimne paljundusmaterjal imporditi, ning viimane kolmas riik, kus taimne paljundusmaterjal toodeti;
 - f) seemnete korral imporditud seemnete deklareeritud neto- või brutomass või imporditud seemnepartiide deklareeritud arv;
 - g) taimse paljundusmaterjali importija nimi.
3. Taimset paljundusmaterjali tohib liitu importida üksnes juhul, kui importija on edastanud lõikes 1 või 2 osutatud teabe elektrooniliselt impordiliikmesriigi pädevale asutusele.
4. Liikmesriigid teatavad määruse (EL) 2017/625 artikli 131 kohase ametliku kontrolli teabehaldussüsteemi kaudu viivitamata kõigist juhtumitest, mille puhul on kindlaks tehtud, et imporditud taimne paljundusmaterjal ei vasta lõigete 1 ja 2 nõuetele.

III PEATÜKK

ETTEVÕTJATELE ESITATAVAD NÕUDED

Artikkel 41

Taimset paljundusmaterjali tootvate ettevõtjate kohustused

Taimset paljundusmaterjali tootvad ettevõtjad peavad:

- a) olema asutatud liidus;
- b) olema registreeritud määruse (EL) 2016/2031 artikli 65 kohases registris kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 66;
- c) olema isiklikult kättesaadavad, et teha pädevate asutustega koostööd ametlike kontrollide hõlbustamiseks, või määranud selleks mõne muu isiku;
- d) tegema kindlaks tootmisprotsessi või turustamise kriitilised punktid, mis võivad mõjutada taimse paljundusmaterjali identsust ja kvaliteeti;
- e) säilitama punktis b osutatud kriitiliste punktide seire andmeid ja esitama need taotluse korral kontrollimiseks pädevatele asutustele;
- f) tagama, et taimse paljundusmaterjali partiid on eraldi identifitseeritavad;
- g) säilitama ajakohast teavet taimse paljundusmaterjali tootmiseks kasutatavate valduste ja muude kohtade aadressi kohta;
- h) tagama, et pädevatel asutustel on juurdepääs tootmiseks kasutatavatele valdustele ja muudele kohtadele, sh lepinguliste kolmandate isikute valdustele ja põldudele, ning seireandmetele ja kõigile seotud dokumentidele;
- i) võtma vajaduse korral meetmeid taimse paljundusmaterjali identsuse säilitamiseks kooskõlas käesoleva määruse nõuetega;
- j) tegema pädevatele asutustele taotluse korral kättesaadavaks kõik kolmandate isikutega sõlmitud lepingud.

Artikkel 42

Jälgitavus

1. Ettevõtjad tagavad, et taimne paljundusmaterjal on kõigis tootmis- ja turustamisetappides jälgitav.
2. Lõike 1 kohaldamiseks säilitavad ettevõtjad teavet, mis võimaldab teha kindlaks:
 - a) ettevõtjad, kellelt nad on saanud asjaomased seemned ja asjaomase materjali;
 - b) isikud, kellele on tarnitud taimset paljundusmaterjali ja asjaomast taimset paljundusmaterjali, välja arvatud lõppkasutajate korral.
 Taotluse korral teevad nad sellise teabe pädevatele asutustele kättesaadavaks.
3. Ettevõtjad säilitavad lõikes 2 osutatud andmeid taimse paljundusmaterjali ja ettevõtjate kohta kolme aasta jooksul pärast vastava materjali saamist/tarnimist.

Artikkel 43

Iga-aastane teavitamine supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemne ja materjali kavatselt tootmisest ja sertifitseerimisest

Igal aastal teavitavad ettevõtjad pädevat asutust järgmisest:

- a) kavatsus toota supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali või seemet, vähemalt kuu aega enne kõnealuse tootmise algust, ning
- b) supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud materjali tootmine, mida alustati varasematel aastatel ja mida asjaomasel aastal jätkatakse.

Teates märgitakse asjaomased taimeliigid, -sordid ja -kategooriad ning täpne tootmiskoht.

IV PEATÜKK

SORDI REGISTREERIMINE

1. JAGU

SORDIREGISTRID

Artikkel 44

Riiklike sordiregistrite loomine

1. Iga liikmesriik loob ja avaldab ühtse elektroonilise riikliku sordiregistri (edaspidi „riiklik sordiregister“) ja hoiab seda ajakohasena; register sisaldab järgmist:
 - a) kõik artiklites 55–68 sätestatud menetluse alusel registreeritud sordid;
 - b) artikli 26 kohased säilitussordid, mis on registreeritud artikli 53 alusel.
2. Kooskõlas käesoleva määrusega tohib liidus toota ja turustada taimset paljundusmaterjali, mis kuulub vähemalt ühes riiklikus sordiregistris registreeritud sorti.
3. Pärast riiklike sordiregistrite loomist ja ka pärast nende ajakohastamist teatavad liikmesriigid nendest viivitamata komisjonile artikli 45 kohasesse liidu sordiregistrisse kandmiseks.
4. Käesolev artikkel ning artiklid 45–74 ei pruugi olla kohaldatavad sortide suhtes, mis on aretatud üksnes hübriidsortide koostisosadena.

Artikkel 45

Liidu sordiregistri loomine

1. Komisjon loob ja avaldab ühtse elektroonilise sordiregistri (edaspidi „liidu sordiregister“) ja hoiab seda ajakohasena.
2. Liidu sordiregister sisaldab riiklikesse sordiregistritesse kantud ja kooskõlas artikliga 44 teatatud sorte.

Liidu sordiregister võib olla juurdepääsetav elektroonilise portaali kaudu, kus on kättesaadavad muud registrid, nt sordikaitse, kultiveerimismaterjali või muude taimede registrid.

Artikkel 46

Riiklike sordiregistrite ja liidu sordiregistri sisu

1. Riiklikud sordiregistrid ja liidu sordiregister sisaldavad artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud sortide puhul kõiki VII lisas sätestatud andmeid.

Artikli 44 lõike 1 punktis b osutatud säilitussortide puhul esitatakse nendes registrites vähemalt lühike kokkuvõte ametlikult tunnustatud kirjeldusest, algne päritolupiirkond, sordinimi ja isik, kes sorti säilitab.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakt VII lisa muutmiseks, võttes arvesse tehnika ja teaduse arengut ning lähtudes saadud kogemustest, mis osutavad sellele, et pädevad asutused ja ettevõtjad vajavad registreeritud sortide kohta täpsemat teavet.

2. JAGU

SORTIDE REGISTREERIMISE NÕUDED

Artikkel 47

Riiklikesse sordiregistritesse kandmise nõuded

1. Sordid kantakse kooskõlas artiklitega 55–68 riiklikusse sordiregistrisse üksnes juhul, kui:
 - a) neil on:
 - i) ametlik kirjeldus, mis tõendab vastavust artiklites 48, 49 ja 50 sätestatud eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse nõuetele, ning sordi viljelus- ja kasutusväärtus on küllaldane, et vastata nõuetele, mis on sätestatud artiklis 52, või
 - ii) artikli 53 kohane ametlikult tunnustatud kirjeldus, kui tegemist on säilitussordiga;
 - b) neil on sordinimi, mis on artikli 54 nõuete kohaselt sobiv;
 - c) kui sordid sisaldavad geneetiliselt muundatud organisme või koosnevad nendest, siis tohib asjaomases liikmesriigis seda organismi kasvatada direktiivi 2001/18/EÜ artikli 19 või määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklite 7 ja 19 alusel või, kui see on asjakohane, asjaomases liikmesriigis kooskõlas direktiivi 2001/18/EÜ artikliga 26b;
 - d) kui sordid sisaldavad määruse (EL) .../... (väljaannete talitus: palun märkida viide uusi genoomikameetodeid käsitlevale määrusele) artikli 3 punktis 7 määratletud 1. kategooria UGM-taimi või koosnevad nendest, on kõnealuse taime puhul selle määruse artikli 6 või 7 alusel kinnitatud 1. kategooria UGM-taime staatus või see on selliste taimede järglane;
 - e) kui sordid sisaldavad määruse (EL) .../... (väljaannete talitus: palun märkida viide uusi genoomikameetodeid käsitlevale määrusele) artikli 3 punktis 8 määratletud 2. kategooria UGM-taimi või koosnevad nendest, on kõnealuse taime puhul antud luba selle määruse III peatüki alusel;
 - f) kui sordid on herbitsiiditolerantsed, kasvatatakse neid taimse paljundusmaterjali tootmiseks ja mis tahes muul otstarbel tingimustes, mis on vastu võetud lõike 3 alusel, või kui selliseid tingimusi ei ole vastu võetud, siis tingimustes, mille on vastu võtnud registreerimise eest vastutavad pädevad asutused, et vältida herbitsiiditolerantse umbrohu teket nende sortide kasutamise tõttu;
 - g) kui sortidel on konkreetsed omadused (v.a punktis f osutatud omadused), mis võivad põhjustada soovimatut põllumajanduslikku mõju, siis kasvatatakse neid taimse paljundusmaterjali tootmiseks ja mis tahes muul otstarbel tingimustes, mis on vastu võetud lõike 3 alusel, või kui selliseid tingimusi ei ole vastu võetud, siis tingimustes, mille on vastu võtnud registreerimise eest vastutavad pädevad asutused, et vältida kõnealust soovimatut põllumajanduslikku mõju, nt asjaomaste sortide taimekahjustajate resistentsuse teke või soovimatu mõju tolmeldajatele.

Sorti ei tohi registreerida ühtaegu ametliku kirjelduse ja ametlikult tunnustatud kirjeldusega.

2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu erinõuded järgmise kohta:
- a) sordi eristatavus, ühtlikkus ja püsivus perekonna või liigi puhul, nagu on osutatud lõike 1 punktis a, lähtudes Rahvusvahelise Uute Taimesortide Kaitse Liidu (UPOV) kohaldatavatest protokollidest, Ühenduse Sordiameti kehtestatud protokollidest või muudest asjaomastest tehnilistest ja teaduslikest tõenditest, ning
 - b) eristatavus, ühtlikkus ja püsivus perekondade ja liikide kaupa, nagu on osutatud punktis a, määruse (EL) 2018/848 artikli 3 kohaste mahepõllumajanduslikuks tootmiseks sobivate mahepõllumajanduslike sortide puhul; seejuures lähtutakse UPOV või Ühenduse Sordiameti kehtestatud kohaldatavatest protokollidest ning eeskätt kohandatakse ühtlikkusega seotud nõudeid.

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

Nendega kohandatakse vastavaid nõudeid vajaduse korral rahvusvaheliste standardite ning uute teaduslike ja tehniliste teadmiste arenguga.

Lõike 2 punktis b osutatud nõuete kehtestamiseni hinnatakse mahepõllumajanduslikuks tootmiseks sobivate sortide (v.a artikli 68 lõikes 1 osutatud sortide) ühtlikkust mittesordiehtsate taimede põhjal. Isetolmlevate liikide puhul kohaldatakse 10 % populatsioonistandardit ja vähemalt 90 % usutavuse läve. Vabalt tolmlivate (risttolmlivate) liikide puhul kohaldatakse 20 % populatsioonistandardit ja vähemalt 80 % usutavuse läve.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust ja näha ette minimaalsed kasvatustingimused, mille pädevad asutused võtavad vastu lõike 1 punktide f ja g alusel, seoses järgmisega:
- i) põldudel võetavad meetmed, sh külvikord;
 - ii) seiremeetmed ning
 - iii) meetod, millega teatatakse punktis i osutatud tingimustest komisjonile ja teistele liikmesriikidele;
 - iv) eeskirjad, mille alusel ettevõtjad teatavad pädevatele asutustele punktis i osutatud tingimuste kohaldamisest;
 - v) punktis i osutatud tingimuste märkimine riiklikes sordiregistrites.

Need tingimused peavad põhinema uusimatel teaduslikel ja tehnilistel teadmistel.

4. Sordi kandmiseks riiklikusse sordiregistrisse aktsepteerib pädev asutus ilma täiendava läbivaatamiseta teise liikmesriigi pädeva asutuse koostatud ametlikku kirjeldust või teise liikmesriigi pädeva asutuse tehtud ametlikku kontrolli kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse nõuete osas, nagu on osutatud lõike 1 punkti a alapunktis i.

Artikkel 48

Eristatavus

1. Artikli 47 lõike 1 punktis a osutatud ametliku kirjelduse eesmärgil käsitatakse sorti eristatavana juhul, kui see eristub teatavast genotüübist või genotüüpide

kombinatsioonist tulenevate tunnuste poolest selgelt mis tahes muust sordist, mille olemasolu on artikli 58 kohaselt kindlaks määratud taotluse esitamise kuupäeva seisuga üldiselt teada.

2. Lõikes 1 osutatud muu sordi olemasolu käsitatakse üldiselt teadaolevana, kui täidetud on üks või enam järgmistest tingimustest:
 - a) sort on kantud mõnesse riiklikusse sordiregistrisse;
 - b) selle sordi puhul on liidus esitatud taotlus sordi registreerimiseks või sordikaitsetaotlus või
 - c) selle sordi puhul on liidus olemas ametlik kirjeldus, see on kogu maailmas üldiselt tuntud või tehtud on registreerimiskatsed vastavalt artiklile 59.
3. Lõike 2 punkti c kohaldamisel teeb (teevad) registreerimiskatsete eest vastutav(ad) isik(ud) katsetatud sordi ametliku kirjelduse pädevatele asutustele kättesaadavaks.

Artikkel 49

Ühtlikkus

Ametliku kirjelduse eesmärgil käsitatakse sorti ühtlikuna juhul, kui sellel on paljundamise eripärast ja sordi tüübist tulenevat eeldatavat varieeruvust arvesse võttes piisavalt ühtlased sordi eristatavuse kontrollimisel määratavad ja mis tahes muud ametlikus kirjelduses esitatavad omadused.

Artikkel 50

Püsivus

Ametliku kirjelduse eesmärgil käsitatakse sorti püsivana juhul, kui sordi eristatavuse kontrollimisel määratavad ja mis tahes muud ametlikus kirjelduses esitatavad omadused püsivad pärast korduvat paljundamist või paljundustsükli korral iga paljundustsükli lõpus muutumatuna.

Artikkel 51

Antud sordikaitse

Kui sordile on antud sordikaitse määruse (EÜ) nr 2100/1994 artikli 62 või liikmesriigi õigusakti alusel, käsitatakse seda sorti ametliku kirjelduse eesmärgil eristatava, ühtliku ja püsivana ning loetakse, et sellel on sobiv sordinimi artikli 47 lõike 1 punkti b kohaldamiseks.

Artikkel 52

Kestlikkusepõhine viljelus- ja kasutusväärtus

1. Artikli 47 lõike 1 punkti c kohaldamisel loetakse kestlikkusepõhine viljelus- ja kasutusväärtus sordi puhul küllaldaseks juhul, kui võrreldes asjaomase liikmesriigi riiklikus sordiregistris registreeritud sama liigi muude sortidega on selle omadused tervikuna selgelt paremad, võttes arvesse kestlikku viljelust ja kasutusalasid, milleks põllumajanduskultuure, muid taimi või nendest saadud tooteid on võimalik kasutada.

Esimeses lõigus osutatud omadused on olenevalt liigist, piirkonnast, agroökoloogilistest tingimustest ja asjaomastest kasutusaladest järgmised:

 - a) saagikus, sh saagikuse stabiilsus ja saagikus vähese sisendiga tingimustes;

- b) biootilise stressi (sh nematoodidest, seentest, bakteritest, viirustest, putukatest ja muudest taimekahjustajatest põhjustatud taimehaigused) taluvus / vastupidavus biootilise stressile;
 - c) abiootilise stressi (sh kliimamuutuste tingimustega kohanemine) taluvus / vastupidavus abiootilisele stressile;
 - d) loodusvarade, nt vee ja toitainete tõhusam kasutamine;
 - e) väiksem väliste sisendite, nt taimekaitsevahendite ja väetiste vajadus;
 - f) omadused, mis suurendavad ladustamise, töötlemise ja jaotamise kestlikkust;
 - g) kvaliteedi- või toiteomadused.
2. Lõike 1 kohaldamiseks võivad liikmesriigid teha koostööd sarnaste agroökoloogiliste tingimustega liikmesriikidega. Need liikmesriigid võivad luua ühisraja tised kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse kontrollimiseks.
3. Komisjonil on õigus võtta artikli 75 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, et kehtestada:
- a) lõikes 1 osutatud kontrolli miinimumnõuded;
 - b) lõike 1 punktides a–g loetletud omaduste hindamise meetodid;
 - c) kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse kontrollimise tulemuste hindamise ja nendest teatamise standardid.

Nende delegeeritud õigusaktidega kohandatakse punktides a–c osutatud meetodeid ja standardeid tehnika või teaduse arenguga ning liidu uute poliitikapõhimõtete või eeskirjadega kestliku põllumajanduse valdkonnas.

Kui sellised eeskirjad ei ole veel kehtestatud, võivad liikmesriigid need oma vastavate territooriumide jaoks vastu võtta. Liikmesriigid teavitavad nendest komisjoni ja teisi liikmesriike.

Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta otsuse, mille kohaselt liikmesriik peab sellised eeskirjad kehtetuks tunnistama või neid muutma, kui neid ei peeta olemasolevate teaduslike ja tehniliste tõendite alusel sobivaks, et kontrollida sordi kestlikkusepõhist viljelus- ja kasutusväärtust. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

4. Määruse (EL) 2018/848 artikli 3 punktis 19 määratletud mahepõllumajanduslikuks tootmiseks sobivate mahepõllumajanduslike sortide registreerimiseks kontrollitakse kestlikkusepõhist viljelus- ja kasutusväärtust mahepõllumajanduslikes tingimustes kooskõlas selle määrusega ning eeskätt selle määruse artikli 5 punktide d, e, f ja g, artikli 12 ning II lisa I osaga.

Kui pädevad asutused ei suuda korraldada kontrolli mahepõllumajanduslikes tingimustes või teatavate omaduste, sealhulgas haigustele vastuvõtlikkuse kontrollimist, võib katsed teha vähese sisendiga tingimustes ja üksnes katsete tegemiseks hädavajaliku pestitsiidide ja muude väliste sisendite kasutamisega.

Artikkel 53

Säilitussortide registreerimine

1. Erandina artiklitest 48, 49, 50 ja 52, artikli 55 lõikest 2 ning artiklitest 56, 57 ja 59–65 registreeritakse säilitussort riiklikus sordiregistris, kui see vastab järgmistele tingimustele;
 - a) sellel on ametlikult tunnustatud kirjeldus, milles täpsustatakse omadused, mille alusel sort liigitatakse säilitussordiks artikli 3 punktis 29 määratletud tähenduses;
 - b) selle puhul on olemas teave algse päritolupiirkonna kohta;
 - c) sellel on artiklile 54 vastav sordinimi;
 - d) seda säilitatakse liidus.
2. Säilitussort kantakse riiklikusse sordiregistrisse liidus asutatud ettevõtja taotluse alusel. Taotlus peab sisaldama kõiki lõike 1 punktides a–d osutatud elemente.

Pärast lõikele 1 vastavuse kontrollimist nõustub pädev asutus säilitussordi registreerimisega või keeldub sellest.
3. Sorti ei kanta riiklikusse sordiregistrisse säilitussordina juhul, kui:
 - a) see on juba kantud liidu sordiregistrisse ametliku kirjeldusega sordina vastavalt artikli 44 lõike 1 punktile a või see on liidu sordiregistris ametliku kirjeldusega sordina kustutatud viimase kahe aasta jooksul või kahe aasta jooksul alates artikli 71 lõike 2 kohase tähtaja lõppemisest, või
 - b) see on võetud määruses (EÜ) nr 2100/94 sätestatud ühenduse sordikaitse alla või riikliku sordikaitse alla või kõnealuse kaitse alla võtmise taotlus on läbivaatamisel.
4. Lõike 1 punktis a osutatud ametlikult tunnustatud kirjeldus peab põhinema mitteametlike katsete tulemustel, kasvatamise, paljundamise ja kasutamise käigus praktiliste kogemuste põhjal saadud teadmistel või muul teabel, eeskätt taimede geneetiliste ressurssidega tegelevatelt asutustelt või liikmesriikide asjaomastelt tunnustatud organisatsioonidelt saadud teabel.

Komisjon võib rakendusaktidega kindlaks määrata omadused ja teabe, mida kõnealune kirjeldus peab sisaldama, kui see on konkreetsete liikide puhul asjakohane. Sellised rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.
5. Säilitussordi säilitamise eest vastutav isik säilitab sordi proove ning teeb need pädevatele asutustele taotluse korral kättesaadavaks.

Artikkel 54

Sordinimede sobivus

1. Artikli 47 lõike 1 punkti b kohaldamisel ei peeta sordinime nõuetele vastavaks, kui:
 - a) selle kasutamise liidu territooriumil välistab kolmanda isiku varasem õigus;
 - b) see võib põhjustada kasutajatele raskusi sordinime eristamisel või taasesitamisel;
 - c) see on identne või võib segi minna sordinimega,
 - i) mille all sama liigi või lähedalt seotud liigi mõni muu sort on kantud riiklikku sordiregistrisse või liidu sordiregistrisse või

- ii) mille all mõne muu sordi materjal on tehtud kättesaadavaks liikmesriigi või Rahvusvahelise Uute Taimesortide Kaitse Liitu kuuluva riigi turul, välja arvatud juhul, kui punktis i või ii osutatud sorti ei ole enam olemas ja selle sordinimi ei oma erilist tähtsust;
 - d) see on identne või võib segi minna muude sordinimedega, mida tavaliselt kasutatakse kauba turul kättesaadavaks tegemisel või mille kasutamine peab jääma liidu õigusaktide kohaselt vabaks;
 - e) see on mõnes liikmesriigis vastuolus heade kommete või avaliku korraga;
 - f) see võib olla eksitav või tekitada segadust sordi omaduste, väärtuse või ehtsuse suhtes või aretaja isiku suhtes.
2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist loetakse sordinimi juhul, kui sort on juba kantud teiste liikmesriikide sordiregistritesse, nõuetele vastavaks üksnes siis, kui see on identne nendes registritesse kantud nimedega.
- Käesolevat lõiget ei kohaldata juhul, kui:
- a) sordinimi võib ühes või mitmes liikmesriigis olla eksitav või tekitada asjaomase sordi puhul segadust või
 - b) selle nime vaba kasutamist seoses kõnealuse sordiga takistavad kolmandate isikute õigused.
3. Kui pädev asutus teeb pärast sordi registreerimist kindlaks, et sordinimi ei olnud registreerimise ajal lõigete 1 ja 2 kohaselt sobiv, peab taotleja esitama uue sordinime taotluse. Pädev asutus teeb kõnealuse taotluse kohta otsuse pärast konsulteerimist Ühenduse Sordiametiga.
- Pädev asutus võib anda loa eelmise sordinime ajutiseks kasutamiseks.
4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakte, et käesolevat määrust täiendada ja sätestada konkreetsed sordinimede sobivuse kriteeriumid seoses järgmisega:
- a) nende seos kaubamärkidega;
 - b) nende seos põllumajandustoodete geograafiliste tähiste või päritolunimetustega;
 - c) varasemate õiguste omajate kirjalik nõusolek, et kõrvaldada takistused sordinime sobivusele;
 - d) kindlaksmääramine, kas sordinimi on eksitav või segadust tekitav, nagu on osutatud lõike 1 punktis f, ning
 - e) sordinime kasutamine koodi kujul.

3. JAGU

SORTIDE RIIKLIKES SORDIREGISTRITES REGISTREERIMISE MENETLUS

Artikkel 55

Taotluste esitamine

Iga liidus asutatud ettevõtja võib esitada pädevale asutusele elektroonilise taotluse sordi registreerimiseks riiklikus sordiregistris.

Sellise taotluse esitamise eest võidakse taotlejalt nõuda pädeva asutuse kehtestatud lõivu.

Artikkel 56

Sordi registreerimise taotluse sisu

1. Taotlus sordi registreerimiseks riiklikus sordiregistris peab sisaldama järgmist:
 - a) registreerimisavaldus;
 - b) botaanilise taksoni nimi, millesse sort kuulub;
 - c) vajaduse korral taotleja registreerimisnumber, tema nimi ja aadress või, kui see on asjakohane, ühistaotlejate nimed ja aadressid, ning esindaja volikirjad;
 - d) kavandatav sordinimi;
 - e) sordi säilitamise eest vastutava isiku nimi ja aadress ning vajaduse korral selle isiku registreerimisnumber;
 - f) sordi põhiomaduste kirjeldus, teave selle kohta, kas see on kohanenud üksnes kindlate aastaegade, ning täidetud tehniline küsimustik (kui see on olemas);
 - g) sordi säilitamise menetluse kirjeldus;
 - h) sordi aretamise koht ja vajaduse korral selle konkreetne päritolupiirkond;
 - i) teave selle kohta, kas sort on kantud mõne teise liikmesriigi sordiregistrisse või kas taotlejal on teada, kas esitatud on taotlus sordi registreerimiseks mõnes nendest registritest;
 - j) kui sort sisaldab geneetiliselt muundatud organismi või koosneb sellest – tõendid selle kohta, et seda geneetiliselt muundatud organismi on lubatud liidus kasvatada kooskõlas direktiiviga 2001/18/EÜ või määrusega (EÜ) nr 1829/2003 või, kui see on asjakohane, asjaomases liikmesriigis kooskõlas direktiivi 2001/18/EÜ artikliga 26b;
 - k) kui taotlus on seotud säilitussortidega – teave ametlikult tunnustatud sordikirjelduse koostamise kohta, tõendid selle kirjelduse kohta ja kõik dokumendid või väljaanded, mis seda toetavad;
 - l) kui taotlus on seotud sortidega, millele on antud sordikaitse määruse (EÜ) nr 2100/94 või liikmesriigi õigusaktide alusel – tõendid selle kohta, et sort on sordikaitse all, ning vastav ametlik kirjeldus;
 - m) kui sort sisaldab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) .../...²⁶ (väljaannete talitus: palun märkida viide uusi genoomikameetodeid käsitlevale määrusele) artikli 3 punktis 7 määratletud 1. kategooria UGM-taime või koosneb sellest – tõendid selle kohta, et kõnealuse taime puhul on selle määruse artikli 6 või 7 alusel kinnitatud 1. kategooria UGM-taime staatus või see on sellis(t)e taime(de) järglane;
 - n) kui sort sisaldab määruse (EL) .../... (väljaannete talitus: palun märkida viide uusi genoomikameetodeid käsitlevale määrusele) artikli 3 punktis 8 määratletud 2. kategooria UGM-taime või koosneb sellest – märga selle kohta;

²⁶

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../.... ... (....., lk).

- o) sordi kavandav kasutusala või kasvatustingimused, kui see on artikli 47 lõike 2 alusel kohaldatav.
2. Sordi riiklikus sordiregistris registreerimise taotlusele lisatakse proov, mida kasutatakse sordi registreerimiskatsetes. Asjaomase liikmesriigi pädev asutus määrab kindlaks kõnealuse proovi esitamise tähtaja ning nõutava kvaliteedi ja koguse.

Artikkel 57

Taotluse hindamine

1. Asjaomase liikmesriigi pädev asutus registreerib ja vaatab läbi kõik artikli 55 kohased taotlused, et teha kindlaks, kas need vastavad artiklis 56 sätestatud nõuetele.
2. Kui taotlus ei vasta artiklis 56 sätestatud nõuetele, annab pädev asutus taotlejale võimaluse taotlust kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul vastavalt vajadusele parandada. Kui taotlus ei vasta kõnealuse ajavahemiku lõppedes kõnealustele nõuetele, lükkab pädev asutus taotluse tagasi ja lõpetab sordi registreerimise.

Artikkel 58

Registreerimistaotluse esitamise kuupäev

Registreerimistaotluse esitamise kuupäev on kuupäev, mil asjaomase liikmesriigi pädev asutus saab kätte artiklis 56 sätestatud nõuetele täielikult vastava taotluse.

Pädevad asutused saadavad taotluse esitajale viivitamata kinnituse taotluse eduka esitamise kohta, sealhulgas teabe esitamiskuupäeva kohta.

Artikkel 59

Sordi registreerimiskatsed

1. Kui taotluse hindamise tulemusena leitakse, et taotlus vastab artiklis 56 sätestatud nõuetele, tehakse sordi puhul registreerimiskatsed.

Registreerimiskatsete tegemiseks kasvatatakse sorti selle kavandavates kasutus- ja kasvatustingimustes. Täiendavate vahenditena võidakse kasutada muid viise, sealhulgas biomolekulaarseid meetodeid, kui see on asjakohane registreerimiskatsete, asjaomase liigi või kontrollitavate omaduste seisukohast vastavalt artikli 47 lõikes 2 osutatud rakendusaktile, milles käsitletakse eristatavust, ühtlikkust ja püsivust.

Registreerimiskatsetes kontrollitakse järgmist:

- a) vastavus artiklites 48–50 sätestatud nõuetele sordi eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse kohta;
 - b) kas sordil on kooskõlas artikliga 52 kestlikkusepõhine viljelus- ja kasutusväärtus, kui tegemist on artikli 47 lõike 1 punkti a alapunktis ii osutatud sordiga.
2. Lõikes 1 osutatud registreerimiskatsed teeb pädev asutus kooskõlas artikliga 60, välja arvatud juhul, kui kohaldatakse artikli 61 lõikes 1 osutatud erandit.
 3. Kui sordi puhul on juba kättesaadav Ühenduse Sordiameti või muu pädeva asutuse koostatud ametlik aruanne eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse kohta, võtab pädev asutus selles aruandes esitatud järeldusi registreerimiskatsete läbiviimisel arvesse.

4. Lõikes 1 osutatud registreerimiskatsete eest võidakse taotlejalt nõuda pädeva asutuse kehtestatud tasu.

Artikkel 60

Pädeva asutuse valduste audit

Asjaomase liikmesriigi pädev asutus võib artiklites 48–50 osutatud eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse nõuetele vastavuse kontrollimiseks registreerimiskatseid teha alles pärast seda, kui selleks otstarbeks ette nähtud valdused ja töökorraldus on Ühenduse Sordiameti või komisjoni tehtud auditi tulemusena tunnistatud sobivaks kõnealuste katsete tegemiseks.

Esimeses lõigus osutatud auditi põhjal võib komisjon soovitada pädevale asutusele vajaduse korral meetmeid, et tagada pädeva asutuse valduste ja töökorralduse sobivus. Komisjon võib teha täiendavaid auditeid ning soovitada vajaduse korral pädevatele asutustele parandusmeetmeid, et tagada oma valduste ja töökorralduse sobivus.

Artikkel 61

Taotlejale loa andmine kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse registreerimiskatsete tegemiseks

1. Erandina artikli 59 lõikest 2 võib registreerimiskatsed sordi kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse kindlakstegemiseks kooskõlas artikliga 52 või osa nendest katsetest teha taotleja, kui:
 - a) see taotleja on saanud loa asjaomase liikmesriigi pädevalt asutuselt;
 - b) need katsed tehakse asjaomase pädeva asutuse ametliku järelevalve ja juhendamise all ning
 - c) need katsed toimuvad sel otstarbel ette nähtud valdustes.
2. Enne kui pädev asutus annab loa teha registreerimiskatseid aretaja valdustes, korraldab ta taotleja valduste, ressursside ja organisatoorse suutlikkuse auditi. Auditi käigus kontrollitakse, kas valdused, laboriruumid, töökorraldus ja tootmiskatsete tegemise viis on sobivad registreerimiskatsete tegemiseks aretaja valdustes, et tõendada vastavust artikli 52 kohastele kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse nõuetele.
3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakte, et käesolevat määrust täiendada ja sätestada eeskirjad lõikes 2 osutatud auditi kohta.
4. Lõikes 2 osutatud auditi põhjal võib pädev asutus soovitada taotlejale vajaduse korral meetmeid, et taotleja valdused ja töökorraldus oleksid sobivad katsete läbiviimiseks.
5. Pädev asutus võib lõikes 2 osutatud auditi kõrval teha täiendavaid auditeid ja vajaduse korral soovitada taotlejal võtta kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul meetmeid oma valduste ja töökorralduse parandamiseks. Kui pädev asutus järeltab selle ajavahemiku lõppedes, et taotleja valdused ja töökorraldus ei ole sobivad, võib ta lõikes 1 osutatud loa kehtetuks tunnistada või seda muuta.

Artikkel 62

Täiendavad normid registreerimiskatsete kohta

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 75 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse artiklis 59 sätestatud nõudeid registreerimiskatsete kohta. Nendes delegeeritud õigusaktides võidakse käsitleda järgmist:
 - a) pädeva asutuse või taotleja töötajate kvalifikatsioon, väljaõpe ja tegevused artiklis 61 osutatud registreerimiskatsete jaoks;
 - b) registreerimiskatsete jaoks vajalik varustus, sealhulgas laborid katsete tegemiseks;
 - c) sordi võrdluskogu loomine, et võrrelda katsetatavat sorti muude sortidega ja hinnata selle eristatavust, ning sellise võrdluskogu säilitamise korraldus;
 - d) kvaliteedijuhtimissüsteemide loomine, sealhulgas tegevuste register ja registreerimiskatsetes järgitavad protokollid või juhendid;
 - e) konkreetsete perekondade või liikide tootmiskatsete ja laborikatsete tegemine, sh biomolekulaarsete meetodite abil.Nende delegeeritud õigusaktidega võetakse arvesse olemasolevaid rahvusvahelisi tehnilisi ja teaduslikke protokolle.
2. Kui lõike 1 kohaselt ei ole nõudeid vastu võetud, tehakse registreerimiskatsed kooskõlas riiklike protokollidega, milles käsitletakse lõike 1 punktides a–e osutatud elemente.

Artikkel 63

Konfidentsiaalsus

1. Kui artiklis 59 osutatud registreerimiskatsete käigus osutub vajalikuks kontrollida genealoogilisi komponente, käsitatakse sellise kontrollimise tulemusi ja genealoogiliste komponentide kirjeldust konfidentsiaalsena, kui taotleja seda nõuab.
2. Taimse paljundusmaterjali selliste sortide puhul, mis on mõeldud üksnes tööstuslikuks kasutamiseks ette nähtud põllumajandusliku tooraine tootmiseks, käsitatakse registreerimiskatsete teatavaid elemente ja selliste sortide kavandatavaid kasutusalasid taotleja nõudmise korral konfidentsiaalsena, kui nende avalikustamine võib kahjustada taotleja konkurentsiseisundit.
3. Käesolev artikkel ei piira määruse (EL) 2017/625 artikli 8 kohaldamist.

Artikkel 64

Esialgne registreerimiskatsete aruanne ja esialgne ametlik kirjeldus

1. Pärast artikliga 59 ette nähtud registreerimiskatseteid esitab pädev asutus esialgse registreerimiskatsete aruande, milles käsitletakse vastavust eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse nõuetele ning vastavalt vajadusele kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse omadusi, nagu on osutatud artiklites 48, 49, 50 ja 52; selle aruande alusel avaldab ta esialgse ametliku kirjelduse.
2. Esialgses registreerimiskatsete aruandes võidakse viidata asjaomase pädeva asutuse, teiste pädevate asutuste või Ühenduse Sordiameti muude registreerimiskatsete aruannete järeldustele, mis on esitatud kõnealuse sordi kohta.

3. Pädev asutus esitab esialgse registreerimiskatsete aruande ja esialgse ametliku kirjelduse taotlejale. Taotleja võib esitada nende dokumentide kohta märkusi 15 kalendripäeva jooksul.
4. Kui pädev asutus järeldeb, et esialgne registreerimiskatsete aruanne ei ole piisav alus sordi registreerimise otsuse tegemiseks, nõuab ta taotlejalt vastavalt vajadusele lisateavet või -katseid või muid meetmeid, et tagada sordi vastavus eristatavuse, ühtlikkuse, püsivuse ning kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse nõuetele, mis on sätestatud vastavalt artiklites 48, 49, 50 ja 52.

Artikkel 65

Registreerimiskatsete aruanne ja lõplik ametlik kirjeldus

Pärast seda, kui pädev asutus on arvesse võtnud taotleja märkusi esialgse registreerimiskatsete aruande ja esialgse ametliku kirjelduse kohta, avaldab ta lõpliku registreerimiskatsete aruande ja lõpliku ametliku kirjelduse sordi eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse kohta, sealhulgas kestlikkusepõhise viljelus- ja kasutusväärtuse kontrollimise tulemuste kokkuvõtte.

Pädevad asutused teevad registreerimiskatsete aruanded ja ametliku kirjelduse põhjendatud taotluse alusel kättesaadavaks kolmandatele isikutele, võttes arvesse siseriiklikku või liidu andmekaitseõigust ja konfidentsiaalsuseeskirju.

Artikkel 66

Sordinime kontroll

Pärast artikli 57 kohase taotluse hindamist ja enne sordi kandmist riiklikusse sordiregistrisse artikli 67 alusel konsulteerib pädev asutus Ühenduse Sordiametiga taotleja esitatud sordinime ettepaneku osas.

Ühenduse Sordiamet esitab pädevale asutusele soovitusel taotleja sordinime ettepaneku sobivuse kohta kooskõlas artikliga 54. Pädev asutus teavitab taotlejat sellest soovitusel.

Artikkel 67

Otsus registreerida sort riiklikus sordiregistris

1. Kui artiklites 55–66 sätestatud menetluse alusel järeldatakse, et sort vastab artikli 47 lõikes 1 sätestatud nõuetele, otsustab asjaomase liikmesriigi pädev asutus registreerida sordi riiklikus sordiregistris.
2. Pädev asutus võtab vastu otsuse riiklikusse sordiregistrisse kandmisest keeldumise kohta juhul, kui:
 - a) ta teeb kindlaks, et asjaomased artikli 47 lõikes 1 sätestatud nõuded ei ole täidetud, või
 - b) taotleja on jätnud täitmata mõne artiklites 55–64 sätestatud kohustuse.
3. Sordi riiklikusse sordiregistrisse kandmisest keeldumise otsustes märgitakse keeldumise põhjused.
4. Pädev asutus edastab lõigetes 1 ja 2 osutatud otsuse taotlejale.
5. Lõigetes 1 ja 2 osutatud otsused saab edasi kaevata kooskõlas asjaomase liikmesriigi halduseeskirjadega. Lõikes 1 osutatud otsuse edasikaebamisel vastava sordi registreerimine peatatakse.

6. Lõikes 1 osutatud otsuse vastuvõtmisel võidakse taotlejalt nõuda pädeva asutuse kehtestatud lõivu.

Artikkel 68

Direktiivide 68/193/EMÜ, 2002/53/EÜ, 2002/55/EÜ ja 2008/90/EÜ alusel registreeritud sordid

1. Erandina artiklitest 54–67 registreerivad pädevad asutused viivitamata ja nendes artiklites sätestatud registreerimismenetlust kohaldamata oma riiklikes sordiregistris k kõik sordid, mis on ametlikult heaks kiidetud või kantud enne [käsitleva määruse jõustumise kuupäev] sordilehtedesse, -nimekirjadesse või -regisritesse, mille vastavad liikmesriigid on loonud vastavalt direktiivi 68/193/EMÜ artiklile 5, direktiivi 2002/53/EÜ artiklile 3, direktiivi 2002/55/EÜ artikli 3 lõikele 2 ja direktiivi 2008/90/EÜ artikli 7 lõikele 4.
2. Erandina artiklist 53 registreeritakse sordid, mis on heaks kiidetud kooskõlas direktiivi 2008/62/EÜ artikliga 3 ja direktiivi 2009/145/EÜ artikli 3 lõikega 1 enne [väljaannete talitus: palun lisada käsitleva määruse jõustumise kuupäev], viivitamata ja selles artiklis sätestatud registreerimismenetlust kohaldamata riiklikes sordiregistris säilitussortidena, millel on ametlikult tunnustatud kirjeldus.

4. JAGU

REGISTRIS HOIDMISE TÄHTAEG JA SORDI SÄILITAMINE

Artikkel 69

Registris hoidmise tähtaeg

1. Sorti hoitakse riiklikus sordiregistris kümme aastat (edaspidi „registris hoidmise tähtaeg“).
Vastavalt I lisa C ja D osas loetletud liikide vilja- ja viinapuusortide paljundusmaterjali puhul on registris hoidmise tähtaeg aga 30 aastat.
Kui sort sisaldab geneetiliselt muundatud organismi või koosneb sellest, piirdub registris hoidmise tähtaeg ajavahemikuga, mille jooksul kõnealust geneetiliselt muundatud organismi on lubatud kasvatada direktiivi 2001/18/EÜ või määruse (EÜ) nr 1829/2003 alusel.
Kui sort sisaldab määruse (EL) .../... (väljaannete talitus: palun märkida viide uusi genoomikameetodeid käsitlevale määrusele) artikli 3 punktis 8 määratletud 2. kategooria UGM-taime või koosneb sellest, piirdub registris hoidmise tähtaeg ajavahemikuga, mille jaoks on kõnealuse taime puhul antud selle määruse kohane luba.
2. Sordi riiklikus sordiregistris hoidmise tähtaega võib pikendada veel vastavalt 10 või 30 aasta võrra kooskõlas artiklis 70 sätestatud korra ja tingimustega.
Kui sort sisaldab geneetiliselt muundatud organismi või koosneb sellest, piirdub registris hoidmise tähtaja pikendamine ajavahemikuga, mille jooksul kõnealust geneetiliselt muundatud organismi on lubatud kasvatada direktiivi 2001/18/EÜ või määruse (EÜ) nr 1829/2003 alusel.
3. Sordi registreerimise eest võidakse taotlejalt nõuda pädeva asutuse kehtestatud aastalõivu.

Artikkel 70

Registris hoidmise tähtaja pikendamise kord ja tingimused

1. Kõik isikud, kes soovivad pikendada sordi registris hoidmise tähtaega, peavad selleks esitama taotluse mitte varem kui 12 kuud ja mitte hiljem kui 6 kuud enne artikli 69 lõike 1 kohase registris hoidmise tähtaja lõppu.
2. Taotlus esitatakse elektrooniliselt. Sellele tuleb lisada tõendid selle kohta, et lõikes 3 sätestatud tingimused on täidetud.
3. Sordi riiklikus sordiregistris hoidmise tähtaega võidakse pikendada üksnes juhul, kui:
 - a) taotleja on esitanud piisavad tõendid selle kohta, et sort vastab jätkuvalt asjaomastele artikli 47 lõikes 1 sätestatud nõuetele, ning
 - b) asjaomase liikmesriigi pädev asutus on kindlaks teinud, et olemas on sordi säilitamise eest vastutav isik kooskõlas artikliga 72.
4. Pädev asutus võib sordi registris hoidmise tähtaega omal algatusel pikendada, kui sort on asjaomaste ettevõtjate ja põllumajandustootjate seas endiselt suures nõudluses või kui sort tuleks alles hoida taimede geneetiliste ressursside säilitamise huvides.

Artikkel 71

Sordi kustutamine riiklikust sordiregistrist

1. Asjaomase liikmesriigi pädev asutus kustutab sordi riiklikust sordiregistrist juhul, kui:
 - a) ta on jõudnud uute tõendite alusel järeldusele, et artikli 47 lõikes 1 sätestatud registreerimisnõuded ei ole enam täidetud;
 - b) taotleja ei ole tasunud lõivu, mille pädev asutus on kehtestatud kooskõlas artikliga 55, artikli 59 lõikega 4, artikli 67 lõikega 6 ja artikli 69 lõikega 3;
 - c) artiklis 72 osutatud sordi säilitamise eest vastutav isik on esitanud sellekohase taotluse või ta ei tegele enam sordi säilitamisega ning sordi säilitamise eest ei ole vastutavaks määratud ühtki teist isikut;
 - d) sorti ei säilitata enam artikli 72 nõuete kohaselt;
 - e) sorti säilitatakse kolmandas riigis, kes ei ole osutanud abi kõnealuse säilitamise kontrollimisel artikli 72 lõike 7 kohaselt;
 - f) taotlemise ajal esitati valed või võltsitud andmed, mille alusel registreerimise otsus tehti;
 - g) artikli 70 lõikes 1 osutatud tähtajaks ei ole esitatud pikendamistaotlust ning artikli 69 lõikes 1 osutatud registris hoidmise kehtivusaeg on lõppenud.
2. Taotleja palvel võib pädev asutus lubada jätkata riiklikust sordiregistrist lõike 1 punkti g alusel kustutatud sordi turul kättesaadavaks tegemist registrist kustutamisele järgneva kolmanda aasta 30. juunini.

Kõnealune taotlus tuleb esitada hiljemalt registris hoidmise kehtivusaja lõppemise kuupäevaks.
3. Kui sort on kustutatud riiklikust sordiregistrist vastavalt lõikele 1 ja see ei ole registreeritud üheski teises riiklikus sordiregistris, kustutatakse see viivitamata liidu sordiregistrist.

Artikkel 72

Sordi säilitamine

1. Riiklikusse sordiregistrisse kantud sorti säilitab taotleja või muu isik, kellest taotleja on teatanud pädevale asutusele. Pädev asutus annab kõnealusele teisele isikule loa sordi säilitamise korraldamiseks, kui see isik tõendab suutlikkust ülesannet täita; kui see isik ei ole selleks enam võimeline, tunnistab pädev asutus kõnealuse loa kehtetuks. Taotleja teatab liikmesriigi pädevale asutusele selle isiku nime ja registreerimisnumbri.
2. Sordi säilitamine toimub kooskõlas tunnustatud tavadega, mis on vastavalt vajadusele seotud perekondade, liikide või konkreetsete sortidega.
3. Lõikes 1 osutatud isikud säilitavad dokumente sordi säilitamise kohta. Pädeval asutusel peab olema igal ajal võimalik kontrollida sordi säilitamist nende dokumentide põhjal. Kõnealustes dokumentides peetakse arvestust ka supereliit-, eliit-, sertifitseeritud ja standardmaterjali tootmise kohta ning tootmisetappide kohta enne supereliitmaterjali etappi.
Pädevatele asutustele antakse taotluse korral sordi standardproov.
4. Pädev asutus kontrollib, kuidas sorti säilitatakse, ning võib sel eesmärgil võtta proove asjaomastest sortidest. Nende kontrollide sagedus oleneb sellest, kui tõenäoline on mittevastavus lõigetele 1–3.
5. Kui pädev asutus leiab, et sordi säilitamise eest vastutav isik ei järgi lõikeid 1–3, annab ta sellele isikule piisavalt aega parandusmeetmete võtmiseks või nõuab, et sordi säilitamisega tegeleks muu isik. Kui selliseid meetmeid kõnealuse aja jooksul ei võeta, kustutab pädev asutus sordi riiklikust sordiregistrist kooskõlas artikliga 71.
6. Kui sordi säilitamine toimub teises liikmesriigis kui see liikmesriik, kus sort riiklikusse sordiregistrisse kanti, abistavad kahe asjaomase liikmesriigi pädevad asutused üksteist sordi säilitamise kontrollimisel. Kui sellist abi ei anta mõistliku aja jooksul või järeldatakse, et sordi säilitamine ei vasta käesolevale artiklile, kustutab asjaomane pädev asutus sordi riiklikust sordiregistrist kooskõlas artikliga 71.
7. Kui sordi säilitamine toimub kolmandas riigis, taotleb selle liikmesriigi pädev asutus, kus sort riiklikusse sordiregistrisse kanti, kolmanda riigi asutustelt abi sordi säilitamise kontrollimisel, kui sellise säilitamise puhul on tunnustatud samaväärsust vastavalt artikli 39 lõikele 5. Kui sellist abi ei anta mõistliku aja jooksul või järeldatakse, et sordi säilitamine ei vasta käesolevale artiklile, kustutab asjaomane pädev asutus sordi riiklikust sordiregistrist kooskõlas artikliga 71.

5. JAGU

DOKUMENTIDE JA PROOVIDE SÄILITAMINE

Artikkel 73

Riiklike sordiregistrite dokumendid

Asjaomase liikmesriigi pädev asutus peab iga riiklikusse sordiregistrisse kantud sordi kohta toimikut, mis sisaldab järgmist:

- a) ametlik kirjeldus või ametlikult tunnustatud kirjeldus;
- b) registreerimiskatsete aruanne ja

- c) artikli 64 lõike 4 kohane täiendav registreerimiskatsete aruanne.

Ametlikult tunnustatud kirjelduse korral sisaldab toimik üksnes seda kirjeldust ja tõendavaid dokumente.

Artikkel 74

Registreeritud sortide proovid

Pädevad asutused säilitavad riiklikes sordiregistrites registreeritud sortide proove ja teevad need taotluse korral kättesaadavaks kõigile kolmandatele isikutele.

Komisjon võib rakendusaktides kindlaks määrata nende proovide suuruse ning kehtestada proovide asendamise eeskirjad juhuks, kui algse proovi kogus on liiga väike või sellest ei piisa enam seetõttu, et seda on kasutatud muudes kontrollides, samuti eeskirjad proovide esitamise kohta teistele pädevatele asutustele. See rakendusakt võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

V PEATÜKK MENETLUSSÄTTED

Artikkel 75

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 2 lõikes 3, artikli 7 lõikes 3, artikli 8 lõikes 4, artikli 10 lõikes 2, artikli 15 lõikes 5, artikli 20 lõikes 2, artikli 22 lõikes 2, artikli 24 lõikes 4, artikli 27 lõikes 3, artikli 46 lõikes 2, artikli 47 lõikes 3, artikli 52 lõikes 3, artikli 54 lõikes 4, artikli 61 lõikes 3 ja artikli 62 lõikes 1 osutatud volitused antakse komisjonile viieks aastaks alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast.

Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt viieks aastaks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga sellise ajavahemiku lõppemist. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne esimese viieaastase tähtaja möödumist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 2 lõikes 3, artikli 7 lõikes 3, artikli 8 lõikes 4, artikli 10 lõikes 2, artikli 15 lõikes 5, artikli 20 lõikes 2, artikli 22 lõikes 2, artikli 24 lõikes 4, artikli 27 lõikes 3, artikli 46 lõikes 2, artikli 47 lõikes 3, artikli 52 lõikes 3, artikli 54 lõikes 4, artikli 61 lõikes 3 ja artikli 62 lõikes 1 osutatud delegeeritud volitused igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 2 lõike 3, artikli 7 lõike 3, artikli 8 lõike 4, artikli 10 lõike 2, artikli 15 lõike 5, artikli 20 lõike 2, artikli 22 lõike 2, artikli 24 lõike 4, artikli 27 lõike 3, artikli 46

lõike 2, artikli 47 lõike 3, artikli 52 lõike 3, artikli 54 lõike 4, artikli 61 lõike 3 ja artikli 62 lõike 1 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavaks tegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 76

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 178/2002²⁷ artikli 58 lõike 1 kohaselt moodustatud alaline taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
Kui komitee arvamuse saamiseks kasutatakse kirjalikku menetlust, lõpetatakse nimetatud menetlus tulemust saavutamata, kui arvamuse esitamiseks ette nähtud tähtaja jooksul komitee esimees nii otsustab või kui komitee liikmete lihtenamus seda taotleb.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes selle artikliga 5.

VI PEATÜKK

ARUANDLUS, KARISTUSED NING MÄÄRUSTE (EL) 2016/2031, 2017/625 JA 2018/848 MUUTMINE

Artikkel 77

Aruandlus

1. Liikmesriigid edastavad komisjonile hiljemalt [*viis aastat pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva*] ja seejärel iga viie aasta järel aruande järgmise kohta:
 - a) sertifitseeritud taimse paljundusmaterjali ja standardmaterjali kogus ning nende tootmiseks kasutatud pindala aasta ja liigi kohta, sh mahepõllumajanduslikeks tootmiseks sobivate mahepõllumajanduslike sortide jaoks kasutatud kogused;
 - b) heterogeensest materjalist koosneva turustatud taimse paljundusmaterjali kogused ning selle tootmiseks kasutatud pindala aasta ja liigi kohta;
 - c) säilitussortidesse kuuluva turustatud taimse paljundusmaterjali kogused aasta ja liigi kohta;
 - d) kooskõlas artikliga 28 lõppkasutajatele turustamisega seotud erandeid kasutanud ettevõtjate arv, asjaomased liigid ja taimse paljundusmaterjali üldkogused liikide kaupa;

²⁷

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1).

- e) artikli 29 kohaste selliste geenipankade, organisatsioonide ja võrgustike arv, mille põhikirjajärgne või muu väljakuulutatud eesmärk on säilitada taimede geneetilisi ressursse, ning asjaomased liigid;
 - f) kooskõlas artikliga 30 põllumajandustootjate mitterahaliselt vahetatud seemnete kogused liikide kaupa;
 - g) kooskõlas artikliga 31 uute sortide aretuseks ette nähtud katseteks ja uuringuteks lubatud taimse paljundusmaterjali kogused liikide kaupa;
 - h) sellise taimse paljundusmaterjali kogused perekondade ja liikide kaupa, mille puhul on kohaldatud artikli 33 lõiget 4;
 - i) kooskõlas artikliga 39 kolmandatest riikidest imporditud taimse paljundusmaterjali kogused perekondade ja liikide kaupa;
 - j) kooskõlas artikliga 78 määratud karistused;
 - k) nende territooriumil asutatud ettevõtjate arv.
2. Komisjon määrab rakendusaktidega kindlaks lõikega 1 ette nähtud aruandluse tehnilised üksikasjad. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 76 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse teel.

Artikkel 78

Karistused

1. Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad käesoleva määruse rikkumise korral kohaldatavate karistuste kohta ja võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamata nimetatud eeskirjadest ja meetmetest ning kõikidest neid mõjutavatest hilisematest muudatustest.
2. Liikmesriigid tagavad, et rahalised karistused käesoleva määruse rikkumise eest, mis on toime pandud pettuse teel, vastavad kooskõlas siseriikliku õigusega vähemalt kas ettevõtja saadavale majanduslikule eelisele või teatavale protsentuaalsele osakaalule ettevõtja käibest.

Artikkel 79

Määruse (EL) 2016/2031 muutmine

Määruse (EL) 2016/2031 artikli 37 lõige 4 asendatakse järgmisega:

- „4. Komisjon sätestab asjakohasuse korral rakendusaktiga meetmed, et ennetada nende liidu reguleeritud mittekarantiinsete taimekahjustajate esinemist vastavatel istutamiseks ettenähtud taimedel, nagu on osutatud artikli 36 punktis f. Nende meetmetega käsitletakse asjakohasuse korral kõnealuste taimede liitu sissetoomist ja seal vedamist.“

Artikkel 80

Määruse (EL) 2017/625 muutmine

Määrust (EL) 2017/625 muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 1 lõikesse 2 lisatakse järgmine punkt:

„k) taimse paljundusmaterjali tootmine ja turustamine;“.

2) Artiklisse 3 lisatakse järgmine punkt:

„52) „taimne paljundusmaterjal“ – taimne paljundusmaterjal Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) .../...*+ artikli 3 punktis 1 määratletud tähenduses;“.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../... (ELT ..., lk ...).
[kõnealusesse määrusesse lisatav joonealune märkus]

[+ Väljaannete talitus: palun lisada teksti käesoleva määruse number ning joonealusesse märkusesse käesoleva määruse number, kuupäev, pealkiri ja ELT viide.]

3) Artikli 22 järele lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 22a

Erinormid taimse paljundusmaterjaliga seotud ametliku kontrolli ja pädevate asutuste võetavate meetmete kohta

1. Ametlik kontroll artikli 1 lõike 2 punktis k normide täitmise kindlakstegemiseks hõlmab taimse paljundusmaterjali, ettevõtjate ning muude isikute ametlikku kontrollimist, kelle suhtes need normid on kohaldatavad.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 144 käesoleva määruse täiendamiseks vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse normid taimse paljundusmaterjali suhtes kohaldatava ametliku kontrolli kohta, mille eesmärk on teha kindlaks, kas kõnealused kaubad vastavad artikli 1 lõike 2 punktis k osutatud normidele, ning pädevate asutuste poolt pärast kõnealust ametlikku kontrolli võetavate meetmete kohta.

Kõnealustes delegeeritud õigusaktides sätestatakse normid, mis käsitlevad erinõudeid sellise ametliku kontrolli tegemiseks järgmise üle:

- a) artikli 1 lõike 2 punktis k osutatud normide kohaldamisalasse kuuluva teatava taimse paljundusmaterjali import liitu ja selle turustamine liidus, seoses selle identifitseerimise ja kvaliteediga;
 - b) erinõuded sellise ametliku kontrolli tegemiseks ettevõtjate tegevuse üle artikli 1 lõike 2 punktis k osutatud normide kohaldamisalasse kuuluva teatava taimse paljundusmaterjali tootmisel.
3. Komisjon kehtestab rakendusaktidega normid, milles sätestatakse ühtne praktiline kord ametliku kontrolli tegemiseks taimse paljundusmaterjali suhtes, eesmärgiga teha kindlaks, kas kõnealused kaubad vastavad artikli 1 lõike 2 punktis k osutatud liidu normidele, ning mis käsitlevad pädevate asutuste poolt pärast kõnealust ametlikku kontrolli võetavaid meetmeid järgmise kohta:
 - a) ametliku kontrolli ühtne miinimumsagedus, kui minimaalne arv ametlikke kontrole on vajalik selleks, et reageerida teadaolevatele ühesugustele riskidele, mis on seotud teatava päritoluga või teatavast lähtekohast pärit taimset paljundusmaterjali käsitlevate normide rikkumisega;
 - b) ametliku kontrolli ühtne sagedus, mida pädevad asutused teevad ettevõtjate suhtes, kellel on luba teostada ametliku järelevalve all sertifitseerimist kooskõlas määruse (EL) .../...++ artikli 12 lõikega 1.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 145 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

++ Väljaannete talitus: palun lisada teksti käesoleva määruse number.

4. Artikli 30 kohaldamisel on lubatud teatavate käesolevas artiklis osutatud ametliku kontrolli ülesannete delegeerimine ühele või mitmele füüsilisele isikule.“
- 4) Artikli 40 lõikesse 1 lisatakse järgmine punkt:
- „c) laborid, mille Rahvusvahelise Seemnekontrolli Assotsiatsioon on akrediteerinud tegema seemneproovide analüüse, uuringuid ja diagnostikat.“

Artikkel 81

Määruse (EL) 2018/848 muutmine

Määrust (EL) 2018/848 muudetakse järgmiselt.

- 1) Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:
- a) punkt 17 asendatakse järgmisega:
- „17) „taimne paljundusmaterjal“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) .../...*+ artikli 3 punktis 1 määratletud taimne paljundusmaterjal;“
-
- * Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../... (ELT ..., lk ...).
[*kõnealusesse määrusesse lisatav joonealune märkus*]
- [+ Väljaannete talitus: palun lisada teksti käesoleva määruse number ning joonealusesse märkusesse käesoleva määruse number, kuupäev, pealkiri ja ELT viide.]
- b) punkt 18 asendatakse järgmisega:
- „18) „mahepõllumajanduslik heterogeenne materjal“ – määruse (EL) .../...*++ artikli 3 punktis 27 määratletud heterogeenne materjal, mis on toodetud kooskõlas käesoleva määrusega;“.
-
- * Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../... (ELT ..., lk ...).
[*kõnealusesse määrusesse lisatav joonealune märkus*]
- [++ Väljaannete talitus: palun lisada teksti käesoleva määruse number.]
- 2) Artikkel 13 jäetakse välja.
- 3) Määruse (EL) 2018/848 II lisa I osa punkti 1.8.4 teine lõik asendatakse järgmisega:
- „Igasugune paljundamine, välja arvatud taimede koekultuuride, rakukultuuride, iduplasma, meristeemkultuuride, kimäärsete kloonide ja mikropaljundatud paljundusmaterjali puhul, toimub sertifitseeritud mahepõllumajandusmeetodil.“

VII PEATÜKK LÕPPSÄTTED

Artikkel 82

Kehtetuks tunnistamine

Direktiivid 66/401/EMÜ, 66/402/EMÜ, 68/193/EMÜ, 2002/53/EÜ, 2002/54/EÜ, 2002/55/EÜ, 2002/56/EÜ, 2002/57/EÜ, 2008/72/EÜ ja 2008/90/EÜ tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid nendele kehtetuks tunnistatud õigusaktidele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning neid loetakse vastavalt VIII lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 83

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Määrust hakatakse kohaldama [36 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Kuid,

- a) artikli 40 lõiget 4 kohaldatakse kolme päeva möödumisel käesoleva määruse jõustumisest;
- b) artiklit 52 kohaldatakse alates ... [60 kuud käesoleva määruse jõustumisest] I lisa B ja C osas loetletud liikide puhul. Määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja